

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

David Tůma

**Formální publicita katastru nemovitostí
a ochrana osobních údajů**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Martina Franková, Ph.D.

Katedra práva životního prostředí

Datum vypracování práce: 2. května 2018

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 212.557 znaků včetně mezer.

.....

David Tůma

V Praze dne 2. května 2018

Poděkování

Na tomto místě děkuji JUDr. Martině Frankové, Ph.D. za vstřícný přístup, odborné rady a čas, který mi při psaní diplomové práce věnovala.

Můj dík dále patří především rodině a přátelům, kteří mne po celou dobu studia podporovali, jakož i kolegům, jejichž rady přispěly k výsledné podobě práce.

Obsah

Úvod.....	1
1) Katastr nemovitostí	4
1.1) Pojem katastru	4
1.2) Historie evidence nemovitostí v českých zemích	5
1.2.1) Pozemkové katastry.....	5
1.2.2) Veřejné knihy	8
1.3) Katastr nemovitostí České republiky	9
1.3.1) Zásady uplatňované při vedení katastru nemovitostí	11
1.3.2) Je katastr nemovitostí veřejným seznamem?	13
2) Ochrana soukromí.....	17
2.1) Soukromí a právo na informační sebeurčení.....	17
2.2) Ochrana osobních údajů	20
2.2.1) Princip legality a legitimacy	22
2.2.2) Zásada nezbytnosti (omezení účelem) a zásada proporcionality	23
2.2.3) Zásada transparentnosti	24
2.2.4) Zásada práva přístupu k osobním údajům.....	25
2.2.5) Další zásady.....	26
3) Základní pojmy ochrany osobních údajů.....	27
3.1) Osobní údaj	27
3.1.1) Citlivé údaje	31
3.1.2) Rodné číslo.....	32
3.2) Subjekt údajů.....	35
3.3) Správce a zpracovatel osobních údajů.....	37
3.3.1) ČÚZK a katastrální úřady jako správce a zpracovatel	38
3.4) Zpracování osobních údajů	39
4) Veřejnost katastru nemovitostí	43
4.1) Vývoj formální publicity evidence nemovitostí.....	46
4.2) Zákon č. 344/1992 Sb.....	47
4.2.1) Novela č. 8/2009 Sb.	51
4.3) Zákon č. 256/2013 Sb.....	57
4.4) Poskytování údajů	58
4.4.1) Poskytování údajů prostřednictvím internetu.....	59
4.5) Publicita veřejných rejstříků.....	63
4.6) Shrnutí	65

5) Zahraníčí	68
5.1.1) Německo.....	69
5.1.2) Slovensko	71
6) Podmínky pro zpracování osobních údajů.....	75
6.1) Právní titul	80
6.1.1) Zveřejněný osobní údaj	82
6.1.2) Nabídka zboží a služeb.....	84
Závěr.....	86
Seznam zkratk	93
Seznam použitých zdrojů	94
Abstrakt	102
Abstract	103

Úvod

Jakub Menšík z Menštejna ve svém spise o mezích, hranicích, soudu a rozepři mezní doporučuje všem vlastníkům sousedících pozemků se každého jara společně projít po hranicích a při této příležitosti s sebou vzít i jinocha, který dostane výprask, aby si vymezení pozemků řádně zapamatoval. Dnešní metody uchování hranic pozemků, jakož i evidence vlastnictví a dalších věcných práv vztahujících se k nemovitostem, stojí pochopitelně na poněkud sofistikovanějších postupech. Tyto již sice nezahrnují *pardusy*¹, zato za jejich efektivitu zaplatíme jinými způsoby – kromě jiného i soukromím.

Spolehlivé údaje o právních vztazích k nemovitostem mají pro právní styk, zejména pro zajištění úvěru či koupi nemovitosti, velký význam. Požadavek existence instrumentu, jehož prostřednictvím lze poskytnout systematické, jasné a úplné informace o právním stavu nemovitosti, je tak plně legitimní. V minulosti na našem území tomuto účelu sloužily veřejné knihy evidující právní vztahy k nemovitostem. Jejich smyslem bylo zajistit každému, kdo do nich nahlédne, že údajům v nich evidovaným může plně důvěřovat a v případě, že by evidovaný stav neodpovídal skutečnému právnímu stavu, překlenout tento nesoulad ve prospěch osoby jednající v dobré víře v zapsané údaje prostřednictvím nastolení fikce, podle níž domnělý právní stav bude působit jako by byl skutečný. Aby mohla výše popsaná zásada materiální publicity reálně fungovat, musí být imanentní součástí všech knih i možnost do nich nahlédnout, neboť v opačném případě by materiální publicita ztratila jakýkoliv význam. Vzhledem k tomu, že dnešní katastr nemovitostí vedle toho, že plní funkci pozemkového katastru, v sobě integruje i funkci starých veřejných knih, musí se při jeho vedení uplatňovat obdobné principy.

Formální publicita, nebo také princip veřejnosti, je základní zásadou uplatňovanou od nepaměti u veřejných knih a později i pozemkových katastrů. Vedení, význam i uplatňování zásady veřejnosti byly u obou institutů do značné míry odlišné, to nicméně dnešní právní úprava, alespoň co se týká veřejné přístupnosti údajů, příliš nereflektuje. Odhlédneme-li od některých, v širším pohledu zanedbatelných, rozdílů, v zásadě platí, že komukoliv jsou přístupné veškeré údaje. Ještě před sto lety, natož dříve, by se nad tímto pozastavil jen málokdo, ale nutno konstatovat, že od té doby se věci změnily. Společnost zažila řadu perzekucí i jednotlivých útoků pouze z důvodu znalosti určité informace o dotčených

---

¹ výprask (zast.)

osobách, evidují se údaje všeho druhu, jakož i došlo k rozvoji a rozšíření informačních a komunikačních technologií včetně vytvoření internetu. Nejen všechny tyto skutečnosti postupně vedly k čím dál většímu uvědomění si snadnosti zneužití informací o jiných a s tím spojené důležitosti jejich (právní) ochrany jako jednoho ze základních prvků ochrany osobnosti, což vyvrcholilo i v uznání práva na ochranu osobních údajů za základní lidské právo nejen na národní úrovni, ale stalo se z něj široce uznávané právo v celém civilizovaném světě a došlo k jeho zakotvení i do řady dokumentů mezinárodního významu.

Je evidentní, že má-li se při vedení katastru aplikovat zásada formální publicity a zároveň je jeho součástí i obširný rozsah údajů o konkrétních osobách, už z principu jde o protichůdný zájem s ochranou soukromí.

Ve své práci se budu věnovat kontrastu mezi zájmem na plnění katastru jeho funkcí a ochranou soukromí (nejen) zapsaných osob. Někteří zastánci široké veřejnosti se snaží tvrdit, že chránit soukromí při současném požadavku veřejnosti evidence nelze, ale já jsem přesvědčen, že v zájmu zachování smyslu obou práv lze nalézt spravedlivé řešení, anebo se mu alespoň přiblížit.

Lze tak konstatovat, že cílem práce je kritické posouzení a zhodnocení jak stávající právní úpravy veřejnosti katastru nemovitostí, tak i té, která současnému stavu předcházela, přičemž u každé významné legislativní změny se pokusím nastínit důsledky z hlediska ochrany soukromí a osobních údajů. S tím souvisí i využití metod deskripce, analýzy a následné syntézy, jakož i historické a zahraniční komparace.

Práce je členěna celkem do šesti částí, které se člení na kapitoly a ty dále na podkapitoly.

Pro úvod do problematiky a jako výchozí bod celé práce slouží první část zabývající se historickými souvislostmi, vznikem současného katastru nemovitostí, smyslem jeho existence a základními zásadami uplatňovanými při jeho vedení.

Část druhá pojednává o soukromí v obecnosti, jeho vnímání kontinentální a angloamerickou kulturou, vlivy na právní úpravu v této oblasti a konečně způsobem ochrany v podobě řady základních principů. Na tuto část navazuje část třetí zabývající se osobními údaji v konkrétnostech českého právního řádu, a to včetně odkazů na souvislosti s katastrem nemovitostí a správními orgány zajišťujícími jeho vedení.

Následující dvě části, tj. čtvrtá a pátá představují stěžejní okruhy práce, jejichž obsahem je popis působení zásady formální publicity při katastru nemovitostí, jednotlivé legislativní změny a jejich kritické posouzení i s odkazem na významnou judikaturu českých soudů, Evropského soudu pro lidská práva či Soudního dvora Evropské unie včetně krátkého vhledu do právní situace dvou sousedních států. Prvním je Spolková republika Německo, kterou jsem zvolil pro relativně široké uznání kvality právní ochrany osobních údajů při současném zachování funkcí katastru nemovitostí ze strany několika světových autorů. Druhou zemí je pro účely právní komparace již tradičně vybírané Slovensko z důvodu společenské i právní blízkosti našich států – o to zajímavější je rozdílný přístup k implementaci ochrany soukromí do právní úpravy katastru nemovitostí. Poslední, tj. šestá, část sleduje nejzákladnější povinnosti související s jakýmkoliv zpracováním osobních údajů včetně zvláštností, které plynou z charakteru katastru jako veřejného seznamu.

1) Katastr nemovitostí

1.1) Pojem katastru

Nepsaným pravidlem všech úvodů bývá alespoň zběžná konkretizace hlavního předmětu zkoumání. Budu se této tradice držet a pokusím se rozkrýt význam slova katastr, neboť jistě neskrývá pouze dnes známý katastr nemovitostí, o němž bude dostatek slov ještě později.

Podle Jana Bumby tento pojem pochází z latinského výrazu *capitastrum*.² Toto slovo je složeninou slov *caput*, což je hlava, a *tastrum*, jež představuje listinu. V zásadě by se tak dalo přeložit jako listina, která je uspořádána do jednotlivých částí, tj. hlav (kapitol). Pojem katastr pak vznikl zkomolením, resp. zjednodušením, zmíněného latinského výrazu, přičemž některé jazyky změnilly souhlásku „t“ na „d“ – z toho např. anglický výraz *cadastre*. Katastry původně měly výhradně slovní podobu a dnes známé grafické znázornění např. v podobě map se nepoužívalo, proto autor vylučuje možnost původu slova v řeckém slovese *castró* (kreslit).

Ačkoliv se pojem katastru v našem prostředí často ztotožňuje pouze s katastrem nemovitostí, je namístě zmínit, že v obecném slova smyslu tak lze nazvat v zásadě jakýkoliv stručný a přehledný soupis a popis zvláštních vlastností osob, věcí nebo práv, tedy v zásadě mám za to, že v obecném slova smyslu lze používat slova seznam či rejstřík jako synonyma (za vědomí, že z hlediska práva je tomu jinak), neboť obojí je ve své podstatě katastrem.

Bumba katastr definuje jako *„veřejnoprávní zařízení, které shromažďuje, třídí, eviduje a aktualizuje údaje o jevech, které jsou jeho obsahem, a poskytuje o těchto jevech příslušné informace. Je uspořádán v logicky sestavených souborech umožňujících spolehlivou orientaci v jeho obsahu a solidní kvalitu informací.“*³

Ačkoliv mohou být katastry různé, vždy je spojují některé charakterní rysy:

- 1) úplnost – musí podávat informace o všech jevech (předmětech), které jsou jeho obsahem a žádný nevynechat

---

² BUMBA, J. *České katastry od 11. do 21. století*. 1. vydání. Praha: Grada, 2007, s. 10-12

³ Tamtéž, s. 11

- 2) stejnorodost – k veškerým předmětům evidence podává pouze data ze stejných hledisek
- 3) přehlednost – jinak by nezaručoval snadnou dostupnost správných informací
- 4) aktualizovatelnost – musí být snadné jej udržovat neustále v souladu se skutečností tak, aby poskytoval přesné informace a zároveň nedošlo k porušení předcházejících bodů

Katastr evidující nemovitosti, tj. zejména pozemky, stavby a věcná práva k nim, patří bezpochyby mezi ty vůbec nejrozšířenější a nejdůležitější.

1.2) Historie evidence nemovitostí v českých zemích

Stručný popis historického vývoje evidencí nemovitostí na našem území poněkud ztěžují dva základní faktory – prvně, historie našich evidencí sahá relativně hluboko zpět do minulosti a druhotnou okolností je skutečnost, že evidence nemovitostí dnešního typu se v časech minulých vyvíjela vesměs současně ve dvou paralelních samostatných liniích a teprve zákonem č. 22/1964 Sb., o evidenci půdy, došlo k jejímu sjednocení.⁴ Zatímco první větve sledovala zejména zájmy panovnické, resp. veřejné, a byla představována pozemkovými katastry obsahující popis a později i mapy pozemků jako takových, druhou linií byly veřejné knihy, které naopak sledovaly zájmy soukromé, zpočátku dokonce pouze zájmy šlechtické, a sloužily k evidenci věcněprávních vztahů k nemovitostem, především vlastnických práv.⁵

1.2.1) Pozemkové katastry

V českých zemích má, na rozdíl od některých jiných států, evidence nemovitostí poměrně bohatou historii, která se datuje až tisíc let zpětně.⁶ Původním účelem a důvodem vzniku, jak tomu bylo ostatně i jinde ve světě, byl především účel fiskální, resp. berní – vyměření daní, který byl po mnoho staletí jediným účelem. V případě všech českých katastrů se jednalo o veřejnoprávní evidenci, která byla spravována k tomu určeným orgánem, a vždy vzniknuvší

---

⁴ DROBNÍK, J. *Základy pozemkového práva*. 3. vydání. Beroun: Eva Rozkotová, 2010, s. 122

⁵ FRANKOVÁ, M. a kol. *Úvod do pozemkového práva*. 1. vydání. Beroun: Eva Rozkotová, 2014, s. 165-166

⁶ BUMBA, J. 2007. op. cit., s. 12-14

na základě veřejnoprávního aktu, ať už jím byl dříve královský či císařský patent, rozkaz, anebo později zákon.

Z hlediska historického lze české katastry dělit do dvou základních etap:

- 1) katastry s absencí mapové složky a obsahující výhradně popisné údaje s pouze odhadovanými technickými údaji z dob přibližně od poloviny 11. století do druhé poloviny 18. století
- 2) katastry s přesným mapovým podkladem, které existují od konce 18. století do současnosti

První historicky doložené snahy o vytvoření jakéhosi předchůdce katastru nemovitostí se datují k roku 1022 n. l., kdy kníže Oldřich zavedl vybírání daně z lánu u jednotlivých usedlostí. Základ daně byl sice přesný součet údajů o velikosti usedlosti v lánech, ale tyto údaje byly pouze odhadovány a byly tak velmi nepřesné, což vedlo k častým stížnostem. Jednalo se však o první (doložený) veřejnoprávní evidenční nástroj.⁷

S názvem „katastr“ se můžeme prvně setkat u 1. rustikálního katastru z roku 1654 (jiným názvem též 1. berní rula), jehož význam „*spočíval v tom, že poprvé vnesl do berního režimu právní charakter půdy: byla nesvobodná, zdanitelná a nemohla být z evidence vyňata jinak, než koupí a daňovým odvodem ve prospěch státu.*“⁸ Jak napovídá název, v prvních obdobích byla předmětem evidence výhradně půda rustikální, tj. poddanská. Je logické, že panské stavy evidenci dominikálu, a tím i vyměřování pozemkových daní, odmítaly. I přes řadu ústupků včetně změny názvu dokumentu k tomu však došlo roku 1757, kdy bylo vyhlášeno Exaequatorium dominicale.⁹

Nerozšiřoval se pouze předmět evidence, ale postupně se zdokaloval i sám způsob vedení a získávání nových údajů. Oproti původním pouhým odhadům se již v rámci 1. tereziánského katastru rustikálního z roku 1748 začalo částečně uplatňovat i reálné měření zeměměřičů v terénu. Dokonalejší evidence půdy totiž neznamenal pouze spravedlivější vyměření daní, ale zejména i více peněz do státní kasy. Daně z pozemků tvořily většinový příjem dvora, což s sebou však neslo i negativní stránku věci – podle údajů v evidenci bylo možno odhadnout

---

⁷ KUBA, B. *Katastrální evidence*. Právní rádce [ASPI] 2006, č. 4. Dostupné z: ASPI

⁸ Tamtéž

⁹ BUMBA, J. 2007. op. cit., s. 34-35

vojenský potenciál země.¹⁰ I to je důvod, proč se u katastrů, na rozdíl od veřejných knih, až do prvního tereziánského katastru neuplatnila zásada formální publicity a nebyly tak veřejně přístupné.

Katastr tereziánský (nebo také tzv. tereziánská rektifikace katastru) byl revoluční v tom směru, že jako první vytvořil soubor evidence rustikálu (druhého tereziánského rustikálního katastru) a dominikálu (*Exaequatorium dominicale*). Poprvé v historii tak došlo k evidenci obou typů půd dohromady.¹¹ Přestože svými popisnými údaji se stal vzorem pro další katastry, rostla nespokojenost s dosavadním nepřesným zaměřováním a za nejzásadnější nedostatek byla považována neexistence jakýchkoliv ucelených map. Jednalo se tak o poslední katastr založený na popisném principu bez rozsáhlé souvislé mapy.

Na základě císařského patentu Františka I. o pozemkové dani z roku 1817 vstoupil roku 1860 na území Čech a roku 1851 na Moravě a Slezsku v platnost zřejmě nejslavnější katastr všech dob – Stablní katastr.¹² Po technické i právní stránce šlo o vynikající dílo a Stablní katastr představoval nejdokonalejší evidenci pozemků nejen v Evropě, ale na celém světě. Díky svým kvalitám vytvořil podmínky pro jednoznačnou identifikaci pozemků jako objektů práva a stal se tak podkladem pro zakládání nových pozemkových knih podle knihovního zákona č. 95/1871 ř. z. Konstitutivnost zápisů v pozemkových knihách a souběžné vedení katastru zabezpečily i spolehlivou evidenci vlastnictví nemovitostí.

S rozvojem pozemkového práva i techniky se postupně začal měnit i charakter evidence. Původně výhradně daňový účel se počal rozšiřovat o účely všeobecně hospodářské a technické. Stablní katastr tak lze považovat za základ novodobých katastrů a stal se vzorem i pro katastrální zákon po vzniku samostatného Československa.¹³

Vzhledem k nutnosti unifikace předpisů nově vznikuvšího Československa z důvodu recepce rakousko-uherského práva podle recepčního zákona č. 11/1918 Sb., došlo k přijetí zákona č. 177/1927 Sb., o pozemkovém katastru a jeho vedení. Tento zákon především zrušil veškeré dosavadní předpisy týkající se katastru a jeho vedení a převzal řadu ustanovení evidenčního zákona z roku 1883. Cílem bylo další zkvalitnění předchozího katastru tak, aby byl získán

---

¹⁰ BUMBA, J. *Formální publicita katastru nemovitostí*. Právní rádce, 1998, č. 10, s. 21

¹¹ BUMBA, J. 2007. op. cit., s. 35-39

¹² Tamtéž, s. 70-75

¹³ KUBA, B. 2006. op. cit.

nejen řádný přehled pro vyměřování veřejných daní a dávek, které byly spojeny s držbou pozemků, ale aby poskytoval i další údaje, které by blíže charakterizovaly jednotlivé nemovitosti. Tím se katastr stal katastrem tzv. nového typu, neboť začal plnit i všeobecně hospodářský a technický účel.

Po roce 1948 začaly pozemkové katastry i veřejné knihy ztrácet svůj význam.¹⁴ Mohlo za to mnoho faktorů. Prvně, občanský zákoník z roku 1950¹⁵ zrušil intabulační zásadu. Vlastnická i další věcná práva tak vznikala pouhou smlouvou a konstitutivnost zápisu do pozemkových knih byla opuštěna. Půda se přestala evidovat na základě zákona a namísto toho usnesením vlády z roku 1956 byla zavedena tzv. Jednotná evidence půdy, která sice vycházela z pozemkového katastru, nicméně upřednostňovala evidenci údajů o faktickém užívání půdy.¹⁶

Vzhledem k neudržitelnosti stavu byla zákonem č. 22/1964 Sb., o evidenci nemovitostí, zřízena nová Evidence nemovitostí. Předmětem evidence byly veškeré údaje o nemovitostech včetně věcných práv k nim, čímž prvně v naší historii došlo ke spojení funkce veřejných knih a pozemkových katastrů. Neobnovily se však všechny základní principy pro vedení pozemkových knih a katastru, zejména nebyl znovuobnoven intabulační princip, ani princip materiální publicity.

1.2.2) Veřejné knihy

Jak bylo zmíněno v úvodu kapitoly, na rozdíl od pozemkových katastrů sloužících pro daňové účely, o kterých byla řeč výše, veřejné knihy evidovaly především majetkoprávní vztahy.

Historicky nejstaršími knihami jsou zemské desky evidující šlechtický majetek, kdy první doložený zápis do zemských desek se datuje k roku 1278.¹⁷ Už tehdy platily dnes známé zásady materiální publicity, formální publicity i intabulační princip.

---

¹⁴ DROBNÍK, J. op. cit., s. 121-122

¹⁵ zákon č. 141/1950 Sb., občanský zákoník

¹⁶ DROBNÍK, J. op. cit., s. 122

¹⁷ BUMBA, J. 2007. op. cit., s. 122

Terminologie veřejných knih se napříč různými autory liší.¹⁸ Podle Oldřicha Turčina lze veškeré úřední knihy evidující majetkové vztahy označovat jako pozemkové knihy (tedy včetně zemských desek, gruntovních knih...), a to v širším slova smyslu.¹⁹ Za pozemkové knihy *in stricto sensu* považuje pouze knihy založené a vedené okresními soudy podle knihovního zákona z roku 1871.

Naopak, např. Stanislav Polák zastává názor, že pro knihy vedené vrchnostmi evidující poddanské usedlosti v období od začátku vedení knih (pozn.: první gruntovní knihy pochází z 2. pol. 15. století²⁰) až do 80. let 18. století je třeba užívat termínu „gruntovní knihy“, případně pro knihy evidující práva měšťanů název „městské knihy“. Knihy pozdějšího data potom nazývá pozemkovými knihami.²¹

Do pozemkových knih *in stricto sensu* vzniklých podle knihovního zákona z roku 1871 se zapisovala věcná práva k nemovitostem, pokud nebyla evidována v zemských deskách nebo ve zvláštních knihách.²² Těmito zvláštními knihami byly knihy železniční evidující drážní pozemky a knihy horní.

1.3) Katastr nemovitostí České republiky

Současný katastr nemovitostí lze charakterizovat jako ucelený, průběžně aktualizovaný informační systém, resp. veřejný seznam, o vybraných nemovitostech na území České

---

¹⁸ CHOCHOLÁČ, B. O *studiu pozemkových knih*. In: Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity. 1993, C 40, s. 52-54. Dostupné z:

https://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/101961/C_Historica_40-1993-1_4.pdf

¹⁹ TURČÍN, O. *Několik poznámek k článku „Knihy pozemkové a knihy městské“*. Archivní časopis. 1967, č. 17, s. 98—101.

²⁰ HANZAL, J. *Současný stav a úkol studia českých pozemkových knih*. Sborník archivních prací. 1964, 14/1, s. 41–42

²¹ POLÁK, S. *Knihy pozemkové a knihy městské (Poznámka k diplomatické terminologii)*. Archivní časopis. 1966, č. 16, s. 212–213

²² FRANKOVÁ, M. a kol. 2014. op. cit., s. 165-166

republiky, který poskytuje ochranu a publicitu věcným právům k nemovitostem zde evidovaným.²³

Tento katastr vznikl ex lege na základě ustanovení § 1 odst. 1 zákona č. 344/1992 Sb., katastrální zákon, s účinností od 1. ledna 1993, s nímž byl současně vydán i navazující zákon č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem. Takto vzniklý katastr integruje funkci jak pozemkových knih, tak i pozemkového katastru, čímž do jisté míry navázal na zákon o evidenci půdy.²⁴ Došlo i k částečnému obnovení intabulačního principu, a to v případě smluvního nabývání věcných práv k nemovitostem, kdy k jejich nabytí došlo zápisem formou vkladu do katastru nemovitostí na základě správního řízení o povolení vkladu. Ostatní věcná práva, jejichž nabytí nebylo podmíněno vkladem, se do katastru zapisovala záznamem.

Dne 1. ledna 2014 nabyl účinnosti zákon č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí (dále též jen „KatZ“), který nahradil katastrální zákon č. 344/1992 Sb. i zákon č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem. Problematika katastru nemovitostí i zápisů práv do katastru nemovitostí je tak nyní upravena v jediném zákoně. Stalo se tak v souvislosti s rozsáhlou rekodifikací soukromého práva, zejména přijetím nového občanského zákoníku²⁵ (dále též jen „OZ“ nebo „občanský zákoník“). V návaznosti na nový občanský zákoník musel i nový katastrální zákon zohlednit řadu nových ustanovení, která se dotýkají nemovitostí. Zásadními změnami jsou především znovuoobnovení zásady *superficies solo cedit*, nová definice nemovitosti, jakož i zavedení nových věcných práv, která dosud neexistovala a která se od roku 2014 zapisují do katastru nemovitostí.²⁶ Ke stejnému dni nabyly účinnosti i prováděcí vyhlášky katastrálního zákona, tj. vyhláška č. 357/2013 Sb., o katastru nemovitostí (katastrální vyhláška), vyhláška č. 358/2013 Sb., o poskytování údajů z katastru nemovitostí, a vyhláška č. 359/2013 Sb., o stanovení vzoru formuláře pro podání návrhu na zahájení řízení o povolení vkladu.

---

²³ BLÁHOVÁ, I. *Katastr nemovitostí*. In: DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 3. Díl třetí: Věcná práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 193

²⁴ *Stručná historie pozemkových evidencí*. In: cuzk.cz [online, cit. 25. 3. 2018]. Dostupné z: <http://www.cuzk.cz>

²⁵ zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

²⁶ ČÚZK. *Výroční zpráva za rok 2014*. [online, cit. 25. 3. 2018] s. 5. Dostupné z: www.cuzk.cz

Státní správu v oblasti zeměměřičtví a katastru nemovitostí vykonávají podle zákona č. 359/1992 Sb., o zeměměřických a katastrálních orgánech, Český úřad zeměměřický a katastrální (dále též jen „ČÚZK“) jako ústřední úřad, který mj. spravuje centrální databázi katastru nemovitostí a zabezpečuje jednotné provádění státní správy katastru, dále Zeměměřický úřad, zeměměřické a katastrální inspektoráty a katastrální úřady, které jako jediné z výše jmenovaných jsou oprávněny provádět zápisy.

Nemovitosti jsou v katastru evidovány podle tzv. katastrálních území, což jsou technické jednotky tvořící místopisně uzavřený a v katastru společně evidovaný soubor nemovitostí. Katastrální území jsou významná i pro katastrální operáty a tím i obsah katastru nemovitostí, jež zahrnuje veškerou mapovou, měřickou, popisnou a listinnou dokumentaci potřebnou pro správu a obnovu katastru, neboť obsah je uspořádán v katastrálních operátech podle katastrálních území.²⁷ Katastrální operát je potom tvořen a) souborem geodetických informací zahrnující katastrální mapu a její číselné vyjádření; b) souborem popisných informací, který se skládá z údajů uvedených v § 4 odst. 1 písm. b) až f) KatZ včetně cen nemovitostí, údajů o právech, o vlastnících i o oprávněných z jiného věcného práva; c) dokumentací výsledků šetření a měření pro vedení a obnovu souboru; d) sbírkou listin obsahující podkladové listiny pro zápis do katastru, prohlášení vlastníka domu a dohody spoluvlastníků o správě nemovitosti; a konečně e) protokoly.

1.3.1) Zásady uplatňované při vedení katastru nemovitostí

Přestože není žádný zákon, který by explicitně definoval zásady uplatňované při vedení katastru, v průběhu historie se jich řada prosadila a jsou uplatňovány dodnes, přičemž vyplývají z textu ustanovení katastrálního zákona, případně i jiných zákonů – např. občanského zákoníku.²⁸

Mezi nejdůležitější principy vedení katastru patří zásady legality, intabulace, oficiality i dispozice, přehlednosti, priority, formální publicity a materiální publicity.

---

²⁷ BLÁHOVÁ, I. 2015. op. cit., s. 195

²⁸ PEKÁREK, M. a kol. *Pozemkové právo*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2015, s. 318

Princip legality se zde projevuje primárně ve skutečnosti, že do katastru nemovitostí lze provádět pouze zákonem předvídané zápisy a katastrální úřady nepředstavují žádné jakési registrační místo, nýbrž před provedením zápisu jsou povinny zkoumat vkladové listiny dle zákonem vymezených hledisek.

Intabulační zásada souvisí s převodem vlastnického práva k věci, resp. s naukou o titulu a modu. Ačkoliv v obecnosti dle občanského zákoníku je zaveden princip konsensuální, v případě nemovitých věcí zapsaných do katastru nemovitostí dochází k převodu vlastnického práva až k okamžiku intabulace, tj. vkladu práva do katastru. Přestože zásada není uplatňována bezvýjimečně²⁹, bývá označována za stěžejní zásadu uplatňovanou při vedení katastru nemovitostí.³⁰

Vedení katastru nemovitostí a provádění zápisů je vedeno jak zásadou oficiality, tak i dispozice. Zásada oficiality v této souvislosti vyjadřuje veřejnoprávní charakter evidence a její vedení správními orgány z úřední povinnosti. Při provádění zápisů se uplatní oba jmenované principy. Katastrální zákon přesně vymezuje případy, kdy je možné zápis provést pouze na návrh, kdy se zápis provádí z úřední povinnosti, jakož i případy, kdy lze uplatnit obě možnosti.³¹ Příkladem prolomení zásady návrhového řízení je řízení o povolení vkladu dle ustanovení § 14 odst. 2 KatZ, podle něhož je vkladové řízení zahájeno také tehdy, pokud příslušnému katastrálnímu úřadu došlo od soudu nebo soudního exekutora jeho rozhodnutí nebo potvrzení o právu, které se do katastru zapisuje vkladem. Aby bylo řízení zahájeno podle citovaného ustanovení, musí listina dojít skutečně od soudu a není možné, aby listinu zprostředkovaně doručil někdo jiný.³²

Princip dispozice spočívá v možnosti účastníků řízení plně disponovat řízením i jeho předmětem. V takovém případě je řízení zahájeno dnem, kdy návrh došel věcně a místně příslušnému správnímu orgánu, tedy v této souvislosti místně příslušnému katastrálnímu úřadu, a ten je návrhem vázán. V případě návrhu na povolení vkladu zákon výslovně stanoví,

---

²⁹ Je-li právním titulem např. rozhodnutí soudu, vklad nemá konstitutivní účinek, nýbrž pouze deklaruje skutečnost.

³⁰ např. viz BLÁHOVÁ, I. 2015. op. cit., s. 201-202

³¹ FRANKOVÁ, M. a kol. 2014. op. cit., s. 168-169

³² BAREŠOVÁ, E. § 14 (Zahájení vkladového řízení, náležitosti návrhu). In: BAREŠOVÁ, E. a kol. *Katastrální zákon: komentář*. [ASPI] Praha: Wolters Kluwer, 2015. Rekodifikace. Dostupné z: ASPI

že návrh lze podat výhradně na formuláři stanoveném vyhláškou č. 359/2013 Sb., o stanovení vzoru formuláře pro podání návrhu na zahájení řízení o povolení vkladu.

Zásada priority vychází ze starého principu *prior tempore, potior iure*, a proto v souladu s § 9 odst. 2 KatZ platí, že „*pořadí zápisů práv do katastru se řídí, pokud zákon nestanoví jinak, okamžikem, ve kterém byl návrh na zápis do katastru doručen katastrálnímu úřadu*“ Katastrální úřady jsou tak povinny provádět zápisy výhradně v pořadí, v jakém jim byly doručeny návrhy, a nemohou bezdůvodně upřednostňovat návrhy pozdější.

Principy formální a materiální publicity spolu úzce souvisí. Formální publicita vyjadřuje veřejnost a volnou přístupnost údajů, jež jsou obsahem katastru. Materiální publicita na tuto navazuje a představuje veřejnou dobrou víru (*publica fides*)³³ v zápis ve veřejných knihách, resp. katastru nemovitostí, ergo subjekt důvěřující stavu zápisu ve veřejném seznamu je chráněn tak, jako kdyby zapsaný stav odpovídal skutečnosti, čímž dochází k naplnění ochranné funkce coby jednoho z primárních účelů vůbec vedení katastru nemovitostí.³⁴

Na tomto místě nepovažuji za nezbytné se všemi principy dopodrobna zabývat, a proto se omezím pouze na výše uvedený výčet a stručnou charakteristiku s tím, že zásadám formální a materiální publicity se budu více věnovat v pozdějších částech.

1.3.2) Je katastr nemovitostí veřejným seznamem?

Otázka, jestli je nějaká evidence veřejným seznamem či nikoliv, není zásadní pouze z hlediska publicity vyjádřené v § 980 až 986 občanského zákoníku, ale jde o zcela klíčové posouzení i z pohledu zákona č. 101/2000 Sb. Zpracování oprávněně zveřejněných osobních údajů v souladu se zvláštním právním předpisem (v tomto případě katastrálním zákonem) je totiž podle § 5 odst. 2 písm. d) OchOsÚ jednou ze zákonných výjimek, kdy lze osobní údaje zpracovávat bez souhlasu subjektu údajů. Právním titulem v případě takového zpracování je tak již sám zákon.

---

³³ k tomu blíže FRINTA, O. *Veřejná víra*. In: DVOŘÁK, J., KINDL, M. (eds.) *Pocita Martě Knappové k 80. narozeninám*. Praha: ASPI, 2005, s. 101 an.

³⁴ TÉGL, P. *Veřejné seznamy a ochrana dobré víry : Stručný pohled na českou a polskou právní úpravu a jejich srovnání*. Ad Notam. 2007, č. 5, s. 143

Podle ustanovení § 1 odst. 1 KatZ je katastr nemovitostí veřejným seznamem. Toto bylo stanoveno v návaznosti na občanský zákoník z roku 2012, který s pojmy veřejný seznam a veřejný rejstřík pracuje. Občanský zákoník se snaží důsledně rozlišovat mezi pojmy veřejný seznam, který představuje evidenci věcí (v této souvislosti chápu evidenci jako pojem obecný, resp. nadřazený seznamu či rejstříku), a veřejný rejstřík, který eviduje osoby v právním slova smyslu. Ustanovení § 1 odst. 1 zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů, stanovuje výslovně, co je veřejným rejstříkem, a činí tak taxativním způsobem. V případě veřejných seznamů je situace složitější, neboť český právní řád je v názvosloví dosti nestejnorodý – existují zde seznamy, katastr, evidence, registry, rejstříky... Vedle otázky, o jaký typ evidence se jedná, je na místě se druhotně ptát – je evidence veřejná či neveřejná?

V případě zjišťování, zda je nějaká evidence veřejným seznamem, existují dvě možné cesty.³⁵ První možností je, že bude za veřejný seznam považováno pouze to, co zákon výslovně za veřejný seznam prohlásí. Z hlediska právní jistoty jde nepochybně o vhodnější řešení. Tento přístup by však vyžadoval preciznost zákonodárce, která v této souvislosti poměrně výrazně absentuje. Tak například, rejstřík veřejných výzkumných institucí eviduje právnické osoby s určitou specifickou činností.³⁶ Vzhledem k tomu, že předmětem evidence jsou právnické osoby a určité údaje o nich, správně se rejstřík nazývá rejstříkem, avšak § 6 odst. 1 zákona o veřejných výzkumných institucích zcela v rozporu s touto ideou stanoví, že rejstřík je veřejným seznamem. Dalo by se namítnout, že zákon byl přijat v roce 2005, tedy relativně dlouho před účinností občanského zákoníku, nicméně ani samotný občanský zákoník se konstantně nedrží zavedené terminologie³⁷. Je tak zřejmé, že ani výslovné označení evidence jako veřejného seznamu samo o sobě k posouzení jejího charakteru nestačí.

Nabízí se tak cesta druhá, a sice že za veřejný seznam bychom považovali takovou evidenci, která splňuje určité náležité atributy. Tato myšlenka je vyjádřena i v důvodové zprávě k § 980 OZ, podle níž je veřejný seznam souhrnným označením evidence věcí, které jsou veřejně přístupné a lze tak do nich nahlížet, aniž je třeba překonávat formální překážky jako

---

³⁵ TÉGL, P. *Některé aspekty úpravy veřejných seznamů*. In: Pravniprostor.cz [online] publikováno 26. 8. 2014 [cit. 25. 3. 2018]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/rekodifikace/nektere-aspekty-upravy-verejnych-seznamu>

³⁶ ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 341/2005 Sb., o veřejných výzkumných institucích

³⁷ viz ustanovení § 721 OZ, kde se mluví o veřejném seznamu manželských smluv

např. nutnost osvědčení právního zájmu. Tégl přidává ještě další kritérium, sice vedle volné přístupnosti považuje za nezbytný prvek i platnou zásadu materiální publicity.³⁸ Zabývá se i možnostmi, že by nutným předpokladem byla i aplikace zásady intabulace. Dochází však k názoru, že intabulační zásada má pouze podružný význam, a přestože absence intabulační zásady by byla pro veřejný seznam poněkud nepraktická, není jeho nezbytným prvkem. Jiná odborná literatura³⁹ vymezuje znaky veřejného seznamu následovně: a) předmětem evidence v tomto seznamu jsou věci, b) evidence je veřejnosti přístupná bez omezení, c) evidence je vedena na základě zákona orgánem veřejné moci nebo jinou osobou, které stát zákonem takovou pravomoc svěřil.

Na posledně uvedený názor odkázal i Nejvyšší soud v rozsudku sp. zn. 22 Cdo 5330/2015, když rozhodl, že registr silničních vozidel není veřejným seznamem, neboť poskytnutí údajů je vázáno na prokázání právního zájmu fyzické či právnické osoby a chybí tak přístupnost evidence bez omezení, což je jednou z definičních podmínek.

Podle Téгла je tak třeba k otázce, zda je určitá evidence veřejným seznamem, přistupovat spíše restriktivně a uzavírá, že v současnosti lze o veřejných seznamech konstatovat, že bez jakýchkoliv rozporů jimi jsou pouze námořní rejstřík a katastr nemovitostí.⁴⁰

Závěrem lze shrnout, že přestože samotné konstatování § 1 odst. 1 KatZ, že katastr nemovitostí je veřejným seznamem, nelze brát samo o sobě za směrodatné hledisko posouzení povahy katastru nemovitostí vzhledem k nekonzistentnosti terminologie napříč zákony, nepochybně je veřejným seznamem. Podle odborné literatury je třeba při posouzení charakteru evidence přihlídnout k materiálním znakům takové evidence, a sice předmětu evidence, aplikace zásady formální publicity, případně i zásady materiální publicity, a konečně vedení evidence na základě zákona k tomu určeným subjektem. Vzhledem ke skutečnosti, že katastr nemovitostí naplňuje veškeré výše uvedené znaky, lze jej bez jakýchkoliv pochybností označit za veřejný seznam se všemi z toho vyplývajícími důsledky. Jedním z vícera takových důsledků je i skutečnost, že v katastru evidované údaje se tímto stávají oprávněně zveřejněnými údaji ve smyslu zákona č. 101/2000 Sb., který s tímto

---

³⁸ TÉGL, P. 2014. op. cit.

³⁹ SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976-1474). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 10-11

⁴⁰ TÉGL, P. 2014. op. cit.

pojmem dále pracuje. K tomu ale blíže až v 6. kapitole v rámci podmínek zpracování osobních údajů.

2) Ochrana soukromí

2.1) Soukromí a právo na informační sebeurčení

Soukromí, to je sama podstata osobnosti. Člověk bez soukromí svou osobnost ztrácí, napsal Charles Fried před 50 lety.⁴¹ Již na tomto místě, aniž bych se jakkoliv zabýval právní úpravou, musí být každému zřejmé, že, obsahuje-li katastr nemovitostí popisné údaje zahrnující údaje o vlastnících nemovitostí či jiných oprávněných osobách, cenách nemovitostí, případně že ve sbírce listin jsou uloženy listiny obsahující informace mnohdy i dosti choulostivého rázu jako např. důvody rozpadu manželství, způsob rozdělení společného jmění manželů, a zároveň je při vedení katastru uplatňována zásada formální publicity, tj. veřejnosti, už z principu musí kumulace těchto skutečností výrazným způsobem zasahovat do soukromí.

V této souvislosti vyvstává poněkud problematická otázka, a sice co to vlastně soukromí je. Jak upozorňuje Whitman, vnímání toho, co musí být udrženo v soukromí, resp. co musí zůstat skryto před zraky ostatních, se velmi liší společnost od společnosti.⁴² A to nejenom z hlediska geografického, ale zejména i z pohledu časového, neboť pojem soukromí a jeho vnímání se v průběhu času vyvíjelo a měnilo.⁴³ Jako názorný příklad mohou posloužit ruiny Efezu, kde jsou dodnes zachovalé antické toalety. V dnešním civilizovaném světě návštěva toalety představuje soukromou až intimní záležitost. Jak se však návštěvníci tohoto místa mohou přesvědčit, pár tisíciletí nazpět nebylo nezvyklé se scházet ve veřejné hale za účelem vykonání základní lidské potřeby bok po boku ostatních.

S první definicí soukromí a uznání práva na soukromí jakožto samostatného práva se lze setkat v článku autorů Warrena a Brandeise z roku 1890.⁴⁴ Autoři se v publikovaném článku, kromě jiného, zamýšleli nad tím, co chrání např. soukromé dopisy před zveřejněním bez

---

⁴¹ FRIED, CH. *Privacy*. Yale Law Journal. 1968, Vol. 77, No. 3, s. 477

⁴² WHITMAN, Q. J. *The Two Western Cultures of Privacy: Dignity Versus Liberty*. Yale Law Journal. 2004, Vol. 113, No. 6, s. 1153

⁴³ Tamtéž, s. 1154

⁴⁴ WARREN, S. D., BRANDEIS, L. D. *The Right to Privacy*. Harvard Law Review. 1890, Vol. 4, No. 5. s. 193-220

souhlasu autora a uvádí, že copyright ani jiné podobné právo to není, nýbrž je to právě zájem na ochraně soukromí. Právo na soukromí autoři pojmají jako obecné právo nebýt napaden, uvězněni, nezákonně [či přesně slovy autorů „zlomyslně“ (*maliciously*)] stíháni či nebýt pomlouváni, tedy všezahrnujícím spojením jako „právo být ponechán sám“ (*the right to be left alone*). Soudce Brandeis na článek navázal v dnes velmi známém disentu ve věci *Olmstead v. U.S.*⁴⁵, kde napsal „Tvůrci naší Ústavy na sebe vzali odpovědnost vytvořit příznivé podmínky pro usilování o štěstí (...) Přiznali právo (proti státu) být ponechán "sám sobě" - což je nejkompaktnější či nejobsažnější právo ze všech a zároveň i právo, které je nejzákladnější civilizovanému lidstvu.“⁴⁶ V této souvislosti Pavel Mates uvádí, že je paradoxem, že právo na soukromí jako takové vzniklo v USA, přestože dodnes jako samostatné právo není v Ústavě ani dodatcích výslovně zakotveno a pouze se dovozuje výkladem práva na ochranu svobody osobní, domovní, písemností a majetku.⁴⁷

Výše uvedený dissent soudce Brandeise dobře ilustruje americké nahlížení na soukromí a rozdíl oproti tradičnímu kontinentálnímu pohledu, neboť podle Whitmana tento rozdíl tkví právě v tom, zda je soukromí považováno za aspekt svobody (*liberty*), anebo důstojnosti (*dignity*).⁴⁸ V USA pojem soukromí představuje primárně svobodu a nezávislost na státu, kteréžto právo ochraňuje jedince před zásahy ze strany státu. Naproti tomu tradiční evropské kontinentální vnímání považuje soukromí za aspekt lidské důstojnosti, kde za základ ochrany soukromí bývá považováno právo ke své podobě, jménu, důstojnosti a právo na informační sebeurčení.⁴⁹ Na rozdíl od USA tak lze říci, že největším „nepřítelem“ evropského soukromí není stát jako takový, ale spíše např. média, která mohou zpřístupňovat údaje širokým masám, a tím narušovat soukromí, resp. důstojnost člověka.

---

⁴⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu USA ve věci *Olmstead v. United States*, 277 U.S. 438 (1928)

⁴⁶ překlad byl převzat z nálezu Pl. ÚS 24/10

⁴⁷ MATES, P. *Ochrana soukromí ve správním právu*. 2. vydání. Praha: Linde, 2006, s. 11

⁴⁸ WHITMAN, Q. J. 2004, op. cit., s. 1160-1161

⁴⁹ Tamtéž, s. 1161; Tzv. právo na informační sebeurčení, tj. právo sám rozhodovat o tom, jaké informace budou o mé osobě zveřejněny, uznal již v roce 1983 německý Spolkový ústavní soud v rozsudku ze dne 15. prosince 1983, 65 BVerfGE 1, když mimo jiné konstatoval, že moderní společnost je charakterizována obrovským nárůstem informací a dat, a proto ochrana jednotlivce před neomezeným sběrem, uchováním, užitím a zveřejňováním dat o jeho osobě musí být poskytována na ústavní úrovni v rámci práva na soukromí. V případě, že by osoba neměla možnost kontrolovat rozsah a obsah o ní zpracovávaných informací, nutně dochází k omezení až potlačování jeho práv a svobod, což je třeba ve svobodné a demokratické společnosti vyloučit.

Odlíšné vnímání však nespočívá pouze v rozdílných právních teoriích o tom, co anebo před čím má právo člověka ochraňovat, ale i v rozdílném pohledu na to, co která společnost považuje za zásah do soukromí. Zatímco většina Američanů nepocituje např. „odtajnění“ výše mzdy jako veliký zásah do svých práv, kontinentální Evropané výši mzdy a majetkové poměry považují za ryze soukromou věc.⁵⁰ V jiných oblastech života jsou naopak konzervativnější Američané, to se týká např. otázky nahoty na veřejnosti či možnosti zásahu státu do domovní svobody.⁵¹

Tyto rozdíly se bezpochyby musí projevit i v rozdílnosti právní úpravy a míře poskytované normativní ochrany těm kterým zájmům. V obecnosti se dá říci, že základní rozdíl spočívá v komplexnosti a systematičnosti ochrany soukromí.⁵² Zatímco evropské země ochraňují soukromí jako celek, USA má právní úpravu ochrany soukromí roztříštěnou a chrání pouze určité sektory tohoto pojmu. V poslední době lze však zaznamenat, že i americké pojetí se začíná přibližovat evropskému.

Co se hodnotového pojetí týká, i zde lze konstatovat, že výše uvedené rozdělení na soukromí coby aspekt svobody a důstojnosti je spíše otázka výchozích hodnot, které se postupně sbližují. V případě USA je to viditelné např. v rozsudku Nejvyššího soudu USA ve věci *Lawrence v. Texas*⁵³, kde Nejvyšší soud odkazoval na rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva (dále též jen „ESLP“) v otázkách ochrany soukromí a pokusil se najít ideální řešení jak z hlediska svobody, tak i důstojnosti. Obdobně i z druhé strany např. Evropský soud pro lidská práva opakovaně zdůrazňuje nezbytnost ochrany soukromí vzhledem k nepřiměřeným zásahům ze strany státu.⁵⁴ V českém právním prostředí lze odkázat například na nález Ústavního soudu ve věci *Data retention*⁵⁵, kdy pro rozpor se základním právem na ochranu soukromí v podobě práva na informační sebeurčení rozhodl o zrušení § 97 odst. 3 a 4 zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích, a na to navazující vyhlášku č. 485/2005 Sb. umožňující plošný preventivní sběr a uchovávání provozních a lokalizačních údajů o elektronické komunikaci.

---

⁵⁰ Tamtéž, s. 1155

⁵¹ Tamtéž, s. 1158-1159

⁵² Tamtéž, s. 1159

⁵³ rozhodnutí Nejvyššího soudu USA ve věci *Lawrence v. Texas*, 539 U.S. 558 (2003)

⁵⁴ např. rozhodnutí ESLP ve věci *S. a Marper v. Spojené království*, stížnost č. 30562/04 a 30566/04

⁵⁵ nález sp. zn. Pl. ÚS 24/10 ze dne 22. 3. 2011 (N 52/60 SbNU 625; 94/2011 Sb.)

Lze shrnout, že přestože je právo na soukromí zakotveno v řadě mezinárodních dokumentů⁵⁶, jakož i na ústavní úrovni zejména v čl. 7 a čl. 10 Listiny základních práv a svobod (dále též jen „LZPS“ nebo „Listina“), neexistuje konkrétní definice soukromí. Jak uvádí Evropský soud pro lidská práva v rozhodnutí ve věci *Niemietz v. Německo*⁵⁷, formulovat vyčerpávající definici soukromí a jeho složek není ani možné, ani vhodné. Jedná se totiž o dynamickou kategorii vyvíjející se v závislosti na době, prostředí, společenské situaci, kultuře a řadě dalších objektivních prvcích. Zároveň ale dodává: *„Bylo by však příliš restriktivním omezovat tento pojem na „vnitřní kruh“, v jehož rámci může jednotlivec žít svůj vlastní osobní život podle libosti, a zcela z něho vyloučit vnější svět nezahrnutý do tohoto kruhu. Respektování soukromého života musí do určité míry zahrnovat právo na vytváření a rozvíjení vztahů s dalšími lidskými bytostmi.“*

2.2) Ochrana osobních údajů

Ačkoliv osobní údaje existují v zásadě od samého vzniku člověka, jejich ochrana je fenomén relativně nový. Jedním z milníků v uvědomění si důležitosti jejich ochrany byl holocaust, který byl založen právě na informacích vedených v matrikách a ve formulářích pro sčítání obyvatel, kde lidé uváděli své náboženství, aniž si kdo uvědomoval, jak děsivým nástrojem zkázy se tyto informace stanou. Ostatně, dodnes existuje na internetu zveřejněný seznam údajných českých židů a židovských míšenců v politice ČSFR, ČR a SR⁵⁸, který je provozován ze zahraničí, a vzhledem k omezené jurisdikci proti němu nelze efektivně zasáhnout.⁵⁹

Neméně důležitým, možná ještě výraznějším, důvodem vzniku a především vývoje právní úpravy ochrany osobních údajů je reakce na rozvoj informačních technologií, které umožňují rychlejší, snadnější a značně efektivnější zpracovávání informací, tedy nepochybně i těch, které se vztahují ke konkrétním osobám. Proto se toto právní odvětví začalo objevovat teprve

---

⁵⁶ viz např. čl. 12 Všeobecné deklarace lidských práv, čl. 8 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod

⁵⁷ rozhodnutí ESLP ve věci *Niemietz v. Německo*, stížnost č. 13710/88

⁵⁸ viz <http://aryanrebel.files.wordpress.com/2008/03/castecny-seznam-zidu-a-zidovskych-misencu-v-politice-csfr-cr-a-sr-po-r-1989.pdf>

⁵⁹ MATES, P., JANEČKOVÁ, E., BARTÍK, V. *Ochrana osobních údajů*. Praha: Leges, 2012, s. 30

ve druhé polovině 20. století. Pro ilustraci jeden ukázkový příklad: pachatel se rozhodne získat a zneužít osobní údaje velkého množství subjektů údajů. Budou-li spisy vedeny v papírové podobě, informace i třeba jen o stovkách subjektů budou představovat papíry o hmotnosti dosti kilogramů. Bude tak nejen zapotřebí obstarat prostředek pro odvoz, ale i samotné kopírování či odvoz veškeré dokumentace zabere mnoho úsilí a hodin práce. Navíc, jestliže následně bude potřebovat vyhledat jednu konkrétní informaci, v chaotické záplavě papírů se mu to jen stěží podaří v rozumném čase. Naproti tomu, budou-li všechny informace vedeny v počítačové databázi, vystačí si s jedním flash diskem nebo např. přístupem do cloudu a v rádech minut či možná dokonce sekund je schopen získat informace o tisících, nejspíš však i o vyšších řádech, osob. Reálným příkladem budiž online přístup k dokumentům v anglickém katastru nemovitostí, který byl spuštěn v roce 2005 a původně byl koncipován na bázi volného přístupu k dokumentům.⁶⁰ Vzhledem k riziku zneužívání údajů však musel být přímý přístup již v listopadu 2007 zrušen. Tento příklad, jak poukazují autorky Berlee a Robbie, pouze dokazuje, že s dostupností údajů online nabývá ochrana soukromí zcela nového významu.⁶¹

Právní úprava ochrany osobních údajů v obecnosti spočívá především ve stanovení základních principů nakládání s osobními daty. Tyto principy jsou v oblasti osobních údajů obzvláště důležité, neboť jde o oblast velmi rychle se rozvíjející a proměnlivou, a právě principy jsou důležitou interpretační a aplikační pomůckou pomáhající překlenout možné nedokonalosti či zastaralost právních norem. Zatímco některé z principů jsou pouze specifickým projevem jinak obecných zásad právních jako např. zásada zákonnosti či zásada proporcionality, jiné jsou specifické právě pouze pro tuto oblast (např. zásada minimalizace dat).

Principy ochrany osobních údajů byly prvně položeny na mezinárodní úrovni, konkrétně úmluvou Rady Evropy č. 108, o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat (dále jen „Úmluva č. 108“), a jejím dodatkovým protokolem.⁶² Směrnice

---

⁶⁰ *Changes to land register online*. In: webarchive.nationalarchives.gov.uk [online] zveřejněno 5. 11. 2007 [cit. 21. 3. 2018]. Dostupné z:

http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20080726223017/http://www1.landregistry.gov.uk/about_us/pressoffice/notices/default.asp?article_id=16489

⁶¹ BERLEE, A., ROBBIE, J. *Publicity and Privacy in Land Reform in Scotland*. University of Glasgow [online] zveřejněno 24. 9. 2015 [cit. 21. 3. 2018]. Dostupné z:

<http://schooloflaw.academicblogs.co.uk/2015/09/24/publicity-and-privacy-in-land-reform-in-scotland/>

⁶² MATES, P., JANEČKOVÁ, E., BARTÍK, V. op. cit., s. 9

Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES, o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů (dále jen „Směrnice 95/46/ES“), principy z Úmluvy č. 108 převzala a dále rozvedla. Vzhledem k tomu, že zákon č. 101/2000 Sb. je transpozicí výše uvedené směrnice, je evidentní, že i ten musí být založen na zcela totožných principech. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679, o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (dále jen „Obecné nařízení“) se stane účinným, resp. použitelným, dne 25. května 2018. V České republice by v tuto chvíli zřejmě bylo dosti složité nalézt informační médium, které by nějakým způsobem o Obecném nařízení neinformovalo, přičemž se zároveň šíří řada mýtů a zvěstí, že by snad mělo jít o zcela revoluční právní úpravu, která se vymyká všem dosavadním principům. Je pravdou, že Obecné nařízení prohlubuje některá práva subjektů údajů, anebo stanovuje výslovně, co doposud bylo pouze dovozováno teorií či judikaturou. To se týká např. práva na „být zapomenut“ nebo práva odvolání souhlasu. Některá práva subjektům údajů přiznává i zcela nově – zejména právo na přenositelnost údajů. Zároveň lze konstatovat, že do jisté míry zvyšuje administrativní zátěž správce či zpracovatele, ačkoliv naopak některé administrativní povinnosti ruší – jako např. povinnost registrace u dozorového orgánu před započítím samotného zpracování osobních údajů, nejde-li o zákonem stanovenou výjimku. V žádném případě jej ale nelze označit za jakkoliv revoluční, nýbrž maximálně evoluční, a proto i Obecné nařízení stojí na totožných principech jako výše uvedená Směrnice 95/46/ES, Úmluva č. 108 či zákon č. 101/2000 Sb.

2.2.1) Princip legality a legitimacy

Přední zásadou je zásada legality a legitimacy. Podle Úmluvy č. 108 musí být osobní údaje získány a zpracovány poctivě a v souladu se zákony. Zákon o ochraně osobních údajů tuto zásadu rozvádí zejména v § 5 odst. 1 písm. c) věta první⁶³ a § 5 odst. 3 OchOsÚ⁶⁴. Tato ustanovení zajišťují, že správce může zpracovávat pouze legálně získané údaje. S tím souvisí i povinnost podle § 5 odst. 1 písm. g) OchOsÚ: „*shromažďovat osobní údaje pouze otevřeně; je vyloučeno shromažďovat údaje pod záminkou jiného účelu nebo jiné činnosti*“. Dalším

---

⁶³ „Správce je povinen zpracovat pouze přesné osobní údaje, které získal v souladu s tímto zákonem.“

⁶⁴ „Provádí-li správce zpracování osobních údajů na základě zvláštního zákona, je povinen dbát práva na ochranu soukromého a osobního života subjektu údajů.“

projevem zásady je, že zpracování musí být založeno na řádném právním titulu. Ačkoliv by se z dikce § 5 odst. 2⁶⁵ OchOsÚ mohlo zdát, že primárním titulem je souhlas subjektu, zatímco zákon v podobě ustanovení § 5 odst. 2 písm. a) až g) představuje pouze výjimky z pravidla souhlasu, není tomu tak. Přestože je faktem, že vyjdeme-li z myšlenky práva na informační sebeurčení, souhlas by měl být primárním důvodem opravňujícím ke zpracování osobních údajů, jedná se o zcela rovnocenné tituly. Vyžadování souhlasu za situace, kdy správci svědčí některý z titulů stanovený ve jmenovaném ustanovení, může naopak působit poněkud zavádějícím způsobem – zejména v souvislosti s povinností správce informovat subjekt údajů o tom, zda je poskytnutí osobního údaje povinné nebo dobrovolné podle ustanovení § 11 odst. 2 OchOsÚ věty první.

Aby právní jednání bylo relevantním souhlasem ve smyslu zákona č. 101/2000 Sb., stanovuje tento zákon řadu zvláštních kvalit, které musí být dodrženy. Předně musí jít o svobodný a vědomý projev vůle subjektu údajů, jehož obsahem je svolení se zpracováním osobních údajů, a při udělení souhlasu musí být subjekt informován, pro jaký účel zpracování (což souvisí s povinností shromažďovat osobní údaje pouze otevřeně, viz výše) a k jakým osobním údajům je souhlas dáván, jakému konkrétnímu správci a na jaké období.

2.2.2) Zásada nezbytnosti (omezení účelem) a zásada proporcionality

Úmluva č. 108 v čl. 5 písm. b) stanovuje další ze základních zásad, zásadu nezbytnosti. Podle dikce úmluvy musí být osobní údaje „shromažďovány pro stanovené a oprávněné účely a nesmí jich být použito způsobem neslučitelným s těmito účely“. Tato zásada tak prvně vyjadřuje skutečnost, že vlastnímu zpracování musí předcházet určení účelu, za nímž se budou osobní údaje zpracovávat. To je na zákonné úrovni provedeno v § 5 odst. 1 OchOsÚ, podle něhož je správce povinen stanovit účel, k němuž mají být osobní údaje zpracovány. Právě i prostřednictvím účelu zákon vyjadřuje, kdo je to správce – je to osoba, která určuje účel a prostředky zpracování. Osobní údaje tak nelze shromažďovat ani jinak zpracovávat jen tak bezúčelně anebo pro velmi obecně vymezený účel, natož v rozporu s právními předpisy.

Stanovil-li správce legitimní účel, za nímž chce zpracovat osobní údaje, je na místě zmínit druhý důležitý aspekt zásady nezbytnosti – požadavek nezpracovávat osobní údaje pro účely

---

⁶⁵ „Správce může zpracovávat osobní údaje pouze se souhlasem subjektu údajů. Bez tohoto souhlasu je může zpracovávat a) jestliže provádí zpracování nezbytné pro dodržení právní povinnosti správce, b)...

neslučitelné s účelem, k němuž byly shromážděny. Při posuzování slučitelnosti účelů je však nutné vycházet z objektivně zjištěného účelu zpracování (např. informace podle § 5 odst. 4 OchOsÚ), nikoli subjektivního postoje správce.⁶⁶ Slučitelnost účelu potom bývá obvykle chápána jako „přímá souvislost“ s původním účelem.⁶⁷

Zásada je dále promítnuta do § 5 odst. 1 písm. d) OchOsÚ, které stanoví, že shromažďovat lze pouze osobní údaje odpovídající stanovenému účelu a v rozsahu nezbytném pro naplnění stanoveného účelu. Jedná se tak o vztah mezi účelem a informací, která má být dílčím prostředkem pro dosažení stanoveného účelu.⁶⁸ Vždy je třeba posoudit individuálně každý zpracovávaný osobní údaj, zda je jeho zpracování ještě nezbytné pro naplnění účelu, či už nikoliv, a zároveň by správce tak měl být schopen zodpovědět otázku, proč ten který jednotlivý údaj považuje za nezbytný. Cílem posuzování je dosažení situace, kdy legitimního cíle bude dosaženo za pomoci co nejužší skupiny osobních údajů (tzv. zásada minimalizace dat).

Další zásadou je zásada proporcionality. Ačkoliv se v zásadě jedná o samostatnou (a důležitou) zásadu ochrany osobních údajů, záměrně jsem ji zařadil po bok zásady omezení účelem a nikoli jako samostatnou podkapitolu, neboť obě zásady se prolínají a vesměs směřují ke stejnému cíli, jímž je minimalizace zpracovávaných dat. Platí zde tedy stejné, jež bylo napsáno v předcházejících odstavcích. Pro úplnost dodejme, že Úmluva č. 108 tuto zásadu zakotvuje v čl. 5 písm. c), podle něhož *„osobní údaje musí být přiměřené, týkající se účelů, pro něž byly uloženy na nosiče, a nepřesahující tyto účely.“*

2.2.3) Zásada transparentnosti

Zásada transparentnosti cílí na plnou informovanost subjektu údajů před zahájením zpracování jeho osobních údajů, jakož i v průběhu zpracování, o všech okolnostech zpracování. Jde zejména o informace o tom, v jakém rozsahu, kdo, jakým způsobem a pro jaký účel osobní údaje zpracovává a komu mohou být zpřístupněny. Tomuto právu subjektu

---

⁶⁶ KUČEROVÁ, A. a kol. *Zákon o ochraně osobních údajů. Komentář*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012, s. 99.

⁶⁷ KUČEROVÁ, A., a kol. *Zákon o ochraně osobních údajů. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 332 an.

⁶⁸ MATES, P. JANEČKOVÁ, E. BARTÍK, V. op. cit., s. 11

údajů odpovídá povinnost správce, resp. zpracovatele, podle § 11 OchOsÚ. Zákon ovšem předpokládá i situace, kdy se informační povinnost neaplikuje. Jde o situace, kdy správce osobní údaje nezískal od subjektu údajů a zároveň naplní některé ze zákonných kritérií § 11 odst. 3 písm. a) až d) OchOsÚ – z hlediska tématu práce je důležité zejména písm. b) „zpracování osobních údajů mu ukládá zvláštní zákon...“ a písm. c) „zpracovává výlučně zveřejněné osobní údaje“.

Poskytnutá informace musí být stručná, avšak úplná a pro subjekt údajů srozumitelná.⁶⁹ Je faktem, že stručnost a zároveň úplnost jsou vlastnosti na první pohled protikladné, ale v tomto smyslu je to třeba chápat tak, že správci by měli informace podávat ve zhuštěné formě a účinně tak, aby předcházeli tzv. informační únavě.⁷⁰ Požadavek srozumitelnosti znamená, že podávaná informace musí být pochopitelná pro průměrnou osobu v cílové skupině. Správce tak prvně musí určit tuto skupinu a na tomto základě zajistit srozumitelnost na úrovni průměrné osoby.⁷¹

Zásada transparentnosti a informace podávané v souladu s ní jsou zcela stěžejní, a to zejména s ohledem na zásadu práva přístupu k osobním údajům (viz dále), neboť transparentnost je zcela nezbytným předpokladem pro možnost vykonání svého práva na přístup k informacím.⁷²

2.2.4) Zásada práva přístupu k osobním údajům

Tato zásada je vyjádřena v čl. 8 písm. b) Úmluvy č. 108: „Každé osobě musí být umožněno získávat v přiměřených intervalech a bez přílišných průtahů nebo nákladů potvrzení o tom, zda jsou v automatizovaných souborech dat uloženy osobní údaje, které se jí týkají, jakož i sdělit jí tyto údaje ve srozumitelné formě.“ V zákoně č. 101/2000 Sb. je zásada provedena v

---

⁶⁹ MATES, P. JANEČKOVÁ, E. BARTÍK, V. op. cit., s. 21

⁷⁰ Pracovní skupina WP29. *Vodítka k transparentnosti podle Nařízení 2016/679*. [online] změněno 7. 3. 2018, s. 7 [cit. 25. 3. 2018]. Dostupné z: <https://www.uoou.cz>

⁷¹ Tamtéž

⁷² viz například stanovisko Generálního advokáta Cruz Villalóna ve věci Bara (C-201/14), bod 74: „požadavek informování subjektů dotčených zpracováním jejich osobních údajů, který zaručuje transparentnost veškerého zpracování, je o to důležitější, že vytváří předpoklady pro to, aby dotyčné osoby mohly vykonat své právo na přístup ke zpracovávaným údajům upravené v článku 12 směrnice 95/46 a jejich právo na podání námítky proti zpracování uvedených údajů podle článku 14 této směrnice.“

§ 12. Podle odst. 1 jmenovaného ustanovení je správce povinen na žádost subjektu údajů sdělit mu požadovanou informaci, a to bez zbytečného odkladu. Ustanovení § 12 odst. 2 potom výslovně upravuje, jaké konkrétní informace musí být vždy ve sdělení obsaženy: účel zpracování, osobní údaje (případně kategorie osobních údajů), které jsou předmětem zpracování, o povaze automatizovaného zpracování v souvislosti s jeho využitím pro rozhodování, jestliže jsou na základě tohoto zpracování činěny úkony nebo rozhodnutí, jejichž obsahem je zásah do práva a oprávněných zájmů subjektu údajů, a konečně informaci o příjemci (případně kategoriích příjemců).

Přestože je za poskytnutí informace umožněno požadovat úhradu, výše úhrady nesmí být stanovena v nepřiměřené míře vzhledem k nákladům na poskytnutí informace, neboť tím by správce v zásadě mohl omezovat právo subjektu údajů na přístup ke svým údajům.

2.2.5) Další zásady

Vzhledem k omezenému rozsahu práce považuji nástin základních zásad, na nichž stojí ochrana osobních údajů, za dostatečný a pouze pro úplnost vyjmenuji některé další důležité zásady bez bližšího popisu: zásada bezpečnosti, zásada práva na opravu a výmaz, zásada nezávislého dozoru, zásada odpovědnosti správce.

3) Základní pojmy ochrany osobních údajů

3.1) Osobní údaj

Původní zákon č. 256/1992 Sb., o ochraně osobních údajů v informačních systémech, označoval za osobní údaj informaci, která se vztahuje k určité osobě. Úmluva č. 108 definuje osobní údaj jako jakoukoliv informaci týkající se určeného (identifikovaného) anebo určitelného (identifikovatelného) subjektu údajů. Tuto definici převzaly i veškeré pozdější předpisy – Směrnice 95/46/ES, zákon o ochraně osobních údajů i nejnověji Obecné nařízení. Na rozdíl od Úmluvy č. 108 ji však ještě dále rozvíjejí o upřesnění, že osoba se považuje za určenou či určitelnou tehdy, jestliže ji lze přímo nebo nepřímo určit (identifikovat), a to zejména na základě nějakého identifikátoru (jména, čísla, lokačního údaje...) anebo jednoho či více zvláštních prvků specifických pro její fyziologickou, genetickou, psychickou, ekonomickou, kulturní nebo sociální identitu.

Při posuzování možnosti ať už přímé či nepřímé identifikace fyzické osoby je nutno přihlížet ke všem objektivním možnostem, které správce anebo další osoba mající přístup k osobním údajům reálně má v daném případě.⁷³ Toto interpretační pravidlo vychází z recitálu 26 Směrnice 95/46/ES, dle kterého *„pro určení, zda je osoba identifikovatelná, je třeba přihlídnout ke všem prostředkům, které mohou být rozumně použity jak správcem, tak jakoukoli jinou osobou pro identifikaci dané osoby.“*

Podle Maštalky⁷⁴ lze identifikátory dělit na ty,

- 1) které nám byly přiděleny pro obecnou identifikaci (jméno a příjmení)
- 2) které nám byly vrozeny (otisk prstu, obličej)
- 3) které nám byly přiděleny pro určitý účel (PIN, platební karty, adresa označující bydliště).

---

⁷³ FOLDOVÁ, V., NONNEMANN, F., POSPÍŠIL, D. § 4 [Vymezení pojmů]. In: KUČEROVÁ, A. a kol. 2012. op. cit., s. 47

⁷⁴ MAŠTALKA, J. *Osobní údaje, právo a my*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 16

Autoři Matoušová a Hejlík⁷⁵ rozdělují osobní údaje do základních kategorií:

- 1) identifikační – údaje používané k určení totožnosti subjektu ve veřejném styku
- 2) adresní – kontaktní údaje
- 3) popisné – zbytková kategorie

Případně ještě nabízejí možnost z popisných údajů vyčlenit další dvě podkategorie:

- 4) osobní údaje jednoho subjektu údajů, jež jsou zároveň osobními údaji jiných subjektů
- 5) transakční – osobní údaje vznikající činnostmi správce nebo zpracovatele.

Zároveň uvádějí, že rozvoj ochrany osobní údajů neslouží primárně k ochraně identifikačních údajů, ale právě všech ostatních údajů, neboť identifikační údaje sami o sobě většinou nevedou k narušení soukromí, nýbrž až ve spojení s kontaktními a popisnými.

Má-li osoba být určená, musí být jednoznačně odlišitelná od všech ostatních až do té míry, že je vyhledatelná a kontaktovatelná, a to po celou dobu držení této informace.⁷⁶ Samotné jméno anebo podobizna tak většinou k plné určenosti nestačí, neboť ty sice pomohou osobu odlišit od ostatních, ale nelze ji na tomto základě kontaktovat. Dokonce ani vzorek DNA nebo otisky prstů někdy nemohou plně identifikovat dotyčnou fyzickou osobu, neboť Národní databáze DNA je provozována Policií České republiky, účely využití jsou výslovně dány ustanoveními § 60, § 65 a § 79 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, a jako taková je databáze neveřejná. Nadto, vzhledem k tomu, že Policie ČR může odebírat biologické vzorky, na jejichž základě lze určit DNA, pouze z důvodů § 65 zákona o Policii České republiky, není jisté, že bude profil dané osoby zaveden v databázi.

Podobné je to v případě rodného čísla. Ačkoliv se jedná o jednoznačný identifikátor každé fyzické osoby, ze samotného čísla lze vyčíst pouze toliko datum narození a jeho pohlaví.

K plné dohledatelnosti tak chybí kontaktní údaje jako např. jméno a adresa (adresou můžeme myslet i adresu elektronické pošty, nebo telefonní číslo). To se nám zřejmě podaří pouze tehdy, jestliže disponujeme přístupem do nějaké evidence rodných čísel občanů a dalších

---

⁷⁵ MATOUŠOVÁ, M., HEJLÍK, L. *Osobní údaje a jejich ochrana*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2008, s. 21-25

⁷⁶ MAŠTALKA, J. 2008. op. cit., s 15

údajů o nich (např. přístup do evidence obyvatel). Další možností je situace, kdy základní identifikační údaje budou dosažitelné i z jiných zdrojů (obchodní rejstřík, katastr nemovitostí...). Důležité však je, že zdroj informací umožňující identifikaci subjektu musí být přístupný legálně a relativně snadno.⁷⁷

Nejvyšší správní soud ztotožňuje určenost člověka s jeho kontaktovatelností⁷⁸ a do jisté míry tak potlačuje význam složky odlišitelnosti subjektu od ostatních. Přestože lze s názorem soudu vyřčenému v tomto rozhodnutí souhlasit do té míry, že k určení identity subjektu není zapotřebí znát místo jejího aktuálního pobytu⁷⁹, s redukcí plné identity na samotnou skutečnost, že někdo na druhé straně telefon zvedne, a to bez ohledu na to, zda je schopen dotyčného určit, se podle mého názoru nelze plně ztotožnit. Možnost navázání kontaktu s konkrétní osobou lze jistě považovat za důkaz přesné určenosti osoby, neboť právě schopnost kontaktovat konkrétní osobu je dostatečným důkazem, že jsem s to ji odlišit od ostatních, nicméně zároveň je nezbytné si být vědom, koho kontaktuji. Bez této znalosti či možnosti takový údaj získat se podle mého názoru o osobní údaj nejedná.

Obdobným případem je adresa elektronické pošty. Vycházejme z premisy, že existuje např. adresa xyz@gmail.com. Tuto adresu si může založit zcela libovolná osoba a v okamžiku registrace neprobíhá žádná forma autentizace. Pokud tato osoba nenaváže oboustranně průchodnou korespondenci s jinou osobou, anebo e-mail někomu nesdělí jakožto svou korespondenční adresu, jen stěží bude pro kohokoliv identifikovatelnou osobou, natož potom identifikovanou (pomineme-li teoretickou možnost dohledávání IP adres, z nichž se k e-mailu přihlašuje). Ačkoliv je tak prostřednictvím jmenované adresy někdo kontaktovatelný, jedná se o osobu neidentifikovatelnou, což je nezbytný předpoklad pro možnost označení údaje jako osobního. Naproti tomu, založí-li zaměstnavatel adresu elektronické pošty svému zaměstnanci

---

⁷⁷ MAŠTALKA, J. 2008. op. cit., s. 19

⁷⁸ viz rozsudek NSS čj. 9 As 34/2008-68 ze dne 12. února 2009: „*Plná identita fyzické osoby v současných podmínkách technologicky vyspělé společnosti, tj. za vysokého stupně rozvoje elektronických a jiných médií, která jsou většinou populace snadno dostupná, ve své podstatě neznamena nic jiného než možnost tuto osobu určitým způsobem kontaktovat, aniž by bylo nutno znát místo jejího aktuálního pobytu.*“

⁷⁹ dále nutno zmínit, že Nejvyšší správní soud v tomto rozsudku zřejmě pomíjí i skutečnost, že ve společnosti, jak ji sám označuje za „*společnost s vysokým stupněm rozvoje elektronických a jiných médií, která jsou většinou populace snadno dostupná*“ nemusí být adresa nutně ztotožňována s adresou pobytu, nýbrž za kontaktní adresu lze označit právě i telefonní číslo anebo např. e-mail

v podobě jmeno.prijmeni@zamestnavatel.cz, je bezpečně identifikovatelný jak ze strany zaměstnavatele, tak kolegů zaměstnanců, tak zřejmě i některých obchodních partnerů, jakož i rodiny a přátel, kteří vědí, že pracuje u tohoto zaměstnavatele. Obdobný závěr lze vyvodit i ze stanoviska Úřadu pro ochranu osobních údajů (dále též jen „ÚOOÚ“)⁸⁰ týkající se otázky, zda lze e-mailovou adresu samu o sobě považovat za osobní údaj.

Z dikce zákona jasně plyne, že osobní údaj nikdy nemůže existovat sám o sobě, ale vždy pouze v závislosti na individuálně určené osobě. Osobním údajem by se takový údaj mohl stát až v okamžiku získání dalších podružných informací (resp. možností takové informace získat), na jehož základě by se podařilo telefonní číslo přiřadit určitému subjektu. V případě telefonního čísla by se tak mohlo stát např. v případě, že by konkrétní telefonní číslo bylo snadno vyhledatelné v telefonním seznamu. Disponujeme-li však pouze telefonním číslem a nikoli jménem, přicházel by do úvahy zřejmě pouze elektronický telefonní seznam se strojově čitelným textem, tedy umožňující rychlé vyhledávání podle čísla, neboť písemné telefonní seznamy bývají řazeny podle jména a nikoli čísel, přičemž přiřazení čísla konkrétní osobě by tak bylo značně obtížné a zdlouhavé, ne-li možná dokonce nemožné. Lze tak uzavřít, že nerozporuji, že telefonní číslo může být osobním údajem, ale nelze tak konstatovat *a priori* bez dalších podružných informací.

V této souvislosti je však zřejmé, že výše uvedenými identifikátory se oblast osobních údajů nevyčerpává. Naopak, jak ostatně uvádějí i Matoušová a Hejlík (viz výše), tyto údaje mnoho důvěrného o subjektu údajů neprozradí, ale lze je označit za jakýsi spojovací most k ostatním informacím jako jsou např. majetkové poměry, záliby, stravovací návyky, údaje o místech, kde se pohybují... a právě na jejich základě mohou být přiřazeny ke konkrétním osobám, čímž se stávají osobními údaji. Tím může být nejen narušováno soukromí subjektu, ale v poslední době se z těchto informací stává cenný obchodní artikl, čímž se problém narušování soukromí ještě prohlubuje.

---

⁸⁰ Úřad pro ochranu osobních údajů. *Nevyžádaná obchodní sdělení*. [online] změněno 13.12.2013 [cit. 25. 3. 2018]. Dostupné z: <https://www.uoou.cz>

3.1.1) Citlivé údaje

Zvláštním druhem osobních údajů jsou údaje citlivé. Jde především o údaje, na jejichž základě by mohlo docházet k diskriminaci subjektu údajů bez dalšího. Jako názorný příklad si uveďme telefonní číslo v kontrastu etnického či rasového původu. Zatímco diskriminace na základě telefonního čísla je myslitelná snad jedině ze strany telefonních operátorů, kteří mohou na základě předčísli usuzovat, zda nejsme zákazníky konkurence (byť i to je v současnosti vzhledem k možnosti převodu čísla v zásadě vyloučeno), diskriminace z důvodu etnika anebo rasového původu je relativně běžným jevem.

Proto je třeba takovéto údaje kategorizovat zvlášť a přiznat jim zvýšenou míru ochrany. Ta se citlivým údajům dostává především v požadavku výslovnosti souhlasu ke zpracování uvedených údajů a znatelně vyššími sankcemi.

Výčet citlivých údajů je v zákoně taxativní a je to podle § 4 písm. b) OchOsÚ *„údaj vypovídající o národnostním, rasovém nebo etnickém původu, politických postojích, členství v odborových organizacích, náboženství a filozofickém přesvědčení, odsouzení za trestný čin, zdravotním stavu a sexuální životě subjektu údajů a genetický údaj subjektu údajů; citlivým údajem je také biometrický údaj, který umožňuje přímou identifikaci nebo autentizaci subjektu údajů“* Obecné nařízení také nepřímou upravuje citlivé údaje (označuje je jako „zvláštní kategorii osobních údajů“) v čl. 9 odst. 1, kde je tento výčet v zásadě analogický se stávající úpravou. Nařízení však nově do této kategorie zahrnuje i údaje o sexuální orientaci, a naopak vylučuje údaje vypovídající o národnosti a o odsouzení za trestný čin. Osobní údaje týkající se rozsudků v trestních věcech a trestných činů jsou však podle Obecného nařízení považovány za speciální kategorii podle čl. 10, který pro tuto skupinu osobních údajů upravuje zvláštní režim.

V této souvislosti je důležité, že aby zpracování údajů, jež mají povahu citlivého údaje, bylo považováno za zpracování citlivých údajů, musí být předmětné zpracování vedeno tímto záměrem a správce zároveň musí disponovat možností tyto údaje abstrahovat. Tedy, na základě fotografie člověka zřejmě můžeme získat i informaci (alespoň přibližnou) o rasovém nebo etnickém původu fotografovaného, nicméně aby se v případech nakládání s touto fotografií jednalo o zpracování citlivého údaje, musela by s touto myšlenkou být fotografie pořizována, resp. jinak zpracovávána např. v podobě třídění osob podle jejich rasy. Jestliže je s fotografií nakládáno z jiných důvodů, kde konkrétní citlivé údaje nejsou rozhodujícím kritériem, bude toto posouzeno pouze jako zpracování osobních údajů.

3.1.2) Rodné číslo

Rodné číslo je identifikátor fyzických osob, jehož podoba i užívání je upravena zákonem č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů. Z dikce samotného názvu zákona plyne, že rodné číslo bylo zavedeno především pro evidenční účely. Důvodová zpráva k § 13 an. uvádí: „*Rodné číslo se stává nepostradatelným indikátorem a pomocným prostředkem pro vyhledávání údajů obyvatel v informačním systému, jakož i pro komunikaci uvnitř i vně informačního systému.*“

Pro svou unikátnost a snadné zpracování začalo být postupně využíváno jako obecně užívaný identifikátor. To však z pohledu ochrany soukromí přineslo zásadní problémy, neboť počalo sloužit i k často nekontrolovanému propojování databází osob, a to bez ohledu na nezbytnost takového použití.⁸¹

Je tak zřejmé, že se jedná o identifikující osobní údaj, a to i s ohledem na znění ustanovení § 13c odst. 3 zákona č. 133/2000 Sb., podle kterého „*pro využívání rodných čísel se rodným číslem rozumí i jakákoliv kombinace čísel vyjadřující den, měsíc, rok narození a třímístnou nebo čtyřmístnou koncovku rodného čísla, z níž je možné dovodit identifikaci fyzické osoby.*“

Občas se lze setkat s dotazy ze strany veřejnosti, zda nelze rodné číslo považovat za údaj citlivý, neboť na jeho základě lze zjistit pohlaví subjektu, nicméně v této souvislosti je třeba konstatovat, že výčet citlivých údajů, resp. údajů zvláštní kategorie dle terminologie evropských předpisů, je taxativní, tedy konečný.⁸² Konečně, ani Obecné nařízení na tomto nic nezmění.

Užívat rodné číslo a rozhodovat o jeho využívání smí výhradně fyzická osoba, již bylo přiděleno, případně zákonný zástupce, a to pouze v mezích stanovených zákonem. V ostatních případech jej lze využívat pouze v případech stanovených §13c zákona č. 133/2000 Sb. Rodná čísla tak lze zpracovávat pouze v intencích zákona č. 133/2000 Sb., který zde definuje zvláštní právní tituly pro zpracování, a v tomto ohledu je třeba jej považovat za *lex specialis* k zákonu o ochraně osobních údajů, nicméně v žádném případě se nejedná o komplexní právní úpravu a zákon o ochraně osobních údajů se tak aplikuje subsidiárně. Jestliže však pro zpracování

---

⁸¹ MATES, P., JANEČKOVÁ, E., BARTÍK, V. op. cit., s. 63-64

⁸² KUČEROVÁ, A., NONNEMANN, F. *Ochrana osobních údajů v otázkách a odpovědích*. Praha: BOVA POLYGON, 2010, s. 18

rodného čísla zákonodárce zvolil zvláštní právní úpravu a striktně vymezil úzký okruh možných právních titulů pro jeho zpracování, je v tomto světle zřejmý jeho úmysl poskytovat rodnému číslu zvýšenou míru ochrany na rozdíl od „běžných“ osobních údajů a s ohledem na princip nezbytnosti a přiměřenosti je třeba případnou nezbytnost (a to zejména v případě zpracování na základě souhlasu subjektu údajů, viz dále) zpracování interpretovat spíše restriktivně.

Ustanovení § 13c odst. 1 písm. a) zákona č. 133/2000 Sb. umožňuje využívat rodné číslo zde uvedeným subjektům, jimiž jsou ministerstva a jiné správní úřady, dále orgány pověřené výkonem státní správy, soudy při činnostech vyplývajících z jejich zákonem stanovené působnosti a v mezích této zákonem stanovené působnosti, jakož i notáři pro potřeby vedení Centrální evidence závětí. Patří sem i soudní exekutoři, kteří mohou využívat rodná čísla pro účely provedení exekuce podle zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). Jak však dovodil Nejvyšší správní soud v rozsudku čj. 1 As 36/2008-77, primárním účelem rodného čísla je možnost vyhledávat záznamy v informačních systémech a evidencích vztahující se k dané osobě, nikoli však její obecná identifikace – v soudem řešeném případě v rozhodnutích vydávaných exekutorem. Přestože novelou exekučního řádu č. 396/2012 Sb. došlo k částečnému překonání tohoto rozsudku ve vztahu k rodnému číslu povinného⁸³, lze konstatovat, že ve vztahu k ostatním účastníkům řízení se nic nemění a rozsudek Nejvyššího správního soudu je nadále aplikovatelný. Vzhledem k tomu, že ani například správní řád nestanoví zákonnou povinnost označovat účastníky prostřednictvím rodného čísla, rozsudek NSS čj. 1 As 36/2008-77 je analogicky aplikovatelný i v dalších případech.

Další situací, kdy zákon umožňuje užívat rodné číslo bez souhlasu jeho nositele, je tehdy, jestliže tak stanoví zákon. Stěžejní otázkou je, zda tak musí zákon stanovit výslovně, anebo postačí, vyplývá-li to z povahy věci. S ohledem na skutečnost, že rodné číslo je pouze jedním ze způsobů jednoznačné identifikace fyzické osoby (jiným je např. kombinace jména, příjmení, data narození a adresy bydliště), musel by zákon stanovit výslovně, že se k určité

---

⁸³ novela č. 396/2012 Sb. v bodě 62 doplnila do § 48 písm. d) exekučního řádu povinnost v písemném vyhotovení exekučního příkazu označovat povinného včetně uvedení jeho rodného čísla, lze-li jej zjistit

činnosti použije rodné číslo, a to v souladu se snahou o zachování co nejvyšší míry soukromí.⁸⁴

Dalším možným titulem užití je právní jednání (souhlas) nositele rodného čísla. Mnohými správci však v této souvislosti bývá zpracování na základě řádného právního titulu ztotožňováno i s řádným zpracováním. Tímto postupem by tak ale došlo ke značné redukci zákonných povinností správce spojených se zpracováním, což je třeba důrazně odmítnout a zároveň připomenout, že k bezvadnému zpracování nestačí disponovat řádným právním titulem, nýbrž musí být dodržena celá řada navazujících povinností. Zejména je na místě zdůraznit zásadu minimalizace údajů a nezbytnosti, podle níž každý správce může zpracovávat pouze osobní údaje odpovídající stanovenému účelu a v rozsahu nezbytném pro dosažení účelu. Zřejmě nejčastějším účelem, za nímž správci rodná čísla zpracovávají na základě souhlasu subjektu údajů, bývá identifikace smluvních stran. Jak však bylo uvedeno již výše, dostatečně individualizujícím identifikátorem fyzické osoby jsou údaje v rozsahu jméno, příjmení, bydliště, datum narození. Totožné je stanoveno i v § 3019 OZ, kde se zákonodárce vyjadřuje v důvodové zprávě tak, že jmenované ustanovení bylo přijato právě s ohledem na tendence ochrany osobních údajů. Dále je možno poukázat i na ustanovení procesních předpisů upravující náležitosti označení subjektů. Podle § 37 odst. 2 správního řádu musí být zřejmé, kdo podání činí, a přitom je povinen (jako fyzická osoba) o sobě uvést jméno, příjmení, datum narození a místo trvalého pobytu. Ustanovení § 157 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, upravující obsahové náležitosti písemného vyhotovení rozsudku zase stanoví, že rozsudek musí obsahovat přesné označení účastníků a je-li to možné, i jejich datum narození.

Výše uvedené má především demonstrovat, že ani žádné předpisy nepovažují rodné číslo za nezbytný identifikátor (resp. své uplatnění má pouze z hlediska veřejnoprávního, a to tam, kde je to opodstatněno) a že dostatečné identifikace je možno dosáhnout i méně invazivním způsobem (resp. shoda data narození a zároveň i všech ostatních identifikátorů je natolik nepravděpodobná, že to správce nemůže opravňovat k plošnému využívání rodných čísel), a proto zpracovává-li správce rodné číslo, aniž by se jednalo o údaj vzhledem k účelu nezbytný, dopouští se přestupku na úseku ochrany osobních údajů, neboť nezpracovává pouze nezbytné údaje a v rozsahu nezbytném k naplnění účelu.

---

⁸⁴ POSPÍŠIL, D. § 13c [Právní tituly pro využívání rodných čísel]. In: KUČEROVÁ, A. a kol. 2012, op. cit., s. 430.

3.2) Subjekt údajů

Dalším ústředním pojmem vůbec celé úpravy ochrany osobních údajů je subjekt údajů. Takto se podle § 4 písm. d) OchOsÚ označuje „*fyzická osoba, k níž se osobní údaje vztahují*“. Zároveň se musí jednat o takovou osobu, která je určena anebo alespoň určitelná, neboť musí být nositelem osobních údajů.⁸⁵ Vzhledem ke konstrukci právní osobnosti v občanském zákoníku lze dále konstatovat, že za subjekt údajů lze považovat pouze živé fyzické osoby, neboť způsobilost mít subjektivní práva a povinnosti vzniká narozením a smrtí zaniká.⁸⁶ Přestože zesnulé osoby již přímo nepožívají ochrany osobních údajů, je důležité si uvědomit, že jednak to žádným způsobem nevylučuje možnost uplatnění ochrany osobnosti podle občanského zákoníku, neboť tato je na zákoně o ochraně osobních údajů coby veřejnoprávní ochraně v zásadě nezávislá, a druhotně informace o jedné osobě (ať už živé či mrtvé) často představuje zároveň údaj vztahující se i k jiným osobám (např. rodinným příslušníkům).

V případě ochrany osobních údajů právnických osob mnoho sporů nevzniká. Právnická osoba totiž sice může mít subjektivní práva a povinnosti v mezích práva objektivního, zůstává však s ohledem na teorii fikce pouze právní konstrukcí a ve sféře reálného soukromého života neexistuje a jako taková nemá a nemůže ani mít soukromí, které by mohlo být někým narušeno, resp. které by bylo třeba chránit.⁸⁷ Právnická osoba tak nemůže být subjektem údajů. Soudní dvůr Evropské unie (dále též jen „SDEU“) v rozsudku *Lindqvist*⁸⁸ vyjádřil názor, že členské státy mohou vnitrostátní předpisy provádějící směrnici 95/46/ES rozšířit i na oblasti nespádající do její působnosti, pokud to není v rozporu s evropským právem, a zároveň je pravdou, že existují i některé speciální předpisy činící výjimku z pravidla⁸⁹. Nicméně pro účely práce považují za nadbytečné se jimi podrobně zabývat, a proto lze uzavřít, že z obecného hlediska jsou údaje o právnických osobách vyloučeny z aplikace předpisů určených k ochraně osobních údajů.

---

⁸⁵ MAŠTALKA, J. 2008. op. cit., s. 33

⁸⁶ Pracovní skupina WP29. *Stanovisko č. 4/2007 : k pojmu osobní údaje* [online, cit. 5. 4. 2018]. Dostupné z: https://www.uoou.cz/files/wp29-stanovisko_4-2007.pdf

⁸⁷ FOLDOVÁ, V., NONNEMANN, F., POSPÍŠIL, D. § 4 [Vymezení pojmů]. In: KUČEROVÁ, A. a kol. 2012. op. cit., s. 47.

⁸⁸ rozsudek SDEU ve věci C-101/2001 (*Lindqvist*) ze dne 6. listopadu 2003, bod 98.

⁸⁹ srov. např. Směrnice 2002/58/ES, která doplňuje směrnici 95/46/ES pro účely ochrany práva na soukromí v odvětví elektronických komunikací

Podstatně zajímavějším a diskutovanějším tématem je otázka ochrany fyzických osob podnikajících. Ústavní soud v nálezu Pl. ÚS 38/02⁹⁰ s odkazem na analogii s právníckými osobami konstatoval, že žádné ochrany požívat nemohou. Tento názor však Ústavní soud žádným způsobem nerozvíjí, ani blíže nezdůvodňuje, natož aby se podrobně vypořádal s ustálenou rozhodovací praxí mezinárodních soudů, a proto působí poměrně nepřesvědčivě. Jedná se tak v našem právním prostředí o názor poměrně ojedinělý a nutno doplnit, že s ohledem na názor vyjádřený v nálezu Pl. ÚS 26/16, podle něhož Ústavní soud považuje zveřejňování DIČ obsahující rodné číslo za nepřiměřený zásah do soukromí, do jisté míry i již neaktuální názor.

Zřejmě nejčastěji citovaným rozhodnutím zastávající se aplikace ochrany i na podnikající osoby bývá rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Niemietz v. Německo*⁹¹, kde soud uvádí: „Dále se pak zdá, že neexistuje důvod pro to, aby tento způsob chápání pojmu „soukromý život“ vylučoval aktivitu profesní nebo obchodní povahy, protože právě během své pracovní činnosti má většina lidí značnou, ne-li největší příležitost rozvíjet vztahy s vnějším světem. Tento názor lze podepřít faktem, že – jak správně upozornila Komise – není vždy možné jasně rozlišit, které činnosti jednotlivce tvoří část jeho profesního nebo obchodního života a které nikoli. Takže zejména v případě osoby provozující svobodné povolání může být její práce v tomto kontextu tak významnou součástí jejího života, že se stává nemožným zjistit, v jakém postavení jedná v určitém okamžiku.“

Tento názor je konstantně a dlouhodobě uznáván nejen Evropským soudem pro lidská práva⁹², ale i Soudním dvorem Evropské Unie⁹³, jakož i některými českými soudy.⁹⁴

---

⁹⁰ nález sp. zn. Pl. ÚS 38/02 ze dne 9. 3. 2004 (N 36/32 SbNU 345; 299/2004 Sb.)

⁹¹ rozsudek ESLP ve věci *Niemietz v. Německo*, stížnost č. 13710/88

⁹² viz např. rozsudek ESLP ve věci *Amann proti Švýcarsku*, stížnost č. 27798/95

⁹³ viz např. rozsudek SDEU ve spojených věcech *Österreichischer Rundfunk a další* (C-465/00, C-38/01 a C-139/01), ze dne 20. května 2003

⁹⁴ viz např. rozsudek NSS čj. 1 Afs 60/2009–119 ze dne 5. listopadu 2009

3.3) Správce a zpracovatel osobních údajů

Správce

Naprosto nezbytným pojmem je správce osobních údajů, neboť jde zřejmě o nejdůležitějšího adresáta zákonných povinností v oblasti ochrany osobních údajů a podle současné koncepce zpracování osobních údajů fakticky ani nelze osobní údaje subjektů údajů bez jeho osoby jakkoli zpracovávat. Správce je totiž ten, kdo určuje účel a prostředky zpracování, a proto bez vymezeného účelu by jakékoliv zpracování postrádalo smysl.

Při snaze o definici lze vyjít ze zákona o ochraně osobních údajů, podle jehož ustanovení § 4 písm. j) je správcem „každý subjekt, který určuje účel a prostředky zpracování osobních údajů, provádí zpracování a odpovídá za něj.“ Správcem tak může být orgán veřejné moci, právnické osoby soukromého práva, jakož i fyzické osoby s výjimkou fyzických osob, které zpracovávají osobní údaje výhradně pro svoji osobní potřebu⁹⁵. Podmínkou však je, že musí být nadány právní subjektivitou, resp. právní osobností, neboť jim jsou přiznávána práva a (především) ukládány povinnosti.

Podrobíme-li výše uvedenou zákonnou definici jazykovému výkladu, může se zdát, že všechny podmínky, tj. určení účelu, určení prostředků, provádění zpracování, odpovědnost za zpracování, musí být naplněny kumulativně, nicméně není tomu tak bezvýhradně. V případě, kdy je účel nebo prostředky zpracování dán právním předpisem, toto právo, resp. povinnost, správci nepřísluší. Stejně tak, nevylučuje-li to zákon, samotnou činnost provádění zpracování osobních údajů může převést na třetí subjekt, tj. zpracovatele osobních údajů.

Správcem se subjekt stává *ex lege* (v případě orgánů veřejné moci při výkonu veřejné správy je v zásadě přípustná pouze tato varianta), anebo se jím může stát na základě vlastního rozhodnutí.⁹⁶

Zpracovatel

Zpracovatel je osoba, která zpracovává osobní údaje pro správce. Obdobně jako v případě správce musí jít o subjekt práva a z logiky věci plyne, že musí jít o subjekt odlišný od správce. Právním titulem pro zpracování osobních údajů může být v případě zpracovatele

---

⁹⁵ srov. ustanovení § 3 odst. 3 OchOsÚ

⁹⁶ MATOUŠOVÁ, M., HEJLÍK, L. op. cit., s. 198-199

zvláštní zákon, anebo pověření ze strany správce, nevyklučuje-li to zákon. Zvláštní zákon může delegaci oprávnění vyloučit výslovně, anebo pokud to plyne z povahy zpracování.⁹⁷

Zpracovatel je tak ve stavu jisté podřízenosti vůči správci a je vázán právním titulem správce a ten nelze překročit. Přestože z § 7 zákona o ochraně osobních údajů vyplývá, že povinnosti správce platí obdobně také pro zpracovatele, z definice správce a povahy zpracování je zřejmé, že některé povinnosti se uplatní výhradně vůči správci, tj. zejména povinnost stanovit účel a prostředky zpracování osobních údajů.

V případě, kdy zpracovatel zjistí, že správce porušuje povinnosti, je povinen jej neprodleně upozornit a ukončit zpracování. V případě, když tak neučiní, odpovídá za porušení právní povinnosti solidárně se správcem. Z toho plyne, že primární odpovědnost za bezvadné zpracování vždy nese správce a ani delegací zpracování na zpracovatele se jí nemůže žádným způsobem zprostit.

3.3.1) ČÚZK a katastrální úřady jako správce a zpracovatel

Český úřad zeměměřický a katastrální je *ex lege* správcem podle dikce ustanovení § 54 KatZ: „Český úřad zeměměřický a katastrální má postavení správce osobních údajů evidovaných v katastru.“ Citované ustanovení bylo převzato z novely č. 8/2009 Sb. pozměňující katastrální zákon z roku 1992, podle jejíž důvodové zprávy se tak stalo za účelem odstranění nejasnosti v otázce, jaké postavení má ČÚZK při zpracování osobních údajů. O dosažení kýženého výsledku nejsem plně přesvědčen. Českému úřadu zeměměřickému a katastrálnímu je zákonem uložena povinnost vést katastr nemovitostí a zároveň je právními předpisy stanoveno, jakým způsobem ho má vést, čímž ČÚZK určil účel a prostředky zpracování osobních údajů, resp. právními předpisy mu byly závazně stanoveny, a nemůže tak být sporu o naplnění předpokladů, aby se ocitl v pozici správce. V tomto ohledu mi citované ustanovení připadá jako nadbytečné, neboť v praxi naopak působí zmatení některých méně znalých správců, kteří ustanovení podrobí výhradně jazykovému výkladu a nekonfrontují jej s jeho vazbou na zákon o ochraně osobních údajů. Mají pak za to, že ČÚZK je správcem za všech situací. Tak tomu však nemůže být. Vzhledem k legislativní definici je správcem každý, kdo určí účel a prostředky zpracování, a proto z hlediska každého zvlášť stanoveného účelu mají

---

⁹⁷ MAŠTALKA, J., 2008. op. cit., s. 123-124

osobní údaje svého zvláštního správce. Jsou-li pak zpracovávány různými subjekty pro různé účely, každý subjekt je v postavení správce vzhledem k účelu, který vymezil. V této souvislosti je tak ustanovení § 54 KatZ třeba vykládat ve smyslu, že vymezuje postavení ČÚZK výhradně ve vztahu k vedení katastru nemovitostí a úkonům s tím souvisejícím.

Obdobným způsobem je v ustanovení § 54 odst. 2 KatZ stanoveno, že katastrální úřady mají postavení zpracovatelů osobních údajů evidovaných v katastru.

3.4) Zpracování osobních údajů

Zákonně ochráně podle zákona č. 101/2000 Sb. podléhají výhradně ty osobní údaje, které jsou ve zpracovatelné formě a mohou tak být předmětem zpracování. Zákon za zpracování osobních údajů označuje jakoukoliv operaci nebo soustavu operací, které se s osobními údaji systematicky provádějí. Jako příklad lze uvést především shromažďování, uchovávání, zpřístupňování, blokování, nebo likvidace. Zákon o ochraně osobních údajů i evropské předpisy uvádí i několik dalších možných operací, ale jedná se vždy o demonstrativní výčet a výše vyčtené činnosti lze považovat za zcela klíčové z hlediska zpracování, zatímco ostatní⁹⁸ jsou do jisté míry pouze podružné.⁹⁹ Je tomu tak proto, že jmenované operace naplňují hlavní smysl zpracování osobních údajů, kterým je získání a držení určité konkrétní informace v takové podobě, aby mohla být snadno dostupná a byla tak využitelná.

Definičním prvkem zpracování je podle zákonné dikce systematicčnost operací, které jsou s osobními údaji prováděny. Úvodem je třeba předeslat, že žádný mezinárodní dokument či evropský předpis, z něhož zákon o ochraně osobních údajů vychází, tento definiční prvek nezná. Podle názoru ÚOOÚ je systematicčnost operací zřejmě pozůstatkem předchozího zákona č. 256/1992 Sb., o ochraně osobních údajů v informačních systémech, a jeho význam je spíše okrajový, skoro až nadbytečný.¹⁰⁰ K pravidelným znakům systematicčnosti, nikoliv však definičním, patří opakovanost či jednotící účel. Vzhledem k nutnosti vykládat národní právo eurokonformně, tedy i v souladu se Směrnicí 95/46/ES, lze totiž pojem zpracování vykládat jedině tak, že jeho nezbytným znakem není hromadnost údajů, dotčených subjektů,

---

⁹⁸ např. ukládání na nosiče, pozměňování, vyhledávání, nahlédnutí...

⁹⁹ MAŠTALKA, J. 2008. op. cit., s. 27

¹⁰⁰ vyjádření Úřadu pro ochranu osobních údajů ke kasační stížnosti z 30. 7. 2013, čj. OPS-3236/12-6.

operací apod., ale opačně. Tento názor opakovaně potvrzuje nejen Soudní dvůr Evropské unie¹⁰¹, ale obdobně se k otázce vyjadřuje i Nejvyšší správní soud.¹⁰²

Směrnice 95/46/ES shodně s Obecným nařízením v rámci ustanovení týkající se věcné působnosti vymezuje, že se vztahuje pouze na zcela nebo částečně automatizované zpracování osobních údajů a na neautomatizované zpracování těch osobních údajů, které jsou obsaženy v rejstříku/evidenci nebo do ní mají být zařazeny. Rejstříkem (v případě Směrnice 95/46/ES), resp. evidencí (Obecné nařízení) se rozumí jakýkoliv strukturovaný soubor osobních údajů přístupných podle zvláštních kritérií. Obecně tedy lze říci, že český zákon o ochraně osobních údajů vymezuje svou věcnou působnost širěji, než bylo státní implementační povinností. Pojem systematičnosti je tak třeba posuzovat v každém jednotlivém případě *ad hoc*, přičemž je zároveň nezbytné vycházet z judikatury nejen národních soudů, ale vzhledem k mezinárodním závazkům České republiky i k těm nadnárodním. Jako příklad lze uvést rozsudek Soudního dvora Evropské Unie ve věci *B. Lindqvistové*¹⁰³, ve kterém soudní dvůr konstatoval, že zcela imanentní součástí jakéhokoliv zveřejnění osobních údajů prostřednictvím internetu bude i skutečnost, že se tak stalo alespoň částečně automatizovaně, a působnost Směrnice 95/46/ES je tak nepochybně dána. Lze tak říci, že takové zpracování je tedy nutno posuzovat i jako systematické v režimu národního zákona.

Ačkoliv k naplnění zákonné definice pojmu zpracování není zapotřebí činit operace za užití výpočetní techniky (zpracování za pomoci automatizovaných postupů) a zákon nečiní žádný rozdíl oproti manuálnímu zpracování, je zřejmé, že automatizované zpracování dosahuje značně vyšší efektivity ve zpracování. Údaje tak lze zpracovávat dalece rychleji a v mnohem větším množství. Na druhou stranu díky nerozlišování mezi těmito formami zpracování nevznikají interpretační problémy a není zapotřebí zvlášť kvalifikovat část jednání, které by probíhalo za použití počítačových technologií, a část bez nich, což vede ke snazší orientaci v povinnostech při zpracovávání osobních údajů a jejich pravděpodobnějšímu dodržování. Navíc, v případě deliktního jednání je ÚOOÚ jako věcně příslušný správní orgán k přestupkovému řízení na poli ochrany osobních údajů povinen zohlednit množství

---

¹⁰¹ srov. např. rozsudek SDEU ve věci C-101/2001 (Lindqvist) ze dne 6. listopadu 2003, podle něhož i zveřejnění jediného citlivého údaje o jediném subjektu údajů lze subsumovat pod zpracování osobních údajů ve smyslu směrnice

¹⁰² srov. rozsudek NSS ze dne 25. 3. 2011, čj. 2 As 21/2011–171 a 2

¹⁰³ rozsudek SDEU ve věci C-101/2001 (Lindqvist) ze dne 6. listopadu 2003

zpracovávaných osobních údajů, potenciální i skutečnou nebezpečnost zpracování při posuzování společenské škodlivosti deliktního jednání.

Shromažďování

Shromažďování je postup nebo soubor postupů, jehož cílem je získat osobní údaje do svého držení za účelem dalšího uložení na nosič informací. Dále by měla být informace určitým způsobem prověřena a upravena do podoby, která umožňuje její další uchovávání. Završením celého procesu je pak její uložení na určitý nosič informací.

Objevují se názory, podle nichž je zpracování následek či výsledek zpracování.¹⁰⁴ Takový názor je však zjevně v rozporu jak se zákonem č. 101/2000 Sb., tak i se Směrnicí 95/46/ES, neboť oba předpisy v demonstrativním výčtu možných forem zpracování uvádějí právě shromažďování jako typický příklad zpracování.

Uchovávání

Proces uchovávání počíná začleněním informace do určité struktury, která umožňuje její další zpřístupňování, a následně je informace udržována v této podobě.

Zpřístupňování

Zpřístupňování představuje postoupení informace k využití. Zvláštním druhem zpřístupnění je potom zveřejnění, kde rozlišujícím znakem je především zpřístupnění předem neomezenému počtu adresátů, aniž by tito museli dokládat jakoukoliv skutečnost.

Blokování

Blokování je vytvoření takového stavu, kdy je informace dočasně vyloučena z dalších operací zpracování správcem/zpracovatelem. Po uplynutí této doby může být buďto vrácena do procesu zpracování, anebo může být zlikvidována.

Likvidace

Likvidací osobních údajů se rozumí její trvalé vyloučení z dalšího zpracování. Může se tak stát zničením nosiče anebo vymazáním (zformátování disku), anebo např. anonymizací, což je

---

¹⁰⁴ Úřad pro ochranu osobních údajů. *Stanovisko č. 4/2013 : k pojetí zpracování osobních údajů* [online, cit. 22. 3. 2018]. Dostupné z: <https://www.uoou.cz>

proces, kdy jsou od osobního údaje nevratně odloučeny všechny údaje, které osobu jednoznačně identifikují.

4) Veřejnost katastru nemovitostí

Princip formální publicity vyjadřuje, že „údaje v něm obsažené jsou přístupné každému a každý má možnost se s jeho obsahem seznámit“¹⁰⁵ a „žadatel o poskytnutí údajů z evidence nemusí splňovat žádné podmínky, zejména nemusí osvědčit právní zájem na poskytnutí požadovaných informací.“¹⁰⁶

Primárním smyslem zásady veřejnosti je zajištění bezpečnosti obchodu s nemovitostmi (a poskytování hypoték) prostřednictvím dobré víry v obsah katastru nemovitostí (zásada materiální publicity), a proto je formální publicita jejím praktickým předpokladem.¹⁰⁷ Státy s liberálním, tj. relativně širokým, pojetím veřejnosti pozemkových knih, resp. katastru nemovitostí, tuto širokou veřejnost odůvodňují právě tím, že knihy mohou sloužit k zjišťování právních vztahů k nemovitostem jedině tehdy, pokud je jejich obsah veřejný a jsou přístupné každému bez omezení.¹⁰⁸

Věcná práva jsou svojí povahou právy absolutními, a proto mají na rozdíl od práv relativních „vyšší moc“, neboť jsou schopna vyvolávat účinky *erga omnes* minimálně v podobě povinnosti zdržet se zásahů do tohoto práva anebo strpět výkon práva¹⁰⁹, ergo veškeré třetí osoby jsou jimi vázány bez ohledu na vlastní vůli.¹¹⁰

Podle van Erpa je toto důvodem, proč jsou všem právním systémům, ať už jsou založeny na principech common law, anebo na tradicích kontinentálního práva, vlastní dva základní principy ovládající věcná práva – *numerus clausus* a princip transparentnosti.

---

¹⁰⁵ BAUDYŠ, P. *Katastrální zákon: Komentář*. Praha: C.H. Beck, 2014, s. 3

¹⁰⁶ SPÁČIL, J., VRZALOVÁ, L. § 980. In: SPÁČIL, J. a kol. 2013. op. cit., s. 9

¹⁰⁷ GNIEWEK, E. *Księgi wieczyste. Art. 1-58(2) KWU. Art. 626(1)-626(13) KPC. Komentarz*. Warszawa: Wydawnictwo C.H.Beck, 2016, s. 9

¹⁰⁸ RUDNICKI, S. *Ustawa o księgach wieczystych i hipotece: Przepisy o postępowaniu w sprawach wieczystoksięgowych. Komentarz*. Warszawa: LexisNexis, 2006, s. 32

¹⁰⁹ DVORÁK, J., ŠVESTKA, J. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 3. Díl třetí: Věcná práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 20

¹¹⁰ VAN ERP, S. *European and National Property Law: Osmosis or Growing Antagonism?* Maastricht University Faculty of Law Working Paper [online] 2007, s. 16 [cit. 22. 3. 2018]. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=995979>

Zásada *numerus clausus* znamená, že věcná práva jsou taxativně vymezena a zákon zároveň jednotlivým právům omezuje i samotnou obsahovou stránku. Tím dochází k zákonné limitaci, která má do jisté míry zabezpečit, aby nedocházelo bez souhlasu dotčených osob k nepřiměřenému zásahu do jejich práv.

Princip transparentnosti obsahuje podle van Erpa dva základní aspekty – publicity (*publicity*) a konkrétnosti (*specificity*).¹¹¹ Publicita vyjadřuje skutečnost, že má-li někdo být vázán právem jiného, resp. povinností nekonat, která vznikla bez jeho přičinění, musí mít alespoň možnost vědět, že takové právo existuje. Konkrétnost potom vyjadřuje požadavek přesné určení věci, již se právo týká, neboť bez znalosti předmětu práva je znalost samotné existence práva jako takového v zásadě k ničemu. Zatímco v případě movitých věcí je princip transparentnosti naplněn samotnou držbou věci (v obecném slova smyslu, tedy v zásadě detencí), v případě nemovitostí, jakož i některých movitých věcí vysoké hodnoty (typicky automobily, loď, letadla...) se tak děje prostřednictvím nějaké formy publikace v evidenci.¹¹² K uvedenému lze ještě doplnit, že v některých případech bude zřejmě zapotřebí pod požadavek konkrétnosti zařadit vedle definice předmětu práva taktéž subjekt, jenž je nositelem konkrétního práva. Jen stěží by šlo totiž přijmout, že znalost informací o tom, že konkrétní pozemek je předmětem vlastnického práva (někoho), naplňuje dostatečným způsobem požadavek transparentnosti např. ve vztahu k zájemci o koupi předmětného pozemku.

V souvislosti s transparentností nejsem přesvědčen, že termín „transparentnost“ byl zvolen zcela vhodně, neboť bývá často spojován s významy jako otevřenost, průhlednost apod. Užití tohoto pojmu tak může vzbuzovat dojem, že naprostá otevřenost evidencí věcných práv, jímž např. katastr nemovitostí nepochybně je, je vlastně účelem sama o sobě, neboť v opačném případě by se nejednalo o věcná práva. Je pravdou, že někteří zastánci neomezené formální publicity by toto mohli tvrdit, neboť tyto často namítají, že publicita je imanentní součástí všech absolutních práv, a proto mají-li si práva zachovat status absolutních práv, je veřejnost

---

¹¹¹ VAN ERP, S. *From 'Classical' to Modern European Property Law?* [online] 2009, s. 9 [cit. 22. 3. 2018]. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=1372166>

¹¹² VAN ERP, S. *European and National Property Law: Osmosis or Growing Antagonism?*. op. cit., s. 15

v co nejširší míře naprosto nezbytným požadavkem.¹¹³ Pokud by tomu tak bylo, zřejmě bych mohl práci na tomto místě uzavřít, neboť jen stěží by se dal proti širokému zpřístupňování údajů najít rozumný argument, který by nenarušil celý právní řád a systém fungování práva. Lze se však domnívat, že to nebude zapotřebí, neboť kolektiv autorů učebnice občanského práva prvek publicity mezi definiční znaky věcných, resp. absolutních práv, neřadí.¹¹⁴ Lze argumentovat i osobnostními právy, která nejsou žádným způsobem veřejně zaknihována či jinak publikována, a přesto je právní teorie tradičně řadí mezi absolutní práva.¹¹⁵ Konečně i Spáčil uvádí, že charakter absolutních práv mají do jisté míry i obligační práva, neboť sice primárně působí *inter partes*, nicméně i v jejich případě platí povinnost každého zdržet se jakéhokoliv neoprávněného zásahu do vzniklého závazku.¹¹⁶

Vzhledem ke všemu výše uvedenému mám za to, že abstenující prvek veřejnosti sám o sobě nemůže právo připravit o jeho absolutní charakter a lze tak spolehlivě vyloučit, že smyslem veřejnosti katastru je zachování absolutního charakteru evidovaných práv.

Jak bylo uvedeno již úvodem této části, smyslem veřejnosti je zejména zajištění právní jistoty při právních dispozicích s evidovanými nemovitostmi. Prvek transparentnosti je tak nutno vztáhnout k tomuto. Zároveň je zde na místě si položit otázku, zda k dosažení právní jistoty je zapotřebí uplatňovat stejnou míru transparentnosti vůči každému za všech situací. Robbie a Berlee se domnívají, že nikoliv.¹¹⁷ Podle jejich názoru není neomezený přístup k údajům vedeným v evidenci nejen nezbytný, ale naopak je nežádoucí. Princip veřejnosti totiž podle nich neznamená volnou přístupnost pro kohokoliv, ale s ohledem na základní právo na ochranu osobních údajů by dostupnost údajů měla být limitována, a proto veřejnost chápána ve smyslu přístupnosti pro kohokoliv, kdo informaci potřebuje. Jako ilustrativní příklady uvádějí rozdíl mezi věřitelem, pro něhož je legitimní znát informace např. o zajišťovacích právech váznoucích na pozemku, zájemcem o koupi pozemku, který by měl mít přístup

---

¹¹³ WUDARSKI, A., DOBROVOLNÁ, E. *Vybrané otázky formální publicity katastru nemovitostí v ČR a pozemkové knihy v Polsku s ohledem na rekodifikaci českého soukromého práva*. Právo a rekodifikace, 2015, č. 1, s. 14 an.

¹¹⁴ DVORÁK, J., ŠVESTKA, J. a kol. 2015. op. cit., s. 19-21

¹¹⁵ WUDARSKI, A., DOBROVOLNÁ, E. 2015. op. cit.

¹¹⁶ SPÁČIL, J. § 976. In: SPÁČIL, J. a kol. 2013. op. cit., s. 2

¹¹⁷ BERLEE, A., ROBBIE, J. 2015, op. cit.

k širším informacím, a konečně pouhým zvědavcem, kterému by žádné bližší údaje neměly být zpřístupněny.

4.1) Vývoj formální publicity evidence nemovitostí

Jak bylo uvedeno již v předešlých kapitolách, veřejnost jak pozemkových katastrů, tak i veřejných knih má na území našeho státu poměrně hluboké kořeny. Pro připomenutí, z hlediska veřejných knih byly veřejnosti přístupné již zemské desky a z hlediska pozemkových katastrů došlo k prvnímu odtajnění v roce 1748 za vlády Marie Terezie.¹¹⁸

Důvod takto dlouhé časové odmlky mezi zveřejněním obou evidencí je podle Jana Bumby nasnadě.¹¹⁹ Obě evidence byly vedeny odlišným způsobem, pro zcela jiné účely a až do účinnosti zákona č. 83/1883 ř. z. plně odděleně. Zcela zásadní rozdíl byl i mezi orgány spravujícími evidence. Zatímco pozemkové evidence podléhaly (v pozdějších staletích) správě správních orgánů, veřejné knihy byly vedeny u orgánů juristických. Rozdílný byl proto i způsob veřejnosti. Přestože byly zemské desky veřejné, ve skutečnosti byly veřejné pouze ve prospěch úzce privilegované vrstvy, neboť evidovaly výhradně dominikální majetek a přístupnost v zásadě vázaly na solventnost žadatelů o údaje. Jak bylo uvedeno výše, z hlediska pozemkových katastrů došlo k uplatňování principu veřejnosti až o několik staletí později, a to zejména z důvodu specifické berní funkce, kterou katastry zastávaly.

Knihovní zákon z roku 1871 zakotvil zásadu publicity v ustanovení § 7, ve kterém stanovil: *„Kdokoliv může do pozemkových knih nahlédnouti u přítomnosti některého úředníka pozemkových knih a vyžádati si z nich opisy nebo výpisy, které vydá listovní pod vlastní odpovědností.“* Přítomnost pracovníka kanceláře je nutná nejenom pro vyhledávání patřičné části katastrálního operátu a její následné správné uložení podle stanoveného systému, ale především pro potřebu zabránění zcizení či poškození listin, jakož i pozměnění jejich obsahu.¹²⁰ Nahlížení do katastru se tak, vzhledem k době zcela logicky, odehrávalo jedine osobní návštěvou a kdokoliv, kdo tak chtěl učinit, nemusel prokazovat totožnost či oprávněný zájem.

---

¹¹⁸ BUMBA, J. 1998. op. cit., s. 21

¹¹⁹ Tamtéž, s. 21-22

¹²⁰ BUMBA, J. *Poskytování informací z katastru nemovitostí*. Právní rádce, 1997, č. 4, s. 39

Zákon č. 95/1871 ř. z byl zrušen teprve až zákonem č. 22/1964 Sb. o evidenci nemovitostí. Tento zákon nově vymezil veřejnost katastru v § 8 odst. 1: „*Kdo osvědčí oprávněný zájem, může, pokud tomu nebrání zájem společnosti, nahlížet do evidence nemovitostí a pořizovat si z ní náčrty, opisy nebo výpisy.*“ Jak je z dikce ustanovení zřejmé, došlo k částečnému omezení zásady, když zákon poskytnutí informací vedených v katastru podmínil nutností prokázat oprávněný zájem a zároveň poskytnutí údajů nesměl bránit zájem společnosti. Podle Nedvědové se však v tomto období na citované ustanovení příliš nedbalo a výpisy byly volně vydávány, aniž by žadatel musel formálně cokoliv prokazovat.¹²¹

4.2) Zákon č. 344/1992 Sb.

Zákon č. 344/1992 Sb. veřejnost katastru původně koncipoval na bázi velmi široké otevřenosti, skoro by se až dalo říci plné veřejnosti, když v § 21 odst. 1 stanovil: „*Katastr je veřejný a každý má právo do něj za přítomnosti pracovníka katastrálního úřadu nahlížet a pořizovat si z něho pro svou potřebu opisy, výpisy nebo náčrty.*“ Takto široce vymezenou veřejnou přístupnost bylo možno omezit pouze z důvodů stanovených zákonem.¹²² Podle důvodové zprávy bylo zapotřebí oproti Evidenci nemovitostí obnovit zásadu veřejnosti, neboť její omezení snižuje efektivnost právní úpravy a omezení stěžejní zásady lze připustit jen v případech stanovených zákonem. Za takový zákon v poznámce pod čarou výslovně označil zákon č. 102/1971 Sb., o státním tajemství.

Vzhledem k tomu, že důvodová zpráva ani poznámka pod čarou nejsou právně závazné, kontrolující Úřadu pro ochranu osobních údajů se toto zákonné omezení pokoušeli vykládat poměrně extenzivně, a sice že oním zákonem omezujícím veřejnost katastru nemovitostí je i zákon o ochraně osobních údajů.¹²³ Svůj závěr opřeli o skutečnost, že jmenovanému zákonu podléhá jakékoliv zpracování osobních údajů, které nespadá do negativně vymezené věcné působnosti zákona o ochraně osobních údajů, tedy že by se jednalo o zpracování fyzickou osobou výlučně pro osobní potřebu v souladu s § 3 odst. 3 OchOsÚ či nahodilé

---

¹²¹ NEDVĚDOVÁ, V. *Veřejnost katastru nemovitostí*. Zeměměřič, 2005, č. 4

¹²² ustanovení § 21 odst. 2 zákona č. 344/1992 Sb. ve znění k 1. 1. 1993: „*Veřejnost katastrálního operátu je možno omezit jen z důvodů stanovených zákonem.*“

¹²³ Protokol o kontrole Úřadu pro ochranu osobních údajů ze dne 7. února 2002, jakož i rozhodnutí Úřadu pro ochranu osobních údajů čj. 52/02/INSP/6

shromažďování osobních údajů, pokud nejsou osobní údaje dále zpracovávány, podle § 3 odst. 4 OchOsÚ.

Týká-li se žádost o poskytnutí údajů z katastru nemovitostí informace vztahující se ke konkrétní osobě, nepochybně dochází k jejímu zpracování formou zpřístupnění ze strany Zeměměřického úřadu. Novelou č. 120/2000 Sb. s účinností od 1. září 2000 došlo ke změně katastrálního zákona mj. v § 1, kam byl doplněn odst. 3 vymežující účel, pro který jsou data v něm vedena. Z důvodové zprávy novely lze vyčíst, že se tak stalo v reakci na Směrnici 95/46/ES, neboť kromě výslovného souhlasu subjektu údajů lze osobní údaje zpracovávat pouze k těm účelům, které jsou uvedeny v zákoně. V případě, že by nedošlo k doplnění § 1 odst. 3, katastr by nebylo možno vést bez souhlasu vlastníků nemovitostí, čímž by jeho vedení ztratilo jakýkoliv praktický význam. Podle názoru kontrolujících byl Zeměměřický úřad povinen vyžadovat při každé žádosti o poskytnutí údajů deklaraci účelu zpracování příjemcem.¹²⁴ Z tohoto hlediska měl zároveň žádosti individuálně zkoumat, zda předložený účel lze považovat za souladný s § 1 odst. 3 katastrálního zákona či nikoliv, a údaje žadateli poskytnout i bez souhlasu subjektu údajů jedině v případě pozitivního výsledku posouzení. V rámci argumentace odkázali především na povinnost stanovenou v § 5 odst. 1 písm. f) OchOsÚ zpracovávat osobní údaje pouze k účelu, k němuž byly shromážděny¹²⁵, nevyjádřili-li subjekt údajů souhlas se zpracováním pro jiné účely.

Prvním, avšak méně podstatným, nedostatkem výše uvedeného kontrolního protokolu je podle mého názoru kontrolní zjištění týkající se samotného postavení Zeměměřického úřadu z hlediska zákona o ochraně osobních údajů, podle něhož měl být v pozici zpracovatele. Zeměměřický úřad byl zřízen zákonem č. 359/1992 Sb., o zeměměřických a katastrálních orgánech, a ustanovením § 3a písm. c) zákona č. 359/1992 Sb. ve znění novely č. 186/2001 Sb. mu byla uložena povinnost vést centrální databázové soubory katastru nemovitostí České republiky v celostátním rozsahu. Zeměměřický úřad tak určil účel a prostředky zpracování, resp. zvláštní zákon mu je závazně stanovil, a proto jej bylo nutno považovat za správce, nikoli zpracovatele. Vzhledem však k ustanovení § 7 OchOsÚ, podle něhož pro zpracovatele platí povinnosti v § 5 OchOsÚ obdobně, jde s ohledem na předmět proběhnuvší kontroly (dodržování povinností daných zákonem při vedení a poskytování údajů katastru nemovitostí ČR) spíše o pouhé akademické konstatování.

---

¹²⁴ Protokol o kontrole Úřadu pro ochranu osobních údajů ze dne 7. února 2002, s. 2-3

¹²⁵ v tomto případě je účel vymezený ustanovením § 1 odst. 3 zákona č. 344/1992 Sb.

Důležitějším aspektem je otázka legální licence. „Každý smí činit, co zákon výslovně nezakazuje a nesmí být nucen činit, co zákon neukládá“¹²⁶, přičemž zákonné omezení musí být dostatečně určité, konkrétní a předvídatelné co do účinků.¹²⁷ Žádný tehdy účinný zákon však žadatelům o poskytnutí údajů nepřikazoval při každé žádosti uvádět účel. V souladu s § 21a katastrálního zákona pouze získané údaje nesměly být použity k jiným než v § 1 odst. 3 katastrálního zákona vymezeným účelům. Podle názoru Karla Neuwirta, předsedy Úřadu pro ochranu osobních údajů, coby odvolacího správního orgánu je tak § 21 odst. 2 katastrálního zákona nutno chápat tak, že zvláštní zákon musí výslovně stanovit, že některé údaje z katastru se neposkytují, případně tak musí vyplývat z účelu zákona, když např. část údajů může být zákonem prohlášena za tajnou nebo neveřejnou.¹²⁸ Musí tak být však přímo stanoveno. Ačkoliv předseda ÚOOÚ v rozhodnutí uznal, že pro volné poskytování údajů včetně hromadného výdeje dat z katastru nemovitostí lze najít právní oporu v § 22 katastrálního zákona a § 1 odst. 3 nelze považovat za omezení ve smyslu § 21 odst. 2 téhož zákona, upozorňuje na zřejmou nedokonalost právní úpravy, která neposkytuje dostatečné záruky ochrany soukromí, resp. osobních údajů, a přestože rozhodl tak, jak byl nucen v souladu s právem, rozhodně nelze rozhodnutí považovat za rezignaci Úřadu pro ochranu osobních údajů na aplikaci zákona tak, aby i při zpracování osobních údajů z katastru nemovitostí byla zachována co nejvyšší míra bezpečí soukromí a osobních údajů. Dále podotýká, že k porušení § 5 odst. 1 písm. f) OchOsÚ by nepochybně došlo v případě, kdy by Zeměměřický úřad poskytl údaje, které nebyly žadatelem výslovně požadovány, anebo by poskytl údaje nad požadovaný rozsah.

Úřad pro ochranu osobních údajů nebyl jediným kritikem bezbřehé veřejnosti katastru. Již v roce 1998 stávající stav kritizoval i Jan Bumba.¹²⁹ V článku s názvem *Formální publicita katastru nemovitostí* se pozastavil nad nesmyslností právní úpravy, jestliže majetkové poměry jsou chráněny např. bankovním tajemstvím, ale tytéž údaje může kdokoli bez jakýchkoliv okolků získat velmi snadno z katastru. Obdobně poukázal na absurdnost státní aprobace

---

¹²⁶ ustanovení čl. 2 odst. 3 Listiny základních práv a svobod

¹²⁷ srov. rozsudek ESLP ve věci Rotaru v. Rumunsko, stížnost. č. 28341/95

¹²⁸ rozhodnutí předsedy Úřadu pro ochranu osobních údajů ze dne 17. května 2002, čj. 52/02/INSP/6/312/02-SP/RP

¹²⁹ BUMBA, J. 1998. op. cit.

možnosti získání soukromých až intimních informací o třetích osobách volným zpřístupněním podkladových listin ze sbírky listin.

Přestože lze uzavřít, že za tehdejší úpravy nebyli pracovníci úřadu povinni se žadatele o zpřístupnění údajů z katastru tázat na totožnost, často tak činili.¹³⁰ Stávalo se tak však nikoli z důvodu ochrany soukromí subjektů údajů, ale výhradně z evidenčních důvodů pro možnost identifikace konkrétního poskytnutí v případě reklamace. Identifikační údaje tak nebylo možno ani žádným způsobem ověřovat, natož jejich poskytnutí vymáhat. Žadatel tak byl plně oprávněn prokázání totožnosti odepřít a pracovník úřadu byl povinen údaj poskytnout anonymně.

Závěrem lze celý text shrnout, že přijetí katastrálního zákona č. 344/1992 Sb. bylo vedeno kromě jiného i snahou o obnovu veřejnosti katastru nemovitostí v co nejširší míře, neboť tato zásada byla považována za jednu z vůdčích. Výsledkem byla téměř neomezená a anonymní veřejnost celého katastrálního operátu včetně všech údajů ze sbírky listin, přičemž tato veřejnost mohla být omezena jedině zvláštním zákonem, typicky v případě státního tajemství. Naopak zákon o ochraně osobních údajů za tento zvláštní zákon považovat nelze. Kritika takto široce nastavené veřejnosti osobních údajů nezůstala pouze u Úřadu pro ochranu osobních údajů či odborné veřejnosti, ale za nepřiměřené zasahování do soukromí toto považovala i část laické veřejnosti¹³¹, resp. vlastníků dotčených nemovitostí. Výše uvedenou právní úpravu tak zřejmě nelze považovat za ukázkový příklad rovnováhy mezi dotčenými právy, nicméně i přesto, podle mého názoru, přinesla zcela zásadní pozitivní vliv. Odborná veřejnost i média se začala o ochranu soukromí v katastru nemovitostí více zajímat a upozorňovat na případy zneužití osobních údajů, čímž kromě jiného přispěla i k samotnému uvědomění si důležitosti ochrany soukromí a osobních údajů, což podle mého názoru v naší společnosti více či méně chybí. V důsledku kritiky byla zahájena diskuze a jednání o novele, která by nastolený nepoměr mezi právy měla urovnat.

---

¹³⁰ TRAJER, V. *Katastr nemovitostí: Poskytování údajů* [ASPI] 2003 [cit. 13. 3. 2018]. Dostupné z: ASPI

¹³¹ *Rozhovor s předsedou Úřadu RNDr. Igorem Němcem*. Profit [online] 2009, č. 29, s. 28-31 [cit. 25. 3. 2018]. Dostupné z: https://www.uouu.cz/vismo/zobraz_dok.asp?id_org=200144&id_ktg=3011&n=rozhovor-s-predsedou-uradu-rndr-igorem-nemcem

4.2.1) Novela č. 8/2009 Sb.

Jak bylo uvedeno výše, právní úprava nastolená zákonem č. 344/1992 Sb. zdaleka neodrážela základní principy ochrany osobních údajů, naopak upřednostňovala téměř neomezenou veřejnost. Závadný stav měla napravit v pořadí již devátá novela katastrálního zákona, novela č. 8/2009 Sb. Tato novela je zcela klíčová i pro současnou právní úpravu, neboť aktuálně účinný zákon č. 256/2013 Sb. v otázce veřejnosti katastrálního operátu v zásadě přebírá ustanovení novely s odkazem v důvodové zprávě, že takto nastavená míra veřejnosti se plně osvědčila, a proto není důvodu na ní mnoho měnit. O pravdivosti tohoto konstatování mám vážné pochybnosti, a proto jednotlivé novoty, které novela přinesla z hledisek veřejnosti katastru, v podrobnostech rozeberu dále.

Jakkoli lze veřejnost katastru považovat za jeden ze stěžejních principů evidence nemovitostí i za předpoklad pro fungování materiální publicity, v žádném případě nemůže být bezbřehá, neboť na straně druhé je třeba mít na mysli i proporcionalitu s ústavněprávně i mezinárodněprávně zakotveným právem na informační sebeurčení, resp. soukromí.

Katastr nemovitostí je evidencí obsahující osobní údaje a je zároveň informačním systémem spravovaným veřejnou správou, přičemž jeho vedení (zejména částí týkajících se popisných údajů odrážející právní vztahy k nemovitostem a sbírky listin, jež poměrně často v nabývacích listinách obsahuje údaje nejen vztahující se k danému vlastníkovi či osobě, jíž svědčí jiné věcné právo, anebo vztahující se ke konkrétní zapsané nemovitosti, ale i údaje o dalších osobách či skutečnostech nesouvisejících přímo s nemovitostí jako takovou) i některé další operace s vedením spojené lze subsumovat pod zpracování osobních údajů. Důsledkem toho je aplikace zákona o ochraně osobních údajů, neboť katastr nesplňuje žádnou z výjimek pro vyloučení z působnosti a jednak se pro oblast katastru v plném rozsahu uplatní dozorová kompetence Úřadu pro ochranu osobních údajů podle § 29 OchOsÚ.¹³² S osobními údaji by tak mělo být zacházeno ve smyslu obecných zásad právní ochrany osobních údajů.

V ideálním případě by tak informace o nemovitostech měly být dostupné pouze těm, kteří je objektivně potřebují vzhledem k vlastníkově povinnostem (např. daňové povinnosti), anebo

---

¹³² MATOCHOVÁ, S., PROKEŠ, J. *Ochrana osobních údajů vs. katastr nemovitostí*. In: *Sborník ze symposia konaného dne 10. listopadu 2016 v Kanceláři veřejného ochránce práv : Vybrané problémy katastru nemovitostí a pozemkového práva*. [online] s. 40-46. [cit. 25. 3. 2018]. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/Publikace/Vybrane-problemy-katastru-nemovitosti.pdf

z jiných legitimních důvodů (např. koupě nemovitosti). Třetím osobám by osobní údaje měly být zpřístupňovány jen v nezbytném rozsahu odůvodněném účelem, neboť jen to je v souladu s principem minimalizace dat.¹³³

Novela prvně upravila účel vedení samotné evidence a tím i skrze § 21a katastrálního zákona výčet možných účelů užití dat v něm vedených. Kromě drobných úprav dosavadního § 1 odst. 3, ze kterého se nově stalo ustanovení § 1 odst. 3 písm. a), bylo především nově doplněno písm. b) téhož paragrafu, podle něhož informace katastru nemovitostí dále slouží i účelu tvorby dalších informačních systémů sloužících k účelům uvedeným v § 1 odst. 3 písm. a) kat. zákona.

Již tuto změnu lze považovat přinejmenším za problematickou. Podle čl. 6 Směrnice 95/46/ES musí být osobní údaje zpracovávány korektně a zákonným způsobem, musí být shromažďovány pro výslovně vyjádřené a legitimní účely a dodatečně nesmějí být zpracovávány způsobem neslučitelným s těmito účely, přičemž tyto osobní údaje musí být přiměřené účelu. Vzhledem k tomu, že osobní údaje už ze své povahy zasahují do soukromí, je nutno při výkladu korektnosti zpracování přihlídnout i k bodu 33 recitálu Směrnice 95/46/ES, a proto účel zpracování musí být stanoven zcela jednoznačně. Účely pro vedení katastru a potažmo tedy i pro užití údajů jinými osobami jsou však stanoveny velmi rozsáhle, neurčitě a obecně, což přispívá k jejich zneužívání pro zjišťování údajů ryze soukromoprávního charakteru.¹³⁴ Zejména pak právě nově doplněný účel „tvorba dalších informačních systémů“ je jako samostatný účel nepřijatelný a v rozporu s principy ochrany osobních údajů. Jakýkoliv informační systém nemůže být sám o sobě účelem, neboť by prakticky samotné zpracování bylo účelem zpracování, což je vyloučeno. Provoz informačního systému tak pouze představuje prostředek zpracování za správcem stanoveným účelem, přičemž povinností správce je nejen zvolit legitimní účel zpracování, ale právě i zvolit proporcionálně adekvátní prostředek zpracování. Jakkoli se jedná o skutkově odlišnou situaci, lze odkázat na názor Ústavního soudu ve věci *Data retention*¹³⁵, který s poukazem na německou judikaturu zdůraznil, že k zásahu do osobní integrity a soukromí osob bez jejich souhlasu může dojít jen zcela výjimečně, je-li to v demokratické společnosti nezbytné, nelze-

---

¹³³ Tamtéž

¹³⁴ Úřad pro ochranu osobních údajů. *Katastr nemovitostí* [online] změněno 13. 12. 2013 [cit. 10.3.2018]. Dostupné z: https://www.uouu.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=200144&id=6172&n=katastr-nemovitosti

¹³⁵ náleží sp. zn. Pl. ÚS 24/10 ze dne 22. 3. 2011 (N 52/60 SbNU 625; 94/2011 Sb.)

li účelu sledovaného veřejným zájmem dosáhnout méně invazivním způsobem, a že právní úprava umožňující toto omezení musí být zcela přesná, zřetelná ve svých formulacích a dostatečně předvídatelná. S obdobnou argumentací i závěry se lze setkat i v případě rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva.¹³⁶

Další, zřejmě ještě zásadnější, změnu v katastrálním zákoně přinesla novela v § 21, podle kterého je vyloučena dosavadní možnost poskytování údajů formou nahlížení z přehledu vlastnictví a ze sbírky listin. Není-li přehled vlastnictví z území České republiky poskytnut dálkovým přístupem, nově podléhá povinnosti prokázání totožnosti žadatele a uvedení účelu. Obdobná povinnost byla stanovena i pro poskytování údajů ze sbírky listin a v tomto případě se údaje již poskytují pouze formou prosté kopie či ověřené listiny na základě písemné žádosti.¹³⁷ O osobách, kterým byly poskytnuty výše uvedené údaje, vedou příslušné katastrální úřady evidenci, aby v případě jiného, než zákonem aprobovaného užití údajů byly katastrální úřady schopny poskytnout Úřadu pro ochranu osobních údajů informace o osobách, které k údajům získaly přístup.

V této souvislosti si dovoluji krátkou vsuvku, která sice vychází z novější literatury, nežli je právě popisovaný právní stav, ale zřejmě odpovídá na otázku, zda lze omezení sbírky listin považovat za krok správným směrem. Nejčastějším výstupem ze souboru popisných informací bývá výpis z katastru nemovitostí¹³⁸, jímž je „výčet nemovitostí vlastníka (spoluvlastníků) nebo oprávněného z dalšího práva příslušejících k listu vlastnictví¹³⁹ s údaji o právech a s dalšími údaji katastru podle jiného¹⁴⁰ právního předpisu“¹⁴¹, nebo „výčet údajů o nemovitosti s vymezenými jednotkami podle zákona o vlastnictví bytů nebo občanského zákoníku.“¹⁴² Výpisem z katastru nemovitostí tak lze kdykoliv prokázat stav, který byl

---

¹³⁶ srov. rozsudek ESLP ve věcech S. a Marper v. Spojené království, případně Rotaru v. Rumunsko

¹³⁷ KUBA, B. *Katastrální zákon opět novelizován*. [ASPI] 2009 [cit. 8. 4. 2018]. Dostupné z: ASPI

¹³⁸ ŠUSTROVÁ, D., BOROVIČKA, P., HOLÝ, J. *Katastr nemovitostí*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 5

¹³⁹ k tomu srov. § 23 vyhlášky č. 357/2013 Sb., katastrální vyhláška: „List vlastnictví je evidenční jednotka, která se zakládá v rámci katastrálního území pro skupinu nemovitostí, ke kterým jsou evidovány shodné údaje o vlastnictví.“

¹⁴⁰ tímto jiným právním předpisem je katastrální vyhláška, viz poznámka výše

¹⁴¹ viz ustanovení § 6 odst. 3 písm. a) katastrální vyhlášky

¹⁴² ŠUSTROVÁ, D., BOROVIČKA, P., HOLÝ, J. 2017. op. cit., s. 5

v katastru nemovitostí evidován k okamžiku, který je na výpisu uveden. To představuje relevantní informaci z hlediska zásady materiální publicity. Autoři Wudarski a Dobrovolná¹⁴³ doplňují, že právní poměry týkající se nemovitosti lze zjistit na základě zapsaných údajů, a proto se dobrá víra může uplatnit pouze ve vztahu k údajům zde evidovaným a už nikoli k listinám uloženým ve sbírce listin. Vzhledem k negativní stránce materiální publicity¹⁴⁴ by podle názoru autorů nepostačovalo nahlédnutí do katastru nemovitostí, ale zájemce o právní dispozici s nemovitostí by musel nahlédnout i do sbírky listin a zkoumat např. neplatnost smlouvy, čímž by se nepatříčně rozšířil okruh nezbytně zkoumaných skutečností, neboť v opačném případě by ho neznalost takové skutečnosti neomlouvala. Na základě výše uvedeného autoři mají za to, že listiny ve sbírce listin nepožívají veřejné víry ve správnost údajů, a proto by přístup do sbírky listin měl být omezen.

Podle některých názorů byly přijetím novely č. 8/2009 Sb. vypořádány veškeré požadavky na korektní zpracování osobních údajů.¹⁴⁵ Obdobný názor vyplývá i z důvodové zprávy k § 52 KatZ, podle něhož „*Ustanovení je převzato z dosavadní právní úpravy. V praxi se osvědčilo a není na něm třeba nic podstatného měnit.*“ Podobné nepřímě vyplývá i z důvodové zprávy k samotné novele č. 8/2009 Sb., která se k problematice osobních údajů výslovně vyjádřila v obecné části následovně: „*S prudkým rozvojem informačních systémů veřejné správy se objevují problémy s ochranou osobních údajů osob, neboť digitalizace různých údajů s sebou nese i snazší přístup k osobním údajům osob, což může vést i k rozšíření možností tyto údaje zneužívat. Úřad pro ochranu osobních údajů (ÚOOÚ) proto důsledně dbá na to, aby byly osobní údaje dostatečným způsobem chráněny. Z tohoto důvodu po dohodě s tímto úřadem se navrhuje zvýšit kontrolu nad poskytováním některých údajů z katastru nemovitostí při zachování zásady veřejnosti katastru nemovitostí a vytvořit takové podmínky, aby ÚOOÚ v případě jiného, než zákonem dovoleného užití získaných osobních údajů mohl provést šetření takové události a udělit zákonem stanovené sankce. Zvýšení kontroly nad poskytováním údajů z katastru nemovitostí se bude realizovat zpřísněním pravidel pro poskytování údajů ze sbírky listin a neumožněním anonymně získávat přehled vlastnictví a jiných věcných práv z území ČR.*“

---

¹⁴³ WUDARSKI, A., DOBROVOLNÁ, E. 2015. op. cit., s. 14 an.

¹⁴⁴ ustanovení § 980 odst. 1 OZ

¹⁴⁵ KUBA, B. 2009. op. cit.

Tento názor však v žádném případě nemůže obstát, a to nejen z pohledu neurčitě vymezených účelů zpracování (viz výše).

Novela si našla své kritiky i z opačné strany názorové barikády. Zejména Otakar Motejl, tehdejší Veřejný ochránce práv, vyjadřoval zásadní nesouhlas, neboť podle jeho názoru novela výrazným způsobem omezuje práva občanů, aniž by k tomu existoval legitimní důvod.¹⁴⁶ Obdobně Gabrišová má za to, že došlo k výraznému omezení veřejnosti katastru, když zákonodárce omezil dostupnost určitých údajů pouhým nahlížením.¹⁴⁷ Podle některých názorů¹⁴⁸ však toto „omezení“ nelze považovat za skutečné omezení veřejnosti katastru, nýbrž se jedná o pouhou formalizaci podmínek v přístupu k údajům.

Podle mého názoru lze s výše vyřknutými názory souhlasit v tom směru, že provedené „omezení“ veřejnosti katastru nelze považovat za reálné zabránění ve volném zpřístupňování poskytovaných údajů, neboť údaje se v návaznosti na řádnou legitimaci a zanesení identifikačních údajů do evidence zpřístupní komukoliv. Na straně druhé je nutné mít na paměti, že k výkladu norem nelze přistupovat mechanicky, neboť jazykový výklad lze považovat jen za jakési přiblížení se aplikované normě¹⁴⁹, a normu je třeba vnímat v celé její spojitosti s právním řádem, nikoli izolovaně. Přihlédneme-li zejména k vazbě na zákon o ochraně osobních údajů a s tím souvisejícímu účelu, je více než zřejmé, že ono „omezení“ sice nepředstavuje faktické omezení veřejnosti, ale i toto vyloučení anonymity při poskytování údajů stačí ke konstatování, že nejde pouze o jakousi formalitu, ale o opatření s reálnými dopady.

Osobní údaje, které jsou zpřístupňovány až po prokázání totožnosti, totiž přestávají být zveřejněným údajem ve smyslu § 4 písm. l) zákona o ochraně osobních údajů. Podle definice jmenovaného ustanovení je zveřejněným údajem takový osobní údaj, který je zpřístupněný

---

¹⁴⁶ *Ochránce bojuje za veřejný katastr nemovitostí.* In: ochrance.cz [online] zveřejněno 8. 7. 2009 [cit. 11. 3. 2018]. Dostupné z: <https://www.ochrance.cz/aktualne/tiskove-zpravy-2009/ochrance-bojuje-za-verejny-katastr-nemovitosti/>

¹⁴⁷ GABRIŠOVÁ, V. *Veřejnost katastru nemovitostí.* In: *Sborník ze symposia konaného dne 10. listopadu 2016 v Kanceláři veřejného ochránce práv : Vybrané problémy katastru nemovitostí a pozemkového práva.* [online] s. 34-39 [cit. 11. 3. 2018]. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/Publikace/Vybrane-problemy-katastru-nemovitosti.pdf

¹⁴⁸ PEKÁREK, M. a kol. 2015. op. cit., s. 301

¹⁴⁹ nálezn. sp. zn. Pl. ÚS 33/97 ze dne 17. 12. 1997 (N 163/9 SbNU 399; 30/1998 Sb.)

mj. jako součást veřejného seznamu. Katastr nemovitostí lze nepochybně za veřejný seznam označit. Ačkoliv zákon č. 344/1992 Sb. na rozdíl od současně účinného zákona č. 256/2013 Sb. tak nestanovil výslovně a neoznačil katastr nemovitostí za veřejný seznam přímo, lze konstatovat, že materiální znaky veřejného seznamu (viz 1.3.2) nepochybně splňoval i za účinnosti předešlého katastrálního zákona, a proto je na volně přístupné osobní údaje v něm vedené nutno hledět jako na zveřejněné. K tomu ale blíže až v samostatné šesté části.

Evidování osob, kterým byly zpřístupněny osobní údaje, lze rozhodně hodnotit kladně a označit za krok směrem k transparentnějšímu zpracování. Na straně druhé je však nutné uvést, že to zdaleka není dostačující řešení. Předně lze toto ustanovení snadno obejít prostřednictvím jiné osoby, která si údaje nechá zpřístupnit, aby je následně předala jinému subjektu za účelem dalšího zpracování, a nepodaří-li se dozorovému orgánu prokázat tuto skutečnost bez důvodných pochybností, jen stěží bude postižitelný původní příjemce, a to přesto, že jeho totožnost bude zavedena v evidenci. Zákonodárce zároveň zřejmě vychází z chybné teze, že právní úprava ochrany osobních údajů pouze dubluje *ex post* soudní ochranu osobnosti podle občanského zákoníku. Smyslem ochrany osobních údajů je ale naopak zavedení řady principů, jež mají jakémukoliv potenciálnímu zásahu do práv subjektu předcházet. Zavedené omezení v podobě nutnosti prokázání totožnosti pro účely přístupu k údajům ve sbírce listin je tak podle mne řešení pouze jaksi polovičaté. Na tomto místě neznám jediný legitimní důvod, proč by tyto údaje měly být v takové širší přístupné a vystavovány zcela neoprávněnému riziku zneužití. Na uvedené údaje se nevztahuje materiální publicita a jejich zveřejnění tak neposiluje právní jistotu coby obecný účel zveřejnění, a proto by v zájmu zásady minimalizace dat měly být údaje zpřístupňovány výhradně tehdy, je-li to nezbytné.

Nedovoluje-li právní úprava subjektu údajů získat od katastrálního úřadu informace o příjemcích svých osobních údajů, ať už formou sdělení či nahlédnutí do výše uvedené evidence, nelze takové zpracování označit ani za transparentní. Zároveň v důsledku toho je mu v zásadě odpíráno právo na přístup k osobním údajům, právo na vysvětlení, opravu či výmaz, neboť nemá šanci zjistit, kdo je správcem. Z pohledu *de lege ferenda* je podle mého názoru přiznání takového oprávnění v zásadě nezbytné, a to i s ohledem na čl. 23 Obecného nařízení, který členským státům značně omezuje možnosti zákonné restrikce práv, která Obecné nařízení subjektům údajů přiznává.

4.3) Zákon č. 256/2013 Sb.

Nový a v současnosti účinný zákon č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí (katastrální zákon), nepřinesl z hlediska jeho veřejnosti příliš nového. Katastrální zákon totiž v zásadě pouze přebírá dosavadní úpravu a navazuje na pravidla, jak je nastavila novela č. 8/2009 Sb. Dle důvodové zprávy se totiž dosavadní úprava v praxi osvědčila a není zapotřebí na ní nic podstatného měnit. Došlo však k dalšímu vyloučení údajů z nahlížení, když v souladu s § 52 odst. 2 jsou z této formy poskytování vyloučeny vedle údajů z přehledu vlastnictví na území České republiky a ze sbírky listin i údaje o dosažených cenách nemovitostí, neboť právě z listin uložených ve sbírce listin lze tyto ceny zjistit.

Naopak, požadují-li žadatelé údaje z částí vyloučených z nahlížení, nově již nemusí uvádět účel, ke kterému údaje potřebují, neboť toto lze dle důvodové zprávy považovat za zbytečnou formalitu vzhledem ke stanovené povinnosti užívat poskytnuté údaje pouze k výslovně zákonem vymezeným účelům v souladu s § 53 a § 1 odst. 2 KatZ. V této souvislosti nutno poznamenat, že účely zůstaly v zásadě nezměněny a byly pouze převzaty. Vzhledem k velmi obecnému a neurčitému vymezení účelů se mi to nejeví jako zcela šťastné řešení, neboť právě v souvislosti se snadnou přístupností údajů může docházet ke zneužívání údajů. Povinnost užít údaje pouze k zákonem definovaným účelům je v tomto smyslu totiž třeba považovat pouze za proklamativní, neboť šikanóznímu či jinak zneužívajícímu nahlížení nelze nijak preventivně a efektivně zabránit.¹⁵⁰

Další dílčí změnu lze pozorovat v § 4 KatZ vymezující obsah katastru. Konkrétně § 4 odst. 2 nově stanoví, které osobní údaje se v katastru nemovitostí evidují o fyzických osobách tak, aby je bylo možno jednoznačně identifikovat. Katastr nemovitostí v této souvislosti žádným způsobem nerozlišuje, zda fyzická osoba užívá nemovitou věc k podnikání anebo k osobní potřebě, a proto podle § 4 se do katastru zapisují identifikační údaje v rozsahu jméno, rodné číslo (nemá-li je, pak datum narození) a adresa trvalého pobytu (případně bydliště). Tímto došlo s ohledem na právní předpisy upravující ochranu osobních údajů k zákonnému vymezení identifikačních údajů, které se do katastru zapisují.¹⁵¹ Jde v zásadě

---

¹⁵⁰ WUDARSKI, A., DOBROVOLNÁ E. 2015. op. cit

¹⁵¹ BAUDYŠ, P. 2014. op. cit., s. 27

o výčet shodných identifikátorů, které stanovoval již § 10 odst. 1 katastrální vyhlášky¹⁵², ale díky tomu, že se vymezení přesunulo z podzákonného předpisu na zákonnou úroveň se katastrální zákon coby právní titul pro uchování osobních údajů v katastru dostal v tomto ohledu do souladu s podmínkou legality zpracování.

4.4) Poskytování údajů

Údaje z katastru nemovitostí poskytuje ČÚZK a katastrální úřady, resp. katastrální pracoviště katastrálního úřadu v územním obvodu jeho působnosti, a to na základě žádosti a za podmínek stanovených ustanovením § 55 KatZ a prováděcí vyhláškou č. 358/2013 Sb., o poskytování údajů z katastru nemovitostí. Tato vyhláška současně stanovuje úplaty za poskytování údajů s výjimkou orgánů veřejné moci, kterým je podle § 55 odst. 4 KatZ katastrální úřad povinen předávat údaje bezplatně, stanoví-li tak právní předpis. Vzhledem k tomu, že katastrální zákon a výše zmíněná vyhláška o poskytování údajů z katastru nemovitostí upravují poskytování údajů z evidence komplexním způsobem, v souladu s § 2 odst. 3 zákona č. 106/1999 Sb. je aplikace zákona o svobodném přístupu k informacím v tomto případě vyloučena a uplatní se pouze speciální předpisy.

Týká-li se žádost údajů vedených v elektronické podobě, katastrální úřady je mohou, resp. musí, poskytnout bez ohledu na územní působnost z území celé České republiky. ČÚZK v souladu s § 4 odst. 2 vyhlášky č. 358/2013 Sb., poskytuje údaje pouze prostřednictvím internetové aplikace (viz dále), dálkovým přístupem, ve formě souhrnných přehledů o půdním fondu a službou sledování změn.¹⁵³

Požadované údaje lze poskytnout výhradně ve formách stanovených § 3 vyhlášky č. 358/2013 Sb., a proto poskytnutí v jiné formě není přípustné. Škála možných forem je relativně široká a zahrnuje jak možnosti neformální, jako například poskytnutí ústní informace či nahlížení do katastru nemovitostí, tak i formální (např. dálkový přístup).

---

¹⁵² vyhláška č. 26/2007 Sb., kterou se provádí zákon č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon), ve znění pozdějších předpisů, (katastrální vyhláška)

¹⁵³ PEKÁREK, M. a kol. 2015. op. cit., s. 302

Považuji na tomto místě za nadbytečné, abych rozebíral každou z forem zvlášť, neboť řada z nich – ať už jde o poskytování výpisů, opisů, kopií ze souboru geodetických informací, souhrnného přehledu o půdním fondu či např. srovnávací sestavení parcel dřívějších pozemkových evidencí s parcelami katastru – v zásadě žádným způsobem neumožňuje zasáhnout do soukromí osob, a proto vzhledem k předmětu práce je v tuto chvíli považuji za okrajové. Na místo toho se v následující podkapitole zaměřím na fenomén poslední doby a prostředek k likvidaci soukromí *par excellence* – internet (resp. poskytování údajů z katastru nemovitostí prostřednictvím internetu).

Ještě, než se k tomu dostanu, pro úplnost doplním, že katastrální úřady mají v úschově i staré pozemkové knihy, železniční knihy a zemské desky.¹⁵⁴ Ty však nejsou obsahem katastru a nejsou ani veřejně přístupné, ergo do nich nelze nahlížet, pořizovat z nich opisy, výpisy či kopie, a to ani za přítomnosti katastrálního pracovníka. Údaje z těchto dokumentů tak lze získat pouze vyhotovením a poskytnutím opisu, výpisu, či kopie katastrálním úřadem, a to jedině tehdy, dovoluje-li to jejich technický stav.

4.4.1) Poskytování údajů prostřednictvím internetu

Jak se lze dočíst snad v jakékoliv publikaci zabývající se osobními údaji anebo soukromím, která pochází z druhé poloviny 20. století či dokonce dob novějších, internet představuje jednoho z největších „nepřátel“ osobních údajů a soukromí. Ostatně, jak zde bylo již dříve uvedeno, informační technologie a jejich rozvoj byly jeden z podnětů samotného vzniku ochrany osobních údajů v moderním smyslu. Zejména je třeba si uvědomit, že jakékoliv zveřejnění informace v prostředí internetu představuje v zásadě permanentní ztrátu kontroly nad informací, čímž se tato informace (často i bez záměru šířitele) snadno může dostat k neomezenému množství uživatelů. To zvyšuje důležitost regulace ochrany soukromí, jakož i požadavky kladené na zpracování a řádné zabezpečení. V krátkosti se pokusím nastínit, jak se u nás vyvíjel internetový přístup do katastru nemovitostí a poskytování údajů touto cestou.

---

¹⁵⁴ *Poskytování údajů z katastru – podrobnější informace.* In: cuzk.cz [online, cit. 6. 4. 2018]. Dostupné z: www.cuzk.cz

Dálkový přístup

Od roku 2001 byl umožněn dálkový přístup k údajům z katastru nemovitostí.¹⁵⁵ Dálkový přístup umožňuje získávat údaje z katastru nemovitostí pro celé území České republiky prostřednictvím internetu. V souladu s § 10 odst. 7 vyhlášky č. 162/2001 Sb., o poskytování údajů z katastru nemovitostí České republiky, ve znění účinném od 24. dubna 2001 platilo, že údaje poskytnuté formou dálkového přístupu mají pouze informativní charakter a nelze je považovat za veřejnou listinu. Od poloviny roku 2006 jsou výpisy poskytované dálkovým přístupem ve formátu .pdf opatřovány elektronickou značkou ČÚZK a tyto elektronické výpisy jsou po formální i věcné stránce identické s dokumenty vydanými ke stejnému okamžiku katastrálním úřadem a považují se za veřejné listiny.¹⁵⁶

Využívání dálkového přístupu je podmíněno vytvořením účtu na základě podané žádosti o založení zákaznického účtu a přidělení uživatelského oprávnění, jehož součástí je i převzetí závazku nešířit poskytnuté údaje a neužít k jinému než zákonem povoleném účelu, jakož i s údaji nakládat v souladu s předpisy upravujícími oblast ochrany osobních údajů.¹⁵⁷ V závislosti na subjektu a účelu využití údajů, resp. využití dálkového přístupu, lze rozlišit celkem čtyři druhy účtů – běžný účet, účet pro bezplatný přístup, účet pro účely vydávání ověřených výstupů z katastru nemovitostí a konečně účet pro vyhotovitele a ověřovatele geometrických plánů.

Řadový občan může využít pouze tzv. běžný účet. Zde standardně platí, že každé poskytnutí údajů formou dálkového přístupu podléhá poplatkové povinnosti ve výši stanovené přílohami katastrální vyhlášky.

V případě orgánů veřejné moci může právní předpis stanovit, že jim musí být údaje z katastru prostřednictvím dálkového přístupu poskytovány bezplatně. Tak je stanoveno např. v případě obcí,¹⁵⁸ krajů,¹⁵⁹ organizačních složek státu,¹⁶⁰ soudních exekutorů,¹⁶¹ notářů¹⁶²

---

¹⁵⁵ *Stručná historie pozemkových evidencí*. In: cuzk.cz [online, cit. 25. 3. 2018]. Dostupné z: <http://www.cuzk.cz>

¹⁵⁶ BAUDYŠ, P. 2014. op. cit., s. 171-172

¹⁵⁷ *Zákaznické účty a uživatelská nastavení*. In: cuzk.cz [online, cit. 1. 4. 2018]. Dostupné z: www.cuzk.cz

¹⁵⁸ ustanovení § 13 zákona č. 128/2000 Sb., obecní zřízení

¹⁵⁹ ustanovení § 15 zákona č. 129/2000 Sb., krajské zřízení

¹⁶⁰ ustanovení § 55 odst. 5 zákona č. 256/2013 Sb., katastrální zákon

a insolvenčních správců¹⁶³. Na základě podané žádosti je orgánu veřejné moci založen zvláštní účet pro modifikovanou aplikaci dálkového přístupu. Vzhledem k velmi snadné dostupnosti údajů a jejich bezplatnosti je možnost využívání dálkového přístupu omezena a regulována. Orgány veřejné moci jej smějí využívat výhradně pro účely výkonu působnosti, jsou povinny nakládat s osobními údaji v souladu s právními předpisy na ochranu osobních údajů, údaje nezneužít, při každém získání údajů z katastru uvést účel, ke kterému je nárok na bezúplatný dálkový přístup zákonem stanoven a v případě, kdy jsou údaje vyžadovány pro řízení, uvést též spisovou značku.

Vzhledem k § 56 zákona č. 256/2013 Sb., podle něhož ověřené výstupy z katastru vydávají i kontaktní místa veřejné správy¹⁶⁴ (tzv. Czech POINT), tyto orgány využívají redukovanou verzi aplikace dálkového přístupu umožňující pouze výstupy, které mají charakter veřejné elektronické listiny.¹⁶⁵

Účet pro vyhotovitele a ověřovatele geometrických plánů může být založen pouze ve prospěch držitele úředního oprávnění k ověřování výsledků zeměměřických činností anebo toho, kdo předloží listinu prokazující způsobilost vykonávat zeměměřickou činnost.

Jak vyplývá z Výroční zprávy ČÚZK za rok 2016, počet uživatelů dálkového přístupu každým rokem roste.¹⁶⁶ Zatímco v roce 2007 jich bylo lehce přes 10.000, v roce 2016 počet uživatelů již dosahoval trojnásobného počtu – 31.044 uživatelů. Od 1. ledna 2016 byla představena další novinka, sice možnost přistupovat i do elektronické verze sbírky listin prostřednictvím dálkového přístupu, a to k dokumentům doručených katastrálními úřady po 1. lednu 2014.¹⁶⁷ Jenom za první rok bylo touto cestou staženo více jak 375.000 dokumentů,

---

¹⁶¹ ustanovení § 33 odst. 3 zákona 120/2001 Sb., exekuční řád, podle jehož poslední věty má exekutor při exekučním řízení pro účely získání dálkového přístupu postavení organizační složky státu

¹⁶² ustanovení § 140 odst. 2 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

¹⁶³ ustanovení § 43 odst. 2 zákon č. 182/2006 Sb., insolvenční řád

¹⁶⁴ Kontaktními místy veřejné správy jsou zejména notáři, Česká pošta, obecní a krajské úřady a další orgány vymezené v § 8a odst. 2 zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy

¹⁶⁵ *Zákaznické účty a uživatelská nastavení*. In: cuzk.cz [online, cit. 1. 4. 2018]. Dostupné z: www.cuzk.cz

¹⁶⁶ ČÚZK. *Výroční zpráva za rok 2016* [online, cit. 25. 3. 2018] 2017, Praha, s. 17. Dostupné z: www.cuzk.cz

¹⁶⁷ *Změny v poskytování údajů ze sbírky listin katastru nemovitostí* In: cuzk.cz [online, cit. 13. 3. 2018]. Dostupné z: <https://www.cuzk.cz/Aktuality-resort/Aktuality-WEB/Zmeny-v-poskytovani-udaju-ze-sbirky-listin-katastr.aspx>

přičemž ke konci roku 2016 bylo v elektronické sbírce listin k dispozici téměř 8.000.000 dokumentů.

Aplikace nahlížení do KN

ČÚZK uvedl do provozu internetovou aplikaci Nahlížení do katastru nemovitostí v roce 2004.¹⁶⁸ Tato aplikace, která je volně přístupná bez registrace, umožňuje bezplatné nahlížení do katastru s tím, že údaje, které poskytne, mají pouze informativní charakter. Umožňuje vyhledání parcely, stavby, jednotky, práva stavby, přídatného spoluvlastnictví, řízení, zobrazení listu vlastnictví a katastrálního území. Aplikace se evidentně těší značné oblibě, jedná se totiž o jednu z nejnavštěvovanějších webových stránek státní správy v České republice.¹⁶⁹ Do roku 2014 počet návštěvníků webové stránky neustále rostl, kdy dosáhl nejvyšší historické hodnoty téměř 30 milionů návštěv. Od roku 2015 došlo k mírnému propadu kvůli zavedení přísnějších opatření proti nedovolenému automatizovanému vytěžování údajů. Jak je však zřejmé, k vytěžování údajů dochází a při takovémto množství návštěv je riziko zneužití údajů vysoké.

Ke zneužití může reálně dojít, což dokládá i situace, kdy se na Veřejného ochránce práv obrátil stěžovatel s tvrzením, že ze strany ČÚZK je mu upíráno právo nahlížet do katastru nemovitostí.¹⁷⁰ Český úřad zeměměřický a katastrální mu měl v návaznosti na situaci, kdy během jediné noci z jeho IP adresy došlo k zaslání celkem 1.304 požadavků na informace o nemovitostech, údaje byly stahovány v rostoucí číselné řadě podle interního identifikátoru a jednalo se o dvě nepřetržitá stahování s délkou stahování několik hodin, zablokovat IP adresu a tím znepřístupnit internetovou aplikaci Nahlížení do katastru. Podle názoru ČÚZK popsaná činnost nepředstavuje výkon práva na nahlížení, neboť tím může být pouze interaktivní práce s aplikací, ale jde o systematické automatizované vytěžování databáze. V této souvislosti lze odkázat na § 90 odst. 2 zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, podle něhož vytěžováním je třeba rozumět „*trvalý nebo dočasný přepis celého obsahu databáze nebo jeho podstatné části na jiný podklad, a to jakýmkoli prostředky nebo jakýmkoli způsobem.*“ Prvně mám za to, že v předmětném stanovisku zástupce Veřejného ochránce práv mohl (a měl) vypustit konstatování o sledovaném záměru vytěžování dat ze strany

---

¹⁶⁸ <http://nahlizenedokn.cuzk.cz>

¹⁶⁹ ČÚZK. *Výroční zpráva za rok 2016*. op. cit., s. 19

¹⁷⁰ viz stanovisko Veřejného ochránce práv sp. zn. 4691/2013/VOP [online] 2014 [cit. 8. 4. 2018]. Dostupné z: <http://eso.ochrance.cz/>

stěžovatele, jímž podle jeho slov v žádném případě neměla být komercializace získaných dat. To zejména z důvodu, že v případě šetření Veřejného ochránce práv ve smyslu § 14 zákona o Veřejném ochránci práv¹⁷¹ nedochází žádným způsobem k procesu dokazování skutečného úmyslu stěžovatele, ergo zástupce záměr stěžovatele prostě nezná a může maximálně toliko vycházet ze stěžovatelem předložených tvrzení, přičemž tímto konstatování nepřímou fakticky posvěcuje zneužívání osobních údajů. Nicméně na druhou stranu plně souhlasím s jeho závěrem v předmětné věci, když se ztotožnil s názorem ČÚZK, že se nejednalo o nahlížení. Předně lze vyjít z jazykového významu slova nahlížet – sloveso samo o sobě zahrnuje vnímání prostřednictvím lidského vjemu. Naproti tomu je-li využit software k systematickému a automatickému stahování dat v po sobě jdoucích řadách, počítač na data žádným způsobem nenahlíží a nevyhodnocuje je na základě zaznamenaných hodnot, nýbrž bez vnímání obsahu je pouze ukládá na nosič. Z hlediska účelu zavedení internetové aplikace je pak zřejmé, že jím je primárně zefektivnění do té doby jediné možnosti fyzické návštěvy úřadu prostřednictvím nových technologií. Nadto, vzhledem k tomu, že i při nahlížení v internetové aplikaci jsou u jednotlivých nemovitostí přístupné údaje minimálně v rozsahu jméno, příjmení, adresa a informace o vlastnictví konkrétní nemovitostí, jedná se o osobní údaje. V zájmu jejich ochrany je jakýkoliv zásah třeba interpretovat restriktivně. Ve světle všeho výše uvedeného nelze podle mého názoru dojít k jinému závěru než, že vytěžování databáze v žádném případě nenaplnuje právo nahlížet do katastru nemovitostí.

4.5) Publicita veřejných rejstříků

Vzhledem k tomu, že i veřejné rejstříky jsou ovládnuty obdobnými zásadami jako veřejné seznamy, zejména zásadou veřejnosti, úprava jejich veřejnosti může být zajímavým zdrojem inspirace. Je zde totiž v porovnání s katastrálním zákonem řešena odlišně.

Ačkoliv je v případě fyzických osob rodné číslo obligatorně zapisovaným údajem do veřejného rejstříku podle § 25 zákona o veřejných rejstřících, rodné číslo se s odkazem na § 6 neuvádí v opisech a ani se jiným způsobem nezveřejňuje. Jedinou výjimku zákon činí u rodných čísel v listinách, které se zakládají do sbírky listin veřejného rejstříku. U těchto listin zákon nevyžaduje anonymizaci rodného čísla a jeho uvádění výslovně připouští. Je třeba připustit, že vyhledávání rodných čísel v listinách založených ve sbírce listin je obtížnější než

---

¹⁷¹ zákon č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv

v samotném rejstříku a subjekt údajů je také více schopen sám regulovat, které listiny nechá do sbírky založit, resp. zda se na nich identifikuje prostřednictvím rodného čísla nebo jiných identifikátorů, což více odpovídá základnímu právu na informační sebeurčení. Odborná literatura¹⁷² však toto ustanovení považuje za nesystematické a mívající se sledovaným účinkem. Sám zákonodárce v důvodové zprávě k novele obchodního zákoníku č. 351/2011 Sb. (viz dále) uvádí, že není možné na soudy přenést povinnost anonymizace listin zakládaných do sbírky listin a je tak odpovědností podnikatelů, zda dokumenty, které do sbírky listin zakládají, tyto údaje obsahují či nikoliv. Nicméně i přesto je zřejmé, že ani předkladatel návrhu novely nepovažuje tuto úpravu za koncepční, neboť dále v důvodové zprávě uvádí: „Koncepčnější změny obchodního rejstříku se však budou diskutovat až v návaznosti na rekonstrukční práce, tedy při přípravě nového rejstříkového zákona.“¹⁷³

Ustanovení § 6 zákona o veřejných rejstřících bylo doslovně převzato z § 28 odst. 2 obchodního zákoníku po novele č. 351/2011 Sb., která reagovala na stanoviska Úřadu pro ochranu osobních údajů. Je tak otázkou, nakolik byly důmyslnější a koncepčnější změny skutečně diskutovány, anebo bylo ustanovení zcela převzato bez dalšího. Nicméně výše uvedená novela se zasloužila o výrazné zvýšení ochrany soukromí i v dalších aspektech. Zejména zrušila povinnost zveřejňovat ve sbírce listin podpisové vzory statutárních orgánů právnických osob a vedoucích organizačních složek, což mělo za cíl omezit možnost jejich zneužití.¹⁷⁴ V minulosti vzhledem ke snadné zjistitelnosti rodného čísla, jakož i dostupnosti podpisu, totiž docházelo ke krádežím osobní identity.¹⁷⁵ Příkladem může být senátor a dlouhodobý kritik původní podoby obchodního zákoníku Petr Pakosta: „Zjistil jsem, že jakýsi Petr Pakosta s mým rodným číslem, bydliště Teplice, postupně objednal několik mobilních telefonů a za ty nezaplatil.“¹⁷⁶

---

¹⁷² GAŇO, J. § 6 [Rodné číslo]. In: DĚDIČ, J. a kol. *Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2015, s. 11

¹⁷³ důvodová zpráva k novele č. 351/2011 Sb.

¹⁷⁴ HOMOLOVÁ, I. *K další, a zřejmě poslední, „technické“ novele obchodního zákoníku*. Bulletin advokacie. 2011, č. 12, s. 31-33

¹⁷⁵ GAŇO, J. op. cit., s. 11

¹⁷⁶ *Z obchodního rejstříku zmizela rodná čísla podnikatelů*. In: iROZHLAS.cz [online] zveřejněno 4. 1. 2012 [cit. 25. 3. 2018]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/z-obchodniho-rejstriku-zmizela-rodna-cisla-podnikatelu_201201040345_akottova

Kvůli těmto problémům se postupně dokonce začalo upouštět od užívání rodného čísla jako identifikátoru a některé nové agendy s rodnými čísly už vůbec nepracují.¹⁷⁷ Například zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech, nahrazuje rodná čísla agendovými identifikátory fyzických osob, které jsou neveřejnými identifikátory pro jednotlivé agendy, avšak slouží k jednoznačnému určení fyzické osoby v rámci dané agendy.

4.6) Shrnutí

Formální publicita v souvislosti s katastrem nemovitostí vyjadřuje jeho veřejnost ve smyslu toho, že každý je oprávněn do něho nahlížet, provádět pro svou potřebu opisy, výpisy nebo náčrty a získávat z něj údaje ze sbírky listin, pokud není stanoveno jinak. Tento princip se v režimu zákona č. 344/1992 Sb. uplatňoval téměř neomezeně k údajům v celém katastrálním operátu, a to včetně sbírky listin a popisných údajů zahrnující zejména identifikační údaje konkrétních osob a k nim přiřazené informace o vlastnickém či jiném věcném právu. To však naráží na Listinou uznané právo na soukromí a s tím související právo na informační sebeurčení.

Výše uvedené údaje naplňují definici osobního údaje ve smyslu evropského práva i implementujícího zákona o ochraně osobních údajů, neboť osobním údajem je jakákoliv informace vztahující se k identifikované (určené) či identifikovatelné (určitelné) osobě, a proto by při nakládání s nimi měly být respektovány zásady ochrany osobních údajů.

Prvně je třeba předeslat, že jakékoliv zpracování osobních údajů musí primárně sledovat legitimní zájem a osobní údaje musí být zpracovány korektním a zákonným způsobem, což mj. zahrnuje vázanost účelem zpracování. Osobní údaje tak nesmí být bez souhlasu subjektu údajů zpracovány k takovému účelu, který přesahuje ten, pro něž byly údaje shromážděny. Je tak na místě zkoumat účel, za nímž jsou osobní údaje v katastru nemovitostí široce zveřejněny. Mám za to, že názor, podle něhož je katastr nemovitostí veřejný ze samé podstaty evidence věcných, resp. absolutních práv, neboť publicita je imanentní součástí všech absolutních práv, nemůže obstát. Nejenže katastr nemovitostí eviduje toliko taxativně vymezené nemovité věci, jsou i jiná absolutní práva jako např. osobnostní práva, která se v žádných evidencích neknihují. Absentující prvek veřejnosti tak nemůže vést ke ztrátě

---

¹⁷⁷ GAŇO, J. op. cit., s.11

absolutního charakteru práva, neboť ten je již dán obsahem práva. Podle vícera odborné literatury i mého názoru je základním účelem působení formální publicity na katastr nemovitostí zajištění ochrany právnímu styku prostřednictvím umožnění naplnění veřejné dobré víry ve správnost evidovaných skutečností, tj. materiální publicity. K zajištění všech jednotlivých myslitelných účelů, za nimiž mohou třetí osoby osobní údaje legitimně potřebovat a požadovat jejich osvědčení ze strany katastru nemovitostí, není vždy zapotřebí zpřístupňovat stejný rozsah údajů, a proto široká veřejnost všech osobních údajů bez rozdílu je dosti problematická. Zvláště problematickým se jeví neomezené poskytování údajů ze sbírky listin a přehledu vlastnictví. Podkladové listiny uložené ve sbírce listin nejenže často neobsahují výhradně údaje dotýkající se samotné nemovitosti, ale mohou obsahovat i osobní údaje třetích osob, a proto na tomto místě nelze nalézt žádný důvod legitimující takto brutální zásah do soukromí dotčených osob a vysoké riziko zneužitelnosti údajů.

Přestože se našly názory, že takto široce nastavená veřejnost je plně v souladu s ochranou osobních údajů a pro jakékoliv omezení neexistuje legitimní důvod, ze strany Úřadu pro ochranu osobních údajů, části odborné i laické veřejnosti se na právní úpravu snášela vlna kritiky, která vyústila v přijetí novely č. 8/2009 Sb. Ta přinesla řadu změn a nových opatření. Nikoliv vždy, podle mého názoru, však k výrazně lepšímu. Prvním problematickým bodem bylo zavedení nového účelu katastru, jímž má být „tvorba dalších informačních systémů“, neboť tím dochází k narušení principu, podle něhož správce odpovídá za řádně a přiměřeně zvolený prostředek zpracování osobních údajů. Informační systém nelze sám o sobě považovat za účel, neboť tím by zpracování osobních údajů bylo fakticky účelem samo o sobě, a proto musí být výhradně prostředkem k dosažení jiného účelu. Další, zcela zásadní změnou, jež novela přinesla, bylo omezení anonymity při poskytování údajů ze sbírky listin a přehledu vlastnictví a jejich vyloučení z nahlížení. Na straně jedné je takové opatření podle mne nedostatečné, ale z druhého úhlu pohledu je třeba jej hodnotit jako kladný krok k vyšší transparentnosti zpracování osobních údajů, a to s ohledem na nově zavedenou evidenci osob, kterým byly údaje zpřístupněny. Výše uvedené údaje v důsledku toho i ztratily charakter zveřejněných osobních údajů ve smyslu zákona o ochraně osobních údajů. Pro účely naplnění požadavku transparentnosti zpracování však stále postrádám oprávnění subjektu údajů nahlédnout do uvedené evidence anebo o údaje o příjemcích požádat, neboť neexistuje-li takové oprávnění, v zásadě je mu tím odpíráno právo na přístup k informacím.

Problematickým je i rozsah volně poskytovaných údajů. Přestože rodné číslo není citlivým údajem, je osobním údajem požívajícím vyšší právní ochrany, což se odráží mimo jiné v tom,

že podmínky nakládání s ním upravuje zvláštní zákon. Vzhledem k tomu, že smysl existence rodného čísla leží primárně v umožnění orgánům veřejné správy efektivně vyhledávat v evidencích a počítačových systémech, zpracování rodného čísla ze strany katastrální správy pro účely vedení katastru nemovitostí lze označit za plně legitimní. Naproti tomu v případě jeho zpřístupňování veřejnosti není zřejmé, z jakého důvodu je rodné číslo nezbytným údajem ve smyslu zásady minimalizace dat. Rodné číslo v této souvislosti evidentně slouží toliko jako identifikátor osoby, k níž se údaje vztahují, což je při existenci jiných identifikačních údajů zasahujících do základních práv nižší intenzitou v rozporu s přiměřeností zásahu. V případě veřejných rejstříků si toto český zákonodárce již zřejmě uvědomil, a proto, ačkoliv nedokonale, zpřístupňování rodného čísla omezil. V současnosti účinný katastrální zákon, kromě několika z mého pohledu méně významných změn, pouze převzal právní úpravu katastrálního zákona z roku 1992 tak, jak ji vymezila novela č. 8/2009 Sb., takže veškeré výše uvedené nedostatky v zásadě stále přetrvávají.

5) Zahraničí

Z hlediska veřejnosti katastru nemovitostí, resp. pozemkových knih, je možné evropské země řadit do tří základních skupin.¹⁷⁸ První tvoří tzv. rakouská skupina vycházející z tradice rakouského pozemkového práva a ABGB, kam lze vedle Rakouska dále zařadit např. severní provincie Itálie, Maďarsko, Slovensko, Polsko, Chorvatsko i další státy bývalé Jugoslávie, jakož i Českou republiku. Tato skupina se vyznačuje relativně liberálním přístupem a širokou mírou veřejnosti údajů. Ačkoliv nejde o země s rakouskými tradicemi, vzhledem ke snadnému přístupu k údajům pozemkových evidencí severských zemí by se i tyto daly přiřadit k prvně uvedené skupině.

Druhou skupinu tvoří zejména Německo a Švýcarsko, kde se pro nahlížení do evidence vyžaduje s výjimkou zákonem vymezených osob prokázání oprávněného zájmu a bez toho se zpřístupní nanejvýš kontakt na zapsaného vlastníka konkrétního pozemku.

Konečně Francie, Španělsko, Anglie a Wales poskytují písemné informace v zásadě pouze na základě souhlasu vlastníka.

Je logické, že systém fungující v jedné zemi nelze bez dalšího přenést do jiného státu, neboť míra veřejnosti je vždy nastavena v závislosti na širší právní rámeč – především systém obchodu s nemovitostmi a uplatňovanou mírou ochrany dobré víry v zápis v evidenci. Nedvědová zvláště upozorňuje, že v případě České republiky by převzetí jiných režimů a omezení veřejnosti přinášelo velké potíže, neboť v našem právním prostředí je na odpovědnosti kupujícího, aby řádně zjistil informace o nemovitosti a na tomto základě posoudil rizika realitního obchodu.¹⁷⁹ Obdobně argumentuje i nutností zajistit plnou veřejnost za účelem umožnění zjistit majetkové poměry zástavním věřitelem či věřitelem pro účely exekuce. Mám za to, že autorka v souvislosti s odpovědností kupujícího naráží na nedostatečnou ochranu dobré víry v zápis v katastru uplatňovaný před rekodifikací soukromého práva v souvislosti s novým občanským zákoníkem, kdy namísto tradiční veřejné dobré víry v zápis byla uplatňována pouze subjektivní dobrá víra.¹⁸⁰ Nový občanský zákoník toto napravil a vrátil se k tradičnímu pojetí materiální publicity, když v souladu s § 980

---

¹⁷⁸ NEDVĚDOVÁ, V. 2005. op. cit.

¹⁷⁹ Tamtéž

¹⁸⁰ TÉGL, P. 2007. op. cit., s. 142.

odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb.¹⁸¹ se má za to, že je-li právo k věci zapsáno do veřejného seznamu, bylo zapsáno v souladu se skutečným právním stavem, a bylo-li vymazáno, má se za to, že neexistuje. Tím došlo k posílení právní jistoty a domnívám se, že autorčina varovná slova již do jisté míry pozbyla významu.

5.1.1) Německo

Bez jakékoliv snahy o zpochybnění skutečnosti, že veřejnost katastru bývá v každém státě nastavena v závislosti na tradicích, hodnotách, jakož i systému fungování dispozic s nemovitostmi, za povšimnutí nepochybně stojí německá právní úprava, na kterou odkazuje řada autorů napříč Evropou jako na vzor vyváženosti ochrany soukromí a zájmu na řádném plnění funkcí katastru.¹⁸²

Podle § 12 Grundbuchordnung (GBO) má přístup do pozemkové knihy i sbírky listin pouze ten, kdo prokáže tzv. oprávněný zájem. Oprávněný zájem není nijak legislativně definovaný, ale v zásadě znamená, že osoba musí prokázat existenci okolností, pro něž může legitimně požadovat určité údaje. Oprávněný zájem může být mnohého charakteru – právního, hospodářského, faktického, publikačního¹⁸³, případně i vědeckého.¹⁸⁴

V obecnosti se dá konstatovat, že je to pojem nepochybně širší než subjektivní právo či nárok, neboť dostatečnost či nedostatečnost prokázání oprávněného zájmu je věcí uvážení úředníka, nicméně výklad musí být dostatečně široký, aby údaje získaly osoby, které je legitimně

---

¹⁸¹ Toto ustanovení vymezuje tzv. pozitivní materiální publicitu. Tu doplňuje ještě její negativní stránka stanovená v § 980 odst. 1 OZ, podle něhož platí: „*Je-li do veřejného seznamu zapsáno právo k věci, neomlouvá nikoho neznalost zapsaného údaje.*“

¹⁸² např. WUDARSKI, A. *Le registre foncier «transparent» au service de la protection du marché immobilier?* European Property Law Journal, Vol. 4, No. 1. s. 3-21; BERLEE, A., ROBBIE, J, 2015, op. cit.; BERLEE, A. *Meer aandacht voor privacy in de openbare registers?* Nederlands Juristenblad, 2015, Afl. 23, s. 1525-1526

¹⁸³ Podle rozhodnutí německého Spolkového ústavního soudu sp. zn. 1 BvR 1307/91 může i novinářův zájem na publikaci představovat oprávněný zájem ve smyslu § 12 GBO, jestliže na základě testu proporcionality převáží veřejný zájem na informování veřejnosti před subjektivním právem na soukromí zapsané osoby.

¹⁸⁴ WILSCH, H. §12 odst. 2 In: Hügel, S. a kol. Beck'scher Online-Kommentar zur Grundbuchordnung. Mnichov: C. H. Beck, 2014. podle WUDARSKI, A. *Jawność ksiąg wieczystych: Analiza prawno-porównawcza w kontekście europejskim.* In: ROESLER-DAŃKO, A., OLESZKO, A., PASTUSZKO, R. (eds.) *Rozprawy z prawa prywatnego oraz notarialnego.* Warszawa: Stowarzyszenie Notariuszy RP, 2014, s. 455

potřebují. Na straně druhé, má-li toto omezující ustanovení plnit svůj účel, výklad nemůže být natolik extenzivní, aby nedošlo ke zpřístupnění údajů osobám nahlížejícím z pouhé zvědavosti. Z těchto důvodů, přestože je oprávněný zájem značně neurčitým právním pojmem, bohatá judikatura německých soudů čítající více než 300 rozsudků¹⁸⁵ jej kazuisticky vymezuje¹⁸⁶. Nutno zároveň zdůraznit, že oprávněný zájem je opravdu nezbytné prokázat a podložit důkazem; samotné tvrzení, že žadatel je např. věřitelem zapsaného samo o sobě nestačí.¹⁸⁷ Legitimita zájmu se vždy posuzuje ve vztahu ke konkrétním údajům a chce-li žadatel získat údaje další, musí opětovně prokázat oprávněnost zájmu. Je docela možné, že některé osoby budou schopny prokázat tento zájem ve vztahu ke všem vedeným údajům, ale nutně to tak být nemusí.

Je-li prokázán oprávněný zájem a osobě je potvrzena možnost přístupu k údajům, může žádat i vytvoření kopií, a to jak prostých, tak ověřených.¹⁸⁸

Některé osoby jako např. státní orgány či notáři v souvislosti s výkonem své činnosti jsou od důkazní povinnosti oprávněného zájmu osvobozeny.¹⁸⁹ To však neznamená, že ani notář nemusí zájmem disponovat, neboť v případě, že lustruje údaje pro jiné účely, než které souvisí s výkonem funkce notáře jako veřejné činnosti, plně podléhá disciplinární odpovědnosti.¹⁹⁰ Obdobně je tento zájem dán i u osob disponujícím věcným právem k nemovitosti, eventuálně v případě, kdy žadatel disponuje souhlasem vlastníka, namísto prokazování oprávněného zájmu postačí předložit tento souhlas.¹⁹¹

Výše uvedeným je zajištěna nejen legalita a legitimita zpracování, ale zejména i zásady omezení účelem a proporcionality zpracovávaných dat, které, (nejen) podle mého názoru, v české právní úpravě absentují.

---

¹⁸⁵ BERLEE, A. 2015. op. cit., s. 1526

¹⁸⁶ např. podle rozsudku Vrchního zemského soudu v Berlíně ze dne 20. 4. 2004, sp. zn. 1 W 294/03, je oprávněný zájem dán v případě dědice, který si přeje zkontrolovat nemovitosti zůstavitele, přičemž k prokázání oprávněného zájmu postačí důkaz o svém postavení coby dědice

¹⁸⁷ rozhodnutí zemského soudu v Offenburgu ze dne 14. 3. 1996, sp. zn. NJW-RR 1996, 1521

¹⁸⁸ ustanovení § 12 odst. 2 GBO

¹⁸⁹ ustanovení § 43 odst. 1 a 2 Grundbuchverfügung (GBV); BERLEE, A., ROBBIE, J. 2015. op. cit.,

¹⁹⁰ OLG Celle, 15 Februar 2013, BeckRS 2013, 04924. podle BERLEE, A. 2015. op. cit., s. 1527

¹⁹¹ ustanovení § 43 odst. 2 GBV

Každý náhled či pořízení kopie se v souladu s § 12 odst. 4 GBO protokuluje, přičemž obsahem protokolu je s výjimkou osob neprokazující oprávněný zájem¹⁹² vedle data, specifikace dokumentu, identifikačních údajů nahlízejícího a rozsahu přístupu i popis oprávněného zájmu, na jehož základě byly údaje dotyčnému zpřístupněny. Tím dochází k naplnění i zásady transparentnosti a přístupu k osobním údajům, neboť podle § 12 odst. 4 GBO si vlastník nemovitosti protokolované údaje může kdykoliv vyžádat a získat tak přehled, kdo nahlížel na jeho osobní údaje a disponuje jimi. Obdobné platí i pro online přístup, který podléhá logování každého úkonu.

5.1.2) Slovensko

Po rozpadu Československa na Slovensku účinný zákon č. 266/1992 Zb., o katastru nehnuteľností v Slovenskej republike, upravoval veřejnost v zásadě obdobně jako zákon č. 344/1992 Sb. v původním znění. Slovenský katastr byl podle § 38 zákona č. 266/1992 Zb. plně veřejný a zákon přiznával oprávnění komukoliv si dělat opisy, výpisy a náčrty. Na rozdíl od českého zákona zde chyběla podmíněnost přítomností katastrálního úředníka, nicméně odborná literatura ji přesto dovozuje.¹⁹³ Takto široce vymezená veřejnost se relativně brzy změnila ke dni 1. ledna 1996 nabytím účinnosti zákona č. 162/1995 Z.z., katastrálny zákon, který ustanovením § 68 odst. 2 omezil veřejnost sbírky listin pouze ve prospěch vlastníků, jiných oprávněných osob a dalších výslovně vyjmenovaných osob. Toto ustanovení činilo výkladové problémy v otázce vlastníka, resp. zda za něj lze považovat i vlastníkovy právní předchůdce. V důsledku restriktivního výkladu pojmu vlastník bylo v řadě okresů původním vlastníkům odpíráno právo na zpřístupnění dokumentů ze sbírky listin, přestože o nemovitost přišli podvodným jednáním.¹⁹⁴ Z tohoto důvodu novela č. 304/2009 Z. z. s účinností od 1. září 2009 rozšířila přístup k údajům ve sbírce listin i pro právní předchůdce vlastníka. Kromě výše jmenovaných osob se údaje obsažené ve sbírce listin poskytují i dalším osobám jako např. soudům či orgánům činným v trestním řízení na základě speciálních právních předpisů.¹⁹⁵

---

¹⁹² ustanovení § 43 GBV

¹⁹³ HALAMA, O. *Katastrálny zákon: Komentár*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2014, s. 110

¹⁹⁴ DRÁČOVÁ, J., VOJČÍK, P., BAREŠOVÁ, E. *Katastrálny zákon s porovnaním úpravy v Českej republike*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012, s. 299

¹⁹⁵ FEČÍK, M. *Formálna a materiálna publicita katastra nehnuteľností*. Justičná revue. 2011, č. 63, s. 36

Slovenský ústřední orgán pro správu katastru nemovitostí, Úřad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky (dále jen „ÚGKK SR“), se ve svých stanoviscích výslovně vyjádřil k otázkám, zda lze údaje ze sbírky listin zpřístupnit notáři v rámci dědického řízení anebo exekutorovi v rámci exekuční činnosti. V případě notářů ÚGKK SR dospěl s odkazem na občanský soudní řád¹⁹⁶ stanoví, že notáři při dědickém řízení vystupují v postavení soudu, k názoru, že požádá-li notář o poskytnutí listiny ze sbírky listin a řádně odůvodní účel požadavku, je třeba jej považovat za oprávněnou osobu a listinu poskytnout.¹⁹⁷ Naopak, exekuční řád¹⁹⁸ stanoví toliko povinnost exekutorovi oznámit údaje nezbytné pro vykonání exekuce, což podle stanoviska ÚGKK SR nezahrnuje vydání listiny, a proto exekutorovi nelze ani při výkonu exekuční činnosti údaje ze sbírky listin zpřístupnit.¹⁹⁹

Postupem času došlo i k dalším omezením. Na rozdíl od České republiky, kde došlo na zákonné úrovni k taxativnímu vymezení evidovaných údajů o fyzických osobách až v souvislosti s přijetím nového katastrálního zákona č. 256/2013 Sb., slovenská novela č. 173/2004 Z.z. implementující směrnici 95/46/ES toto vymezení již s účinností k 15. dubnu 2004. Slovenský katastr eviduje osobní údaje v rozsahu jméno, příjmení, rodné příjmení, datum narození, rodné číslo a adresa místa trvalého pobytu.²⁰⁰ Ačkoliv bylo do obsahu katastru zařazeno i rodné číslo, jeho zveřejňování je, obdobně jako v případě cen některých pozemků, zakázáno.²⁰¹

Podobně jako v ČR, ustanovení § 2 slovenského katastrálního zákona umožňuje vést katastr jako informační systém. Totožné ustanovení dále vymezuje účely vedení katastru. Tyto účely jsou v zásadě stanoveny obdobně jako činí § 1 odst. 2 zákona č. 256/2013 Sb. Přestože česká

---

¹⁹⁶ zákon č. 99/1963 Zb., občiansky súdny poriadok

¹⁹⁷ ÚGKK SR. *Otázka č. 42.* [online] Katastrálny bulletin, 2011, č. 2. [cit. 5. 4. 2018]. Dostupné z: <http://www.skgeodesy.sk>

¹⁹⁸ zákon č. 233/1995 Z. z., exekučný poriadok

¹⁹⁹ ÚGKK SR. *Otázka č. 43.* [online] Katastrálny bulletin, 2011, č. 2. [cit. 5. 4. 2018]. Dostupné z: <http://www.skgeodesy.sk>

²⁰⁰ s výjimkou rodného příjmení jde v zásadě o shodné vymezení evidovaných údajů o fyzických osobách jako v České republice podle zákona č. 256/2013 Sb.

²⁰¹ srov. § 68 odst. 3 zákona č. 162/1995 Z. z.; rodné číslo a ceny zemědělských a lesních pozemků se podle § 68 odst. 4 zákona č. 162/1995 Z. z. mohou zpřístupnit pouze vlastníkovu pozemku

úprava uvádí oproti ustanovení slovenského zákona navíc účely vědecké, hospodářské a statistické, zásadní rozdíl lze najít v demonstrativnosti slovenských účelů.

Dne 1. července 2007 byl zřízen portál <http://www.katasterportal.sk> umožňující vyhledávat informace a údaje z informačního systému katastru nemovitostí.²⁰² Provozovatelem portálu je Geodetický a kartografický ústav Bratislava²⁰³ a údaje poskytované katastrálním portálem jsou přístupné bezplatně, ale mají pouze informativní charakter. Na základě uzavřené smlouvy je provozovatel oprávněn poskytovat vybrané soubory údajů. Jedná-li se o osobní údaje, zpřístupňují se pouze v rozsahu jméno, příjmení, datum narození a místo trvalého pobytu a takto poskytnuté údaje nesmí být následně žádným způsobem zpřístupněny třetím osobám. Vyhledávání v internetovém portále je omezeno na jedno katastrální území, přičemž systém umožňuje vyhledávat nemovitosti na základě kritérií o vlastníku nemovitosti, listu vlastnictví, parcele, stavbě, anebo bytu/nebytovém prostoru. Registrovaným uživatelům jsou zpřístupněny i prémiové funkce jako např. rozšíření vyhledávání na území celé Slovenské republiky anebo spouštění časově či výkonově náročnějších operací.²⁰⁴ Toto je však vyhrazeno pouze pro státní orgány a jiné oprávněné právnické osoby na základě úplné registrace, prokázání oprávněného zájmu a uzavření smlouvy s provozovatelem.

Lze shrnout, že český i slovenský katastr jsou veřejné seznamy a oba uznávají zásadu formální publicity. Stejně jako v ČR, správa slovenského katastru vyhotoví komukoliv, kdo o to požádá, výpis, opis nebo kopii, aniž by jakkoliv zkoumal oprávněný zájem žadatele.²⁰⁵ Rozdílně však výpis z katastru ČR obsahuje rodné číslo. Podle slovenské úpravy, přestože je rodné číslo evidováno, jeho zpřístupnění je zakázáno osobě odlišné od vlastníka nemovitosti. Další významný rozdíl spočívá v přístupnosti sbírky listin, jejíž údaje jsou na Slovensku přístupné pouze zákonem vymezeným osobám, zatímco v ČR komukoliv, kdo prokáže totožnost. V obou zemích podobně funguje internetový portál umožňující bezplatně a bez jakékoliv registrace vyhledávat údaje v informačním systému katastru nemovitostí. Přestože v obecnosti mám za to, že slovenská úprava lépe naplňuje zásady ochrany osobních údajů, výrazný nedostatek Slovenska spatřuji v demonstrativnosti vymezení účelů vedení katastru,

---

²⁰² Geodetický a kartografický ústav Bratislava. *Kataster nehnuteľností* In: gku.sk [online] aktualizováno 5. 5. 2017 [cit. 1. 4. 2018]. Dostupné z: <http://www.gku.sk/gku/produkty-sluzby/kataster-nehnutelnosti/>

²⁰³ viz www.katasterportal.sk

²⁰⁴ *FAQ*. In: [katasterportal.sk](http://www.katasterportal.sk) [online, cit. 1. 4. 2018]. Dostupné z: <https://www.katasterportal.sk>

²⁰⁵ DRÁČOVÁ, J., VOJČÍK, P., BAREŠOVÁ, E. 2012. op. cit., s. 302-307

neboť jakkoliv lze tyto účely z hlediska možného využití příjemců osobních údajů a jejich povinnosti zpracovat údaje výhradně k účelům, pro něž byly shromážděny, proklamativní²⁰⁶, souladnost s vymezenými účely má vliv na otázku, zda lze osobní údaje považovat za oprávněně zveřejněné osobní údaje ve smyslu zákona o ochraně osobních údajů. Druhým slovenským nedostatkem je, podle mého názoru, umožnění hledání v internetové aplikaci prostřednictvím vyhledávacího kritéria jména a příjmení vlastníka. Předpokládám, že v případě většiny lidí vlastněné nemovité věci představují přinejmenším významnou, ne-li pro některé i téměř veškerou, část vlastněných majetkových hodnot. O to výraznějším zásahem do práv subjektu je, jestliže je umožněno vyhledávat a přímo přiřazovat vlastněné věci k jeho osobě a ne obráceně, kdy by vytvoření obrazu o celkových majetkových poměrech vyžadovalo značně větší úsilí, pokud by nebylo dokonce i nemožné. K tomu třeba doplnit, že tento státem aprobovaný zásah je na Slovensku umožněn dokonce bezplatně a plně anonymně. Má-li aprobace takového zásahu obstát, musí sledovat legitimní cíl a být vzhledem k zásahu do práv přiměřený. Mám obavu, že z hledisek naplnění principu publicity nepřinese toto vyhledávání v zásadě žádnou přidanou hodnotu, neboť pointou publicity je zpřístupnění údajů týkající se nemovitostí osobám, jež údaje z různých důvodů mohou potřebovat, k čemuž postačuje možnost vyhledání samotné nemovitosti prostřednictvím označení parcely, stavby, listu vlastnictví apod. V případě jiného účelu se jeví být vhodnějším umožnění takového vyhledávání pouze pro vymezené osoby jako např. správce daně, orgány činné v trestním řízení apod., případně pouze na základě prokázání oprávněného zájmu.

---

²⁰⁶ WUDARSKI, A., DOBROVOLNÁ, E. 2015. op. cit.

6) Podmínky pro zpracování osobních údajů

Podmínky pro zpracování osobních údajů byly již v obecnosti nastíněny v podkapitolách 2.2.1) až 5) v rámci principů ochrany osobních údajů, a proto tuto část lze považovat za navazující a rozšiřující o praktické aspekty a projevy principů v konkrétnosti, zejména se zaměřením na možné zpracování osobních údajů související s katastrem nemovitostí a s ohledem na zvláštní charakteristiku osobních údajů vzhledem ke skutečnosti, že katastr je veřejným seznamem.

Zároveň je na tomto místě třeba předeslat, že v žádném případě nemám ambice postihnout celou šíři podmínek pro zpracování osobních údajů, neboť vzhledem ke komplexnosti a provázanosti všech jednotlivých povinností bych se při snaze o vyčerpání této otázky značně odchýlil od původního účelu práce, a proto se omezím na otázku oprávněnosti zásahu do práva na soukromí, resp. jeho přiměřenost, a následně možné právní tituly opravňující zpracovávat osobní údaje v katastru. Ve zbytku je třeba konstatovat, že se v plné míře uplatní veškeré povinnosti obdobně jako v případě jakéhokoliv jiného zpracování, a proto tyto otázky ponechám stranou.

Prvně ze všeho je třeba si uvědomit, že informace obsažené v katastru nemovitostí představují informace veřejného sektoru ve smyslu směrnice EP a Rady 2003/98/ES, o opakovaném použití informací veřejného sektoru, což jistým způsobem ovlivňuje jejich charakter. Tato směrnice totiž vymezuje základní pravidla opakovaného použití dokumentů držených subjekty veřejného sektoru, přičemž dokumentem může být jakýkoliv obsah na jakémkoliv nosiči či pouze jeho část.²⁰⁷ Zejména zajímavá je legislativní definice opakovaného použití, jímž se podle čl. 2 odst. 4 rozumí: „*použití dokumentů, které mají v držení subjekty veřejného sektoru*²⁰⁸, *fyzickými nebo právníckými osobami pro komerční nebo nekomerční účely jiné, než je původní účel v rámci veřejného úkolu, pro který byly dokumenty vytvořeny...*“ Účel směrnice coby široké zpřístupnění informací zpracovávaných subjekty veřejného sektoru zejména v jejich elektronické podobě nastínil jasně evropský zákonodárce i v recitálech č. 2, 3 a 5, podle nichž se z naší společnosti stává společnost informační, přičemž tvorba digitálního

---

²⁰⁷ srov. čl. 2 odst. 4 směrnice 2003/98/ES

²⁰⁸ subjektem veřejného sektoru je podle čl. 2 odst. 1 směrnice 2003/98/ES státní, regionální nebo místní orgán, veřejnoprávní subjekty a sdružení vytvořená jedním nebo několika takovými orgány nebo jedním nebo několika takovými veřejnoprávními subjekty

obsahu zásadním způsobem ovlivňuje pracovní trh, rozvoj a vývoj zboží a služeb, a proto je v zájmu společnosti tyto informace poskytnout veřejnosti k jejich využití. K tomu Nonnemann doplňuje, že legitimitu v požadavku na zpřístupnění těchto údajů v co nejširší míře podporuje i skutečnost, že veřejný sektor tyto informace zpracovává k plnění veřejných úkolů a tato činnost je hrazena z veřejných prostředků.²⁰⁹ Vzhledem k tomu, že soukromé osoby financují možnost zpracování informací a vůbec fungování veřejného sektoru prostřednictvím daní, lze po státu spravedlivě požadovat, aby i jim bylo umožněno informace zpracovat, neboť v opačném případě by musely pro získání oněch informací vynakládat prostředky opakovaně.

V českém právním prostředí je výše zmíněná směrnice primárně promítnuta do zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, kde stěžejním ustanovením pro mé účely se zdá být § 5 odst. 5, podle něhož *„Povinné subjekty, které vedou a spravují registry, evidence, seznamy nebo rejstříky obsahující informace, které jsou na základě zvláštního zákona každému přístupné, jsou tyto informace povinny zveřejňovat v přehledné formě způsobem umožňujícím i dálkový přístup. Na tyto subjekty se pro tento účel nevztahuje povinnost zamezit sdružování informací podle zvláštního právního předpisu.“* Přestože poskytování údajů z katastru nemovitostí je komplexně upraveno katastrálním zákonem a vyhláškou o poskytování údajů z katastru nemovitostí, a proto se zákon č. 106/1999 Sb. na toto neaplikuje v souladu s jeho ustanovením § 2 odst. 3, je zde zřejmý úmysl zákonodárce široce zpřístupnit i údaje veřejných evidencí.

S výše citovaným ustanovením tak souvisí druhý možný postup²¹⁰, kterým veřejná sféra uvádí ve veřejnost nashromážděné informace, a sice prostřednictvím vedení a zpřístupňování rozličných veřejných seznamů, rejstříků či databází.

Ve světle výše nastíněného by se mohlo zdát, že každý je oprávněn veřejné údaje využívat libovolným způsobem k jakémukoliv účelu, ale není tomu tak. Předně sama směrnice 2003/98/ES se vyslovuje v recitálu č. 21, jakož i v normativní části v čl. 1 odst. 4, že žádným způsobem nejsou dotčeny povinnosti vyplývající ze Směrnice 95/46/ES, a proto veškeré informace veřejného sektoru naplňující definici osobního údaje mohou být zpracovávány

---

²⁰⁹ NONNEMANN, F. *Další zpracování oprávněně zveřejněných osobních údajů*. Právní rozhledy. 2011, č. 18, s. 653

²¹⁰ Lze doplnit, že specifickým režimem zpřístupňování informací veřejného sektoru, konkrétně dotýkajících se životního prostředí, jsou i postupy podle zákona č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí

výhradně v režimu zákona č. 101/2000 Sb. a dalších – speciálních – zákonů upravující zpracování osobních údajů, a to včetně katastrálního zákona. Obdobně i zákon č. 106/1999 Sb. odkazuje na právní předpisy upravující ochranu osobnosti a stanoví, že informace osobnostního charakteru se poskytnou výhradně v souladu s nimi.

Základním východiskem pro jakékoliv zpracování osobních údajů je požadavek korektnosti a zákonnosti zpracování.²¹¹ To zejména zahrnuje nezbytnost dispozice právním titulem, na jehož základě lze osobní údaje zpracovávat. Vzhledem k tomu, jak často se při své praxi setkávám s neznalostí mnohých správců, považuji za důležité na tomto místě (opakovaně) zdůraznit, že řádným právním titulem povinnosti správce zdaleka nekončí, ale toto představuje pouze jakýsi symbolický základní kámen zpracování, jež je třeba k bezvadnosti zpracování osobních údajů dodržet, neboť v případě absence právního titulu nezbývá než konstatovat, že zpracování je jako celek nelegální bez ohledu na míru splnění dalších povinností.

Jak vyplývá ze samotné podstaty zpracování, při každém zpracování nutně dochází k zásahu do soukromí osoby a tím i do Listinou zaručeného práva na ochranu soukromí a práva na informační sebeurčení, neboť bez provádění operací s projevy osobní povahy určené či určitelné osoby by nedošlo k naplnění zákonného pojmu zpracování. V případech, kdy dochází k omezení základních práv a svobod za situace, kdy ústavní úprava jejich omezení nepředpokládá, se tak může stát pouze v případě kolize s jiným základním právem či svobodou, resp. takové omezení musí sledovat legitimní cíl, a po kladném výsledku testu proporcionality.²¹² To je na zákonné úrovni vyjádřeno i ustanoveními § 5 odst. 3²¹³ a § 10²¹⁴ OchOsÚ.

---

²¹¹ ustanovení čl. 6 odst. 1 písm. a) směrnice 95/46/ES

²¹² nálezn. sp. zn. Pl. ÚS 4/94 ze dne 12. 10. 1994 (N 46/2 SbNU 57; 214/1994 Sb.)

²¹³ „Provádí-li správce zpracování osobních údajů na základě zvláštního zákona, je povinen dbát práva na ochranu soukromého a osobního života subjektu údajů.“

²¹⁴ „Při zpracování osobních údajů správce a zpracovatel dbá, aby subjekt údajů neutrpěl újmu na svých právech, zejména na právu na zachování lidské důstojnosti, a také dbá na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a osobního života subjektu údajů.“

V zásadě se tedy dá říci, že „za oprávněný zásah do soukromí lze považovat takové zpracování, které je prováděno způsobem a prostředky přiměřenými zvolenému legálnímu a legitimnímu účelu zpracování.“²¹⁵

Výše zmíněné se týká i zpracování prováděného správou katastru nemovitostí podle katastrálního zákona, jakož i příjemci při dalším zpracování poskytnutých osobních údajů z katastru.

Z praktického hlediska lze ale rozlišovat dvě základní skupiny správců – osoby soukromého práva a osoby veřejného práva při výkonu veřejné moci. Toto rozdílné postavení vyplývá z čl. 1 odst. 2 LZPS, resp. čl. 1 odst. 3 LZPS, tj. možnosti orgánu veřejné moci se při své činnosti pohybovat výhradně v rámci zákonem striktně vymezených mantinelů v kontrastu s oprávněním ostatních osob činit vše, co není zákonem zakázáno.

Vzhledem ke skutečnosti, že soukromoprávním subjektům je povolena jakákoliv zákonu neodporující činnost, mohou si stanovit způsob a prostředky zpracování v zásadě podle své vůle. S tím však souvisí i plná odpovědnost za svou volbu a v případě nepřiměřenosti může Úřad pro ochranu osobních údajů coby dozorový úřad v oblasti osobních údajů uplatnit své dozorové kompetence.²¹⁶ Naproti tomu v případě, kdy veřejnoprávnímu subjektu je právním předpisem uložena povinnost osobní údaje zpracovávat určitým způsobem a stanovenými prostředky²¹⁷, nemůže toto žádným způsobem ovlivnit, a proto z principu nemůže ani posuzovat nepřiměřenost zásahu do soukromí podle § 5 odst. 3, resp. § 10 OchOsÚ, ergo i přes neadekvátnost zpracování vzhledem k účelu nemůže být ze strany dozorového úřadu konstatováno porušení zákona.²¹⁸ V takovém případě Úřadu pro ochranu osobních údajů nezbyvá, než se pokusit o iniciaci změny legislativy. To je případ i katastru nemovitostí. Jak

---

²¹⁵ viz stanovisko Úřadu pro ochranu osobních údajů č. 6/2009 : *Ochrana soukromí při zpracování osobních údajů*, aktualizováno v únoru 2014, s. 2

²¹⁶ Tamtéž, s. 2-3

²¹⁷ Pokud je způsob a prostředky zpracování předmětem uvažování a není striktně nastaven právními předpisy, pak i veřejnoprávní subjekty za zpracování plně odpovídají a jsou povinny v každém jednotlivém případě posuzovat účel zpracování, jakož i další okolnosti zpracování včetně volby způsobu nejméně zasahujícím do práv subjektu.

²¹⁸ viz stanovisko Úřadu pro ochranu osobních údajů č. 6/2009 : *Ochrana soukromí při zpracování osobních údajů*, aktualizováno v únoru 2014, s. 3

vyplývá z oznámení ÚOOÚ ze dne 13. prosince 2013²¹⁹, již v rámci kontroly provedené roku 2007 bylo kontrolujícím inspektorem konstatováno, že „katastr nemovitostí je sice veden v souladu se zvláštním zákonem o katastru nemovitostí, ale v rozporu s obecným zákonem upravujícím podmínky pro zpracování osobních údajů.“ Úřad tak dlouhodobě usiluje o úpravu veřejnosti katastru nemovitostí, avšak zatím pouze s dílčími úspěchy zejména v podobě odstranění anonymity největších zásahů do soukromí – vydávání přehledu vlastnictví, přístup k cenám nemovitostí a do sbírky listin.

Nonnemann uvádí, že v případě zpracování oprávněně zveřejněných údajů k neoprávněnému zásahu do soukromí v zásadě nemůže dojít za žádné situace, resp. velmi výjimečně, a to dokonce ani za situace, kdy bude osobní údaj zkombinován i s jiným oprávněně zveřejněným údajem, čímž vznikne údaj nové kvality.²²⁰ K podpoře tohoto názoru uvádí, že je nutno vycházet z předpokladu rozumného zákonodárce, který předtím, než některé osobní údaje učinil veřejně dostupnými, dopad takového rozhodnutí řádně zhodnotil. Tomuto názoru by mohla nasvědčovat i judikatura Nejvyššího správního soudu²²¹ zabývající se nutností individuálního posuzování míry zásahu do soukromí v případě poskytování údajů o příjemcích veřejných prostředků podle § 8b zákona č. 106/1999 Sb. Podle názoru Nejvyššího správního soudu test proporcionality při poskytování údajů o příjemcích veřejných prostředků podle výše uvedeného ustanovení nemá být vůbec prováděn, neboť v obecné rovině jej již provedl zákonodárce tím, že dal přednost právu žadatelů o informaci na přístup k informacím před právem dotčených osob na soukromí.

Ústavní soud podobný názor nesdílí a ohradil se proti němu v nálezu sp. zn. IV. ÚS 1378/16 ze dne 17. října 2017, zejména v bodech 130, 132 a 135. Podle Ústavního soudu je taková presumpce chybná, neboť všechna základní práva jsou si rovnocenná, a proto mezi nimi musí být také udržována spravedlivá rovnováha. Abstraktní vyloučení ochrany ústavně chráněných základních práv a svobod jakýmkoliv zákonem je tak naprosto nepřijatelné a v případě jejich střetu musí být zvážen význam a intenzita dotčených práv. Obdobně jako v případě veřejného seznamu, jehož údaje lze považovat za oprávněně zveřejněné, i údaje zpřístupněné podle výše

---

²¹⁹ Úřad pro ochranu osobních údajů. *Katastr nemovitostí*. [online] Zveřejněno 13. 12. 2013 [cit. 3. 4. 2018]. Dostupné z: <https://www.uouu.cz>

²²⁰ NONNEMANN, F. *Další zpracování oprávněně zveřejněných osobních údajů*. op. cit., s. 656

²²¹ např. rozsudek NSS ze dne 27.5.2011, čj. 5 As 57/2010-79, anebo rozsudek NSS ze dne 22.10.2014, čj. 8 As 55/2012-62, č. 3155/2015 Sb. NSS

uvedeného ustanovení musí povinný subjekt podle § 5 odst. 3 zákona č. 106/1999 Sb. do 15 dnů zveřejnit způsobem umožňující dálkový přístup, a proto i takové údaje lze považovat za oprávněně zveřejněné v souladu s právním předpisem. Mám tak za to, že i tyto soudní názory jsou plně aplikovatelné na řešenou otázku, a proto názor Františka Nonnemanna, přestože zřejmě vycházel z tehdy aktuální judikatury Nejvyššího správního soudu, již nelze přijmout.

6.1) Právní titul

Primárním cílem ochrany osobních údajů je informační svoboda každého jedince, tj. právo svobodně rozhodovat o tom, kdo, případně zda vůbec někdo, bude disponovat údaji o jeho osobě, k jakým účelům takové údaje bude moci využít, čemuž německý Spolkový ústavní soud, a dnes již i náš Ústavní soud, říká právo na informační sebeurčení. V tomto duchu jsou postaveny i principy, na nichž ochrana osobních údajů stojí, a proto základním důvodem pro vznik subjektivního práva správce zpracovávat osobní údaje subjektu na straně první a na straně druhé tomu odpovídající povinnost subjektu údajů zpracování strpět, je náležitý (tj. zákonem upravený – informovaný a svobodný) projev vůle subjektu údajů, jehož obsahem je svolení konkrétnímu správci se zpracováním osobních údajů – tím je v krátkosti vyjádřen institut souhlasu se zpracováním osobních údajů. V kontrastu k výše uvedenému lze však jen stěží namítat něco rozumného např. proti požadavku katastrálního úřadu, má-li provést zápis do katastru nemovitostí, aby znal identifikační údaje osoby, v jejíž prospěch má být zápis proveden. Pro tyto situace, kdy existuje plně legitimní důvod ke zpracovávání osobních údajů, je právním titulem již sám zákon. Aniž by byl vyžadován souhlas se zpracováním osobních údajů, zpracování je přípustné pouze v taxativně vymezených případech, které zákon o ochraně osobních údajů vyjmenovává v ustanoveních § 5 odst. 2 až 10 pro „běžné osobní údaje“ a v § 9 pro údaje citlivé. Ke vztahu mezi jednotlivými právními tituly jsem se vyjádřil již v pasáži o základních zásadách ochrany osobních údajů (viz 2.2.1), a proto se na tomto místě nebudu opakovat.

Obecné nařízení na tomto výčtu možných důvodů pro zpracování mnoho nemění, pouze obsahuje určitá upřesnění, a v obecnosti primárně přebírá stávající čl. 6, 7, 8 a 17 Směrnice 95/46/ES.²²² V případě souhlasu staví základní pravidla na jeho srozumitelnosti, tj.

---

²²² MAŠTALKA, J. *Nové nařízení EU o ochraně osobních údajů a některé záležitosti spojené s jeho aplikací v ČR*. Právní rozhledy. 2016, č. 21, s. 737 an.

srozumitelném vyjádření souhlasu, jeho jasného odlišení od jiných skutečností a dobrovolnosti.²²³ Za důležité lze považovat ustanovení čl. 7 odst. 3, které výslovně zakotvuje možnost souhlas odvolat, což bylo ustanovení obsažené v původní verzi zákona o ochraně osobních údajů, které však zrušila pozdější novelizace.²²⁴ Nicméně, právo odvolat souhlas se zpracováním osobních údajů se i po vynětí výslovného zakotvení v zákoně přesto většinově dovozovalo. Důležitost pevného zakotvení tak spatřuji zejména v odstranění pochybností a vyloučení některých spekulací, že novelizací dal zákonodárce najevo vůli, že souhlas má být neodvolatelný.

Zpracovávají-li osobní údaje veřejné orgány při plnění jim stanovených veřejných úkolů, je nesystematické, problematické, do jisté míry nemožné a dá se říci i značně zatěžující, aby vyžadovaly souhlasy všech jednotlivých subjektů údajů, a proto v drtivé většině případů budou osobní údaje zpracovávat v souladu s § 5 odst. 2 písm. a) OchOsÚ,²²⁵ kdy zákon umožňuje zpracovávat osobní údaje, je-li to nezbytné pro dodržení právní povinnosti.²²⁶

Výše uvedené se nepochybně týká i ČÚZK a katastrálních úřadů, jimž je zákonem uložena povinnost vést katastr nemovitostí, poskytovat údaje, jakož i jiným způsobem zpracovávat evidované osobní údaje, a proto i v tomto případě se uplatní zákonný právní titul podle § 5 odst. 2 písm. a) OchOsÚ.

Podstatně zajímavějším předmětem ke zkoumání jsou možné důvody pro zpracování ze strany příjemců poskytnutých osobních údajů. Odhlédneme-li nyní od možnosti, že by příjemce zpracovával osobní údaje výlučně pro osobní potřebu v souladu s § 3 odst. 3 OchOsÚ, čímž by se dostal do výluky ze zákona č. 101/2000 Sb., nabízí se vedle souhlasu se zpracováním primárně ustanovení § 5 odst. 2 písm. d) OchOsÚ umožňující zpracovávat osobní údaje, je-li o oprávněně zveřejněné osobní údaje v souladu se zvláštním předpisem, a dále § 5 odst. 5 OchOsÚ, je-li účelem zpracování nabízení obchodu a služeb a zároveň zpracovávané údaje byly získány mj. z veřejného seznamu.

---

²²³ Úřad pro ochranu osobních údajů. *Udělit souhlas se zpracováním osobních údajů je možnost, nikoli povinnost*. [online] zveřejněno dne 16. 3. 2018 [cit. 7. 4. 2018]. Dostupné z: <https://www.uouu.cz>

²²⁴ MAŠTALKA, J. 2016, op. cit.,

²²⁵ Toto ustanovení je fakticky zahrnuto do čl. 6 odst. 1 písm. c) a e) Obecného nařízení, a proto ani na tomto místě nedojde k žádné změně. viz MAŠTALKA, J. 2016, op. cit., s. 739

²²⁶ NONNEMANN, F. *Ochrana osobních údajů při poskytování informací veřejnou institucí*. Správní právo. 2011, č. 1-2, s. 108

6.1.1) Zveřejněný osobní údaj

Jak bylo uvedeno již opakovaně výše, samotná skutečnost, že jsou osobní údaje veřejně dostupné, a to ať už z vůle samotného subjektu údajů²²⁷, anebo protože tak stanoví zákon, je v žádném případě plně nezbavuje ústavně zakotvené ochrany osobních údajů.²²⁸ Zákon o ochraně osobních údajů definuje zveřejněný osobní údaj v § 4 písm. 1²²⁹, nicméně v pozdějších ustanoveních pracuje s pojmem oprávněně zveřejněný údaj v souladu se zvláštním právním předpisem, resp. oprávněně zveřejněný osobní údaj. Zveřejněný osobní údaj je fakticky širším pojmem, neboť sám o sobě může být teoreticky zveřejněný i protiprávně. S ohledem na zásadu z *bezprávi právo vzejít nemůže* to však nemůže legalizovat jinak protiprávní zpracování, a proto zákon v souladu s § 5 odst. 2 písm. d) OchOsÚ dovoluje zpracovat výhradně oprávněně zveřejněné údaje v souladu se zvláštním předpisem.²³⁰ Vzhledem k první větě § 53 KatZ, podle níž lze údaje katastru užít jen k účelům podle § 1 odst. 2 KatZ, je pro účely posouzení charakteru osobního údaje nutné vzít v potaz i účel, k němuž má být osobní údaj správcem zpracován, neboť jen v případě zpracování pro vymezené účely jej lze považovat za oprávněně zveřejněný v souladu se zvláštním předpisem.²³¹ V této souvislosti spíše na okraj doplním, že povaha osobního údaje coby oprávněně zveřejněného má vliv nejen na samotný titul ke zpracování, ale i na řadu dalších povinností – snižuje administrativní zátěž v podobě informační povinnosti podle § 11 odst. 3 OchOsÚ a jejich zpracování je vyňato z registrační povinnosti v souladu s § 18 odst. 1 písm. a) OchOsÚ.

Za zveřejněné údaje lze pokládat pouze takové informace, které jsou volně přístupné pro neomezený okruh subjektů po neomezenou či alespoň ne přesně ohraničenou dobu.²³² Nestačí

---

²²⁷ zákonný titul pro zpracování citlivých údajů podle § 9 písm. g) OchOsÚ se na rozdíl od „běžných osobních údajů“ uplatní pouze tehdy, jsou-li citlivé údaje zveřejněny subjektem údajů

²²⁸ Pracovní skupina WP 29. *Opinion n. 3/99 : on public sector information and the protection of personal data*. [online, cit. 7. 4. 2018]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/index_en.htm

²²⁹ „osobní údaj zpřístupněný zejména hromadnými sdělovacími prostředky, jiným veřejným sdělením nebo jako součást veřejného seznamu“

²³⁰ viz rozhodnutí Úřadu pro ochranu osobních údajů čj. SPR-5860/08-13

²³¹ viz vyřízení námitek proti kontrolnímu protokolu Úřadu pro ochranu osobních údajů, sp. zn. UOOU-10410/17

²³² NONNEMANN, F. *Další zpracování oprávněně zveřejněných osobních údajů*. op. cit., s. 654

však, že někdy v minulosti měl osobní údaj povahu zveřejněného údaje, nýbrž charakter osobního údaje je nutno posuzovat vždy k okamžiku jeho zpracování. Povahu veřejnosti totiž může osobní údaj v průběhu času např. vlivem změny zákonné úpravy či zneprístupněním z vůle subjektu údajů i ztratit.²³³

Mám tak za to, že změny katastrálního zákona provedené novelou č. 8/2009 Sb., resp. zákonem č. 256/2013 Sb., které podmínily přístup k údajům ze sbírky listin, přehledu vlastnictví a cenám nemovitostí prokázáním totožnosti, má za následek, že tyto údaje nelze nadále považovat za oprávněně zveřejněné ve smyslu zákona č. 101/2000 Sb. Je pravdou, že jsou stále kdykoliv a neomezeným počtem osob dostupné, a proto by se mohlo zdát, že definiční kritéria splňují, ale jsem toho názoru, že ze systematického a teleologického pohledu nelze k takovému závěru dospět. Společně s povinností prokázat totožnost byla i úřadům poskytujícím údaje uložena povinnost vést evidenci poskytnutých dokumentů spolu s identifikačními údaji osob, jimž byly údaje poskytnuty. Obdobně pro dálkový přístup platí, že historie poskytnutých údajů je evidována, přičemž vstup do dálkového přístupu je podmíněn přihlášením do systému, resp. registrací u ČÚZK. Toto opatření však neslouží pouze pro evidenční účely, ale primárně dle důvodové zprávy cílí na možnost poskytnutí této evidence dozorovému úřadu v případě zjištění jiného než zákonem dovoleného zpracování. Účelem vedení evidence je tak zpětná dohledatelnost všech subjektů disponujících poskytnutými dokumenty, resp. osobními údaji na nich uložených, a tím určení potenciálního delikventa. Pokud by i tyto osobní údaje bylo nutno posuzovat za zveřejněné, taková úprava by zcela ztratila svůj smysl, neboť by je mohl kdokoliv zákonem aprobovaným způsobem zpracovat, aniž by přímo jemu byly tyto údaje katastrálním úřadem zpřístupněny, a aniž by jeho totožnost byla zaznamenána v evidenci.

Pro úplnost lze dodat, že Obecné nařízení zpracování oprávněně zveřejněného osobního údaje jako samostatný zákonný titul již nezná. Zpracování osobních údajů z veřejných zdrojů lze však v zásadě podřadit pod oprávnění podle čl. 6 odst. 1 písm. f) Obecného nařízení, tj. je-li zpracování nezbytné pro účely oprávněných zájmů správce či třetí strany. V každém jednotlivém případě zpracování však bude nezbytné zohlednit účel, za kterým byly údaje

---

²³³ Úřad pro ochranu osobních údajů. *Stanovisko k problémům z praxe č. 2/2007 : Možnost použití osobních údajů z veřejných telefonních seznamů.* [online, cit. 7. 4. 2018]. Dostupné z: <https://www.uoou.cz>

zveřejněny a podrobit účely tzv. testu slučitelnosti účelů podle čl. 6 odst. 4 Obecného nařízení.²³⁴

6.1.2) Nabídka zboží a služeb

Skutečnost, že katastr nemovitostí naplňuje znaky veřejného seznamu, se prolíná napříč celou touto prací. Nejinak je tomu i v případě ustanovení § 5 odst. 5 OchOsÚ, které umožňuje zpracovat osobní údaje za účelem nabídky zboží a služeb²³⁵, pokud tyto údaje byly získány z veřejného seznamu nebo v souvislosti s činností správce/zpracovatele. Vzhledem k tomu, že zákon zde umožňuje nabízet zboží a služby v tzv. režimu opt-out, což znamená, že obecně lze za zákonem stanoveným účelem osobní údaje zpracovávat, dokud subjekt údajů nevyjádří nesouhlas, výše uvedené ustanovení zákona zároveň stanovuje řadu omezení. Tím nejdůležitějším je vymezený rozsah osobních údajů na jméno, příjmení a adresu subjektu údajů²³⁶, které lze za účelem nabídky zpracovat. K těmto údajům nelze bez předchozího souhlasu subjektu údajů přiřadit žádné další osobní údaje. V souvislosti s katastrem nemovitostí je tak důležité si uvědomit, že využije-li správce osobní údaje ve (zdánlivě) povoleném rozsahu jméno, příjmení a adresa, aby konkrétním vlastníkům nabízel např. odkup jejich nemovitosti, již touto činností k identifikačním a kontaktním údajům přiřadil informaci o vlastnictví konkrétní nemovitosti, a proto je v daném případě ustanovení § 5 odst. 5 OchOsÚ vyloučeno z aplikace.²³⁷

---

²³⁴ NULÍČEK, M., KOVAŘÍKOVÁ, K. TOMÍŠEK, J., ŠVOLÍK, O. *GDPR v otázkách a odpovědích*. In: Bulletin-advokacie.cz [online] publikováno 3. 11. 2017 [cit. 7. 4. 2018]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/gdpr-v-otazkach-a-odpovedich>

²³⁵ Nabídka zboží a služeb je nepochybně pojmem užším než pojem marketing, neboť ten zahrnuje např. i marketingové průzkumy atp. Ustanovení § 5 odst. 5 OchOsÚ tak v žádném případě nelze považovat za obecné oprávnění ke zpracování osobních údajů pro marketingové účely.

²³⁶ Adresu subjektu údajů lze chápat i v podobě elektronické, tj. zejména e-mail anebo telefonní číslo, nicméně zároveň je třeba konstatovat, že tyto komunikační prostředky splňují definiční kritéria elektronického prostředku podle § 2 písm. c) zákona č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti, a proto v případě nabízení zboží či služeb těmito prostředky se přednostně aplikuje zákon č. 480/2004 Sb.

²³⁷ rozhodnutí Úřadu pro ochranu osobních údajů čj. UOOU-06722/14-5

S ohledem na charakter současné společnosti označované jako informační společnost²³⁸ se však ustanovení § 5 odst. 5 OchOsÚ užije pouze ve značně omezeném počtu případů, a sice nabídek zboží a služeb tradičními způsoby jako např. poštou, faxem atp., neboť zasílání obchodních sdělení prostřednictvím elektronických prostředků komunikace je upraveno speciálním zákonem č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti.

Závěrem opět doplním pohled Obecného nařízení, které znění ustanovení § 5 odst. 5 OchOsÚ obdobným způsobem nepřebírá, nýbrž podobně jako v případě oprávněně zveřejněného údaje jej půjde podřadit pod zpracování pro účely oprávněných zájmů správce či třetí strany podle čl. 6 odst. 1 písm. f), což dokonce i výslovně předvídá v recitálu 47: *„zpracování osobních údajů pro účely přímého marketingu lze považovat za zpracování prováděné z důvodu oprávněného zájmu.“*

---

²³⁸ viz např. rozsudek NSS čj. 9 As 34/2008-68 ze dne 12. února 2009

Závěr

Formální publicita katastru nemovitostí vyjadřuje volnou přístupnost údajů v něm obsažených a v tomto důsledku možnost každého se seznámit s jeho obsahem. Tato zásada se po relativně dlouhou dobu uplatňovala, ač jiným způsobem a z jiných důvodů, již u veřejných knih i pozemkových katastrů. Vzhledem k tomu, že současný katastr nemovitostí vznikuvší na základě zákona č. 344/1992 Sb. integruje funkce obou výše zmíněných institutů, je zásada veřejnosti považována za jednu z vůdčích zásad i při jeho vedení.

Zákon č. 256/2013 Sb. v ustanovení § 1 odst. 1 stanoví, že katastr nemovitostí je veřejný seznam. Zákonodárce evidentně tomuto prohlášení přikládá zvýšený význam, když tak stanoví hned na úvod zákona v prvním ustanovení. Skutečnost, zda lze evidenci označit za veřejný seznam či nikoliv, má totiž dalekosáhlé důsledky, a to nejenom z pohledu působení materiální publicity stanovené v občanském zákoníku, ale i s ohledem na zákon o ochraně osobních údajů a zde vymezené zveřejněné osobní údaje, jejichž zpracování se vyznačuje řadou výjimek. Za veřejný seznam ve smyslu občanského zákoníku i právní teorie by měla být považována evidence, jejímž předmětem jsou věci v právním slova smyslu. Zatímco zákon o veřejných rejstřících vymezuje taxativně jednotlivé veřejné rejstříky, žádný ucelený výčet veřejných seznamů neexistuje a zákonodárce navíc často užívá velmi rozličné pojmy pro jednotlivé evidence. Dokonce ani občanský zákoník, který se v zásadě snaží terminologii řádně dodržovat, tak nečiní zcela důsledně. Podle judikatury i názorů odborníků nelze zákonné prohlášení evidence za veřejný seznam považovat samo o sobě za dostačující kritérium k posouzení jejího charakteru. Uvádí tak řadu materiálních znaků, které musí evidence naplnit, aby nebylo o její povaze sporu. Za zásadní kritéria v této souvislosti lze označit zejména uplatňování zásad formální a materiální publicity, vedení evidence na základě zákona k tomu vymezeným subjektem a konečně věci jako předmět evidence. Katastr nemovitostí veškerá výše naznačená kritéria splňuje, a proto na rozdíl od některých jiných evidencí, o nichž se mezi odborníky vedou spory, v jeho případě lze bezpochyby konstatovat, že je veřejným seznamem se všemi z toho vyplývajícími důsledky.

Veřejnost katastru nemovitostí se uplatňuje na celý katastrální operát, a to včetně popisných údajů a sbírky listin. Vzhledem k tomu, že minimálně popisné údaje i údaje ve sbírce listin se vztahují ke konkrétním osobám, naplňují definici osobního údaje. Operace s těmito údaji spojené tak představují zpracování osobních údajů, jež lze provádět pouze v režimu zákona o ochraně osobních údajů, nejde-li o nahodilé shromažďování nebo zpracování výhradně pro

osobní a domácí potřebu. Osobní a domácí potřeba v tomto směru představuje výjimku z právní ochrany osobních údajů, a proto v zájmu zajištění co nejvyššího bezpečí soukromí je podle názoru Soudního dvora Evropské unie třeba toto vykládat velmi restriktivně.

Základním adresátem povinností při zpracování osobních údajů je správce těchto údajů, což je osoba, která určuje účel a prostředky zpracování. S ohledem na to vlastně ani žádné zpracování bez správce nikdy nemůže probíhat. Podle základních zásad ochrany osobních údajů musí zpracování vždy sledovat výhradně legitimně stanovený účel, mohou být zpracovávány pouze nezbytné údaje a toto zpracování, resp. stanovený účel, musí být proporcionální k zásahu do práva na soukromí subjektu údajů. Správcem osobních údajů vedených v katastru nemovitostí je Český úřad zeměměřický a katastrální, což vyplývá výslovně z katastrálního zákona. Zároveň ze zákona o zeměměřických a katastrálních orgánech vyplývá, že je ČÚZK svěřena povinnost vést katastr nemovitostí pomocí počítačových prostředků, čímž je určen účel a prostředky zpracování, resp. zákon je úřadu závazně stanovil, a proto již z tohoto je zřejmé, že ČÚZK musí být správcem osobních údajů vedených v katastru. Prohlášení ČÚZK za správce v katastrálním zákoně je tak do jisté míry duplicitní a mám za to, že pro některé osoby i matoucí, neboť toto ustanovení chápou tak, že je správcem evidovaných údajů za všech okolností. Problém je, že správcem je každý, kdo určil účel a prostředky, a proto určí-li třetí osoba jiný účel a za tímto údaje zpracovává, dostává se i on do pozice správce vzhledem k účelu, který vymezil. Ustanovení § 54 odst. 1 KatZ je tak třeba vykládat v tom smyslu, že vymezuje postavení ČÚZK jako správce pouze vzhledem k vedení katastru a úkonům s tím souvisejícím. Obdobně § 54 odst. 2 KatZ staví *ex lege* jednotlivé katastrální úřady do pozice zpracovatele osobních údajů, což je subjekt provádějící samotnou činnost zpracování pro správce.

ČÚZK i katastrální úřady zpracovávají osobní údaje primárně v režimu § 5 odst. 2 písm. a) OchOsÚ, kdy právním titulem zpracování je sám zákon. Tento jim stanovuje nejen účel, ale i prostředky a způsob, jak mají osobní údaje zpracovávat a úřady jsou povinny se předpisy stanovenými postupy řídit. Jestliže v právní úpravě upravující zpracování osobních údajů ze strany úřadů neexistuje prostor pro možnost posouzení a uvážení míry zásahu do soukromí, zpracování je souladné se zákonem a jako takové nemůže být Úřadem pro ochranu osobních údajů z pozice dozorového úřadu označeno za protiprávní a případně sankcionováno. Dozorový úřad v takovém případě může maximálně toliko se pokusit o iniciaci změny právního rámce. Obdobně konstatoval Úřad pro ochranu osobních údajů při kontrole z roku 2007, když v tiskové zprávě zveřejnil, že právní úprava veřejnosti katastru

nemovitostí a s tím spojené zpracování osobních údajů je plně v souladu s katastrálním zákonem, nicméně zcela v rozporu s obecnými principy ochrany osobních údajů. Právní úprava veřejnosti katastru nemovitostí podle tehdy účinného katastrálního zákona č. 344/1992 Sb. totiž stavěla na principu velmi široké formální publicity, kdy byly veřejnosti přístupné veškeré údaje včetně přehledu vlastnictví, cen nemovitostí či sbírky listin. Jediné omezení, které katastrální zákon obsahoval, byla eventualita speciálního zákona, který by veřejnost údajů výslovně vyloučil. Zákon o ochraně osobních údajů za tento zvláštní zákon však považován nebyl.

V návaznosti na kritiku takto široce nastavené veřejnosti došlo k přijetí novely č. 8/2009 Sb., která se dle slov některých odborníků, jakož i důvodové zprávy vládního návrhu nového katastrálního zákona, který byl vyhlášen pod č. 256/2013 Sb., údajně osvědčila jako ideální řešení, a proto ustanovení novely byla v zásadě přejata i do nového katastrálního zákona. Nejvýraznější změnou novely bylo vyloučení sbírky listin a přehledu vlastnictví z nahlížení a podmínění poskytování údajů z nich povinností žadatele prokázat svou totožnost. Obdobně, dálkový přístup je podmíněn registrací a chce-li dotyčný získat přístup k údajům z digitalizované sbírky listin, musí v rámci registrace prokázat totožnost. V případě poskytnutí údajů z výše uvedených částí operátu je žadatel zaveden do zvláštní evidence osob, jimž byly údaje poskytnuty. Tato evidence má sloužit pro případy zneužití osobních údajů, aby identifikační údaje o osobách, které předmětnými údaji disponují, mohly být poskytnuty ÚOOÚ pro účely odhalení delikventa. Výše uvedená opatření nepochybně podporují vyšší transparentnost zpracování osobních údajů, ale mám za to, že celá novela č. 8/2009 Sb., která údajně měla napravit závadný stav veřejnosti katastru, zcela opomíjí základní smysl existence ochrany osobních údajů, která ve své podstatě dubluje ochranu osobnosti podle občanského zákoníku. Na rozdíl od občanskoprávní žaloby na zdržení se zásahu, odstranění následku či poskytnutí satisfakce, je jejím cílem totiž prevence. Veškeré principy ochrany osobních údajů tak směřují k předcházení samotné možnosti jakéhokoliv nepřiměřeného zásahu do soukromí subjektu údajů.

Jednou z nejpodstatnějších zásad, jež musí být dodržena, aby nedocházelo k nepřiměřenému zásahu do soukromí, je povinnost správce zpracovávat pouze nezbytné údaje pro dosažení účelu, a to v minimálním možném rozsahu. Mělo by tak docházet k tzv. minimalizaci dat, kdy budou zpracovávány výhradně ty osobní údaje, které ještě povedou k naplnění účelu zpracování. Otázkou k zamyšlení však je, co je účelem veřejnosti údajů v katastru nemovitostí. Objevují se názory, že tímto účelem je v zásadě sama veřejnost údajů, neboť

v případě její absence by evidovaná věcná práva neměla povahu práv absolutních. Takový názor je podle mne třeba odmítnout vzhledem ke skutečnosti, že charakter práv je dán jejich obsahem a nikoliv zveřejněním, přičemž lze argumentovat i nemovitostmi, které se do katastru ani jiné veřejné evidence nezapisují, jako např. drobné stavby, a přesto povaha práv vázících se k nim nebývá nijak zpochybňována. Obdobně osobnostní práva bývají odbornou literaturou řazena mezi práva absolutní, přestože se nikde neknihují. Podle řady odborníků i mého názoru je obecným účelem zveřejnění umožnění fungování materiální publicity, tj. veřejné dobré víry v zapsané údaje. V duchu zásady nezbytnosti by tak každému měly být zpřístupňovány výhradně ty údaje, které z nějakého legitimního důvodu objektivně potřebuje.

Jako možné řešení se nabízí přístup k údajům ve sbírce listin s výjimkou vymezených osob podmínit povinností prokázat oprávněný zájem tak, aby došlo k vyloučení přístupu osob, jež údaje požadují z pouhé zvědavosti či za účelem zneužití údajů. Na straně druhé by bylo nutné oprávněný zájem interpretovat dostatečně široce, aby údaje byly dosažitelné všem osobám, jež je legitimně potřebují, a vyvarovat se tak situaci Slovenska před novelou katastrálního zákona č. 304/2009 Z. z., kdy docházelo k odpírání práva na zpřístupnění údajů i vlastníkům, kteří se stali obětí podvodu. Pro tyto účely by bylo možno se inspirovat německou právní úpravou a zejména bohatou judikaturou, která má s prokazováním oprávněného zájmu za účelem přístupu k údajům v katastru nemovitostí rozsáhlé zkušenosti. K omezení přístupnosti sbírky listin katastru nemovitostí, resp. pozemkových knih, se ostatně uchýlily i některé další státy, které obdobně jako ČR tradičně stojí na principech široké veřejnosti, ať už je to výše popisované Slovensko (viz 5.1.2) nebo např. Polsko. Obdobným způsobem by bylo záhodno omezit i poskytování přehledu vlastnictví. Vlastněné nemovitosti pro většinu osob představují významnou část majetkových hodnot, a proto přehled vlastnictví umožňuje získání komplexní představy o majetkových poměrech dotčené osoby, zatímco žádným výrazným způsobem nepřispívá k naplnění smyslu formální publicity.

Zásada transparentnosti je další důležitou zásadou ochrany osobních údajů. V souladu s touto zásadou by subjekt údajů měl mít přinejmenším možnost se informovat, kdo, jakým způsobem, pro jaký účel jeho osobní údaje zpracovává a komu jsou osobní údaje zpřístupňovány. K naplnění zásady slouží primárně informační povinnost podle § 11 OchOsÚ. Vzhledem k tomu, že orgány katastrální správy zpracovávají osobní údaje z důvodu zákona, který jim takové zpracování přikazuje, uplatní se výluka z informační povinnosti. Taková výluka je v zásadě logická, neboť transparentnosti zpracování je dosaženo tím, že zpracování je upraveno zákonem a předmětné údaje nelze zpracovat jiným způsobem. Ze

zákonu také vyplývá, kdo je správce/zpracovatel a v jakém rozsahu osobní údaje zpracovává. Obdobná výluka ze zpracování je stanovena i v případě, kdy správce zpracovává výlučně oprávněně zveřejněné osobní údaje. Na tomto místě se začíná rýsovat problém, jestliže jsou právními předpisy vymezeny osobní údaje, jež mají povahu oprávněně zveřejněných, v příliš širokém rozsahu. Jakkoliv lze novelu č. 8/2009 Sb. považovat za nedostatečné narovnání závadného stavu, dalším pozitivem, jež přinesla, byla změna právního charakteru osobních údajů ve sbírce listin a přehledu vlastnictví. Vzhledem k zavedené povinnosti prokázání totožnosti za účelem získání předmětných osobních údajů a povinnosti katastrálních úřadů vést evidenci osob, kterým byly údaje zpřístupněny, tyto údaje podle mého názoru ztratily povahu oprávněně zveřejněných osobních údajů. To však ale nic nemění na tom, že subjekty údajů by měly mít možnost získat informaci o příjemcích osobních údajů, a proto by subjektu údajů mělo být přiznáno i oprávnění tuto informaci získat sdělením či náhledem do výše uvedené evidence, obdobně jako je stanoveno např. v sousedním Německu. Navíc, jestliže je zpřístupnění údajů upraveno zvláštním zákonem, což v tomto případě stanoví katastrální zákon, musí být přijata potřebná opatření proti neoprávněnému zasahování do soukromého a osobního života subjektu údajů. V této souvislosti je sice stanoveno, že poskytnuté údaje lze užít výhradně k účelům vymezeným katastrálním zákonem a šířit je lze pouze se souhlasem ČÚZK, jak ale upozorňuje odborná literatura, tyto povinnosti jsou v zásadě pouze proklamativní a těžko lze jejich dodržování preventivně docílit. Za situace, kdy jsou osobní údaje zpřístupňovány v zásadě neomezeně komukoliv a hrozí vysoké riziko jejich zneužití, nemožnost odhalit příjemce ze strany subjektu údajů fakticky představuje i odpírání práva na přístup k osobním údajům a práva na vysvětlení, opravu či výmaz. S ohledem na čl. 23 Obecného nařízení, který vymezuje, v jakých případech a za jakých okolností, včetně toho, že se musí jednat o nezbytné a přiměřené opatření v demokratické společnosti, mohou členské státy upravit přiznaná práva a uložené povinnosti Obecným nařízením se výše uvedené jeví jako zvláště problematické.

Zároveň je na tomto místě důležité připomenout, že právo na ochranu soukromí je zakotveno v řadě mezinárodních dokumentů včetně např. Všeobecné deklarace lidských práv nebo Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Již v 80. letech minulého století německý Spolkový ústavní soud rozhodl, že součástí ochrany soukromí musí být i právo na informační sebeurčení, tedy právo každého svobodně rozhodovat o zpracování jeho osobních údajů, případně alespoň kontrolovat rozsah a obsah zpracování, neboť v případě, kdy by takové právo neexistovalo, nutně by tím došlo k omezení až k potlačení jeho práv

a svobod, což je třeba v každé svobodné a demokratické společnosti vyloučit. Listina základních práv a svobod tak v současnosti neuznává pouze samotné právo na soukromí, z něhož by se právo na informační sebeurčení dovozovalo, nýbrž výslovně uznává i právo na informační sebeurčení v samostatném odstavci. Jak vyplývá ze samotné podstaty zpracování, při každém zpracování nutně dochází k zásahu do soukromí osoby, neboť bez provádění operací s projevy osobní povahy určené či určitelné osoby by nedošlo k naplnění zákonného pojmu zpracování.

V případech, kdy dochází k omezení základních práv a svobod za situace, kdy ústavní úprava jejich omezení nepředpokládá, se tak podle názoru Ústavního soudu může stát pouze tehdy, dochází-li ke kolizi s jiným základním právem či svobodou, přičemž pro tyto účely je třeba aplikovat tzv. test proporcionality. Ten spočívá v postupném posuzování a poměrování zásahu vůči sledovanému legitimnímu účelu ve třech dílčích krocích. Provedený zásah musí prvně být vůbec způsobilý sledovaného zájmu dosáhnout, tj. musí splnit kritérium vhodnosti. Jako příklad si uveďme rodné číslo, které se zpřístupňuje jako součást popisných údajů, což považuji za další dosti problematickou skutečnost. Vzhledem k absenci data narození v obsahu katastru, resp. upřednostnění rodného čísla, má evidentně vedle jména, příjmení a adresy sloužit jako identifikátor osoby, již se údaje týkají. K tomu rodné číslo nepochybně může sloužit, neboť se skládá z data narození a pro každou osobu unikátního doplňkového čísla. Druhým krokem je otázka nezbytnosti. Je tak relevantní se na tomto místě ptát, zda neexistuje jiný prostředek, který by obdobným způsobem naplnil sledovaný účel, a to při nižší invazi do základního práva či svobody jedince. Rodné číslo není sice považováno za citlivý údaj ve smyslu zákona o ochraně osobních údajů, nicméně vyšší míra jeho ochrany vyplývá z toho, že jde o unikátní kód každého jedince sloužícího ke komunikaci s orgány veřejné správy, které je využívají pro účely efektivního vyhledávání v počítačových systémech a evidencích, a proto je jeho užívání upraveno i zvláštním zákonem č. 133/2000 Sb. Jak vyplývá z řady právních předpisů včetně občanského zákoníku v ustanovení § 3019, přesné identifikace osoby lze v kombinaci se jménem, příjmením a adresou osoby nadto dosáhnout i využitím data narození namísto rodného čísla. Datum narození je v tomto případě považováno za osobní údaj chráněný nižší intenzitou, a proto lze mít důvodně za to, že již na tomto místě je zveřejňování rodného čísla opatřením nepřiměřeně zasahujícím do práva na informační sebeurčení uznaného v čl. 10 odst. 3 LZPS, a proto není třeba provádět ani poslední krok testu proporcionality, kde se posuzuje přiměřenost zásahu v užším slova smyslu. Přestože je třeba předeslat, že právní úprava veřejnosti katastru nemovitostí nebyla

nikdy předmětem přezkumu ústavní konformity ze strany Ústavního soudu, lze odkázat na nálezný Pl. ÚS 26/16, který mj. zrušil § 20 odst. 1 písm. b) zákona č. 112/2016 Sb., o evidenci tržeb, který stanovil povinnost podnikatelů včetně fyzických podnikajících osob uvádět daňové identifikační číslo (DIČ) na účtenkách. Ústavní soud v této souvislosti argumentoval v zásadě obdobně jako jsem uvedl výše, přičemž zároveň konstatoval, že vzhledem k širokému zpřístupňování DIČ obsahující rodné číslo nelze obecnou povinnost zpracovávat osobní údaje výhradně v režimu zákona o ochraně osobních údajů v žádném případě považovat za dostatečné opatření ochraňující práva dotčených fyzických osob. Z pohledu *de lege ferenda* se tak jako vhodná změna jeví omezení možnosti zpracování rodného čísla na jeho shromáždění a další zpracování pouze ze strany orgánů katastrální správy a vyloučení zpřístupňování veřejnosti, obdobně jako tak učinilo Slovensko již v roce 2004 anebo i sám český zákonodárce v případě veřejných rejstříků.

Seznam zkratek

ČÚZK	Český úřad zeměměřický a katastrální
ESLP	Evropský soud pro lidská práva
KatZ	zákon č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí (katastrální zákon)
LZPS	Listina základních práv a svobod
Obecné nařízení	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů)
OchOsÚ	zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů
OZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
SDEU	Soudní dvůr Evropské unie
Směrnice 95/46/ES	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů
Úmluva č. 108	úmluva Rady Evropy č. 108 ze dne 28. ledna 1981 o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat, vyhlášená pod č. 115/2001 Sb. m. s.
ÚOOÚ	Úřad pro ochranu osobních údajů

Seznam použitých zdrojů

Knižní zdroje

- 1 BAUDYŠ, P. *Katastrální zákon: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2014, Beckovy komentáře, ISBN 978-80-7400-525-1
- 2 BAREŠOVÁ, E. a kol. *Katastrální zákon: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Rekodifikace. ISBN 978-80-7478-703-4
- 3 BUMBA, J. *České katastry od 11. do 21. století*. 1. vydání. Praha: Grada, 2007, ISBN 978-80-247-2318-1
- 4 DĚDIČ, J. a kol. *Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2015, ISBN 978-80-7400-285-4
- 5 DRÁČOVÁ, J., VOJČÍK, P., BAREŠOVÁ, E. *Katastrální zákon s porovnáním úpravy v České republice*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012, ISBN 978-80-7380-380-3
- 6 DROBNÍK, J. *Základy pozemkového práva*. 3. vydání. Beroun: Eva Rozkotová, 2010, ISBN 978-80-904209-8-4
- 7 DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 3. Díl třetí: Věcná práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, ISBN 978-80-7478-935-9
- 8 DVOŘÁK, J., KINDL M. (eds.) *Pocita Martě Knappové k 80. narozeninám*. Praha: ASPI, 2005, ISBN 80-7357-133-1
- 9 FRANKOVÁ, M a kol. *Úvod do pozemkového práva*. 1. vyd. Beroun: Eva Rozkotová, 2014, ISBN 978-80-87488-19-5
- 10 GNIEWEK, E. *Księgi wieczyste. Art. 1-58(2) KWU. Art. 626(1)-626(13) KPC. Komentarz*. Warszawa : Wydawnictwo C.H.Beck, 2016, ISBN 978-83-255-7459-8
- 11 HALAMA, O. *Katastrální zákon: Komentář*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2014, ISBN 978-80-8168-015-1
- 12 KUČEROVÁ, A. a kol. *Zákon o ochraně osobních údajů. Komentář*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012, ISBN 978-80-7179-226-0
- 13 KUČEROVÁ, A., a kol. *Zákon o ochraně osobních údajů. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, ISBN 80-7179-762-6
- 14 KUČEROVÁ, A., NONNEMANN, F. *Ochrana osobních údajů v otázkách a odpovědích*. Praha: BOVA POLYGON, 2010, ISBN 978-80-7273-163-3
- 15 MAŠTALKA, J. *Osobní údaje, právo a my*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, ISBN 978-80-7400-033-1

- 16 MATES, P. *Ochrana soukromí ve správním právu*. 2. vydání. Praha: Linde, 2006, ISBN 80-7201-589-3
- 17 MATES, P., JANEČKOVÁ, E., BARTÍK, V. *Ochrana osobních údajů*. Praha: Leges, 2012, ISBN 978-80-87576-12-0
- 18 MATOUŠOVÁ, M., HEJLÍK, L. *Osobní údaje a jejich ochrana*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2008, ISBN 978-80-7357-322-5
- 19 PEKÁREK, M. a kol. *Pozemkové právo*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2015, ISBN 978-80-210-7750-8
- 20 ROESLER-DAŇKO, A., OLESZKO, A., PASTUSZKO, R. (eds.). *Rozprawy z prawa prywatnego oraz notarialnego*. Warszawa: Stowarzyszenie Notariuszy RP, 2014, ISBN 978-83-62921-12-6
- 21 RUDNICKI, S. *Ustawa o księgach wieczystych i hypotéce: Przepisy o postępowaniu w sprawach wieczystoksięgowych. Komentarz*. 5. vydání. Warszawa: LexisNexis, 2006, ISBN: 978-83-7334-574-4
- 22 SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976-1474). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, ISBN 978-80-7400-499-5
- 23 ŠUSTROVÁ, D., BOROVIČKA, P., HOLÝ, J. *Katastr nemovitostí*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, ISBN 978-80-7552-774-5

Odborné články

- 1 BERLEE, A. *Meer aandacht voor privacy in de openbare registers?* Nederlands Juristenblad, 2015, Afl. 23, s. 1525-1526
- 2 BERLEE, A., ROBBIE, J. *Publicity and Privacy in Land Reform in Scotland*. University of Glasgow [online] Publikováno 24. 9. 2015 [cit. 21. 3. 2018]. Dostupné z: <http://schooloflaw.academicblogs.co.uk/2015/09/24/publicity-and-privacy-in-land-reform-in-scotland/>
- 3 BUMBA, J. *Formální publicita katastru nemovitostí*. Právní rádce. 1998, č. 10. ISSN 1210-4817
- 4 BUMBA, J. *Poskytování informací z katastru nemovitostí*. Právní rádce. 1997, č. 4. ISSN 1210-4817
- 5 FEČÍK, M. *Formální a materiální publicita katastra nemovitostí*. Justičná revue. 2011, č. 63. ISSN 1335-6461
- 6 FRIED, CH. *Privacy*. Yale Law Journal. 1968, Vol. 77, No. 3

- 7 GABRIŠOVÁ, V. *Veřejnost katastru nemovitostí*. In: *Sborník ze symposia konaného dne 10. listopadu 2016 v Kanceláři veřejného ochránce práv : Vybrané problémy katastru nemovitostí a pozemkového práva*. [online] [cit. 11. 3. 2018]. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/Publikace/Vybrane-problemy-katastru-nemovitosti.pdf
- 8 HANZAL, J. *Současný stav a úkol studia českých pozemkových knih*. Sborník archivních prací. 1964, 14/1
- 9 HOMOLOVÁ, I. *k další, a zřejmě poslední, „technické“ novele obchodního zákoníku*. Bulletin advokacie. 2011, č. 12. ISSN 1210-6348
- 10 CHOCHOLÁČ, B. *O studiu pozemkových knih*. In: Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity. 1993, C 40 Dostupné z: https://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/101961/C_Historica_40-1993-1_4.pdf
- 11 KUBA, B. *Katastrální evidence*. Právní rádce. [ASPI] 2006, č. 4. ISSN 1210-4817. Dostupné z: ASPI
- 12 KUBA, B. *Katastrální zákon opět novelizován*. [ASPI] 2009 [cit. 8. 4. 2018]. Dostupné z: ASPI
- 13 MAŠTALKA, J. *Nové nařízení EU o ochraně osobních údajů a některé záležitosti spojené s jeho aplikací v ČR*. Právní rozhledy. 2016, č. 21. ISSN 1210-6410
- 14 MATOCHOVÁ, S., PROKEŠ, J. *Ochrana osobních údajů vs. katastr nemovitostí*. In: *Sborník ze symposia konaného dne 10. listopadu 2016 v Kanceláři veřejného ochránce práv : Vybrané problémy katastru nemovitostí a pozemkového práva*. [online] [cit. 25. 3. 2018]. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/Publikace/Vybrane-problemy-katastru-nemovitosti.pdf
- 15 NEDVĚDOVÁ, V. *Veřejnost katastru nemovitostí*. Zeměměřič. 2005, č. 4
- 16 NONNEMANN, F. *Další zpracování oprávněně zveřejněných osobních údajů*. Právní rozhledy. 2011, č. 18. ISSN 1210-6410
- 17 NONNEMANN, F. *Ochrana osobních údajů při poskytování informací veřejnou institucí*. Správní právo. 2011, č. 1-2. ISSN 0139-6005
- 18 NULÍČEK, M., KOVAŘÍKOVÁ, K. TOMÍŠEK, J., ŠVOLÍK, O. *GDPR v otázkách a odpovědích*. In: Bulletin-advokacie.cz [online] publikováno 3. 11. 2017 [cit. 7. 4. 2018]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/gdpr-v-otazkach-a-odpovedich>

- 19 POLÁK, S. *Knihy pozemkové a knihy městské (Poznámka k diplomatické terminologii)*. Archivní časopis. 1966, č. 16. ISSN 0004-0398
- 20 TÉGL, P. *Některé aspekty úpravy veřejných seznamů*. In: Pravniprostor.cz [online] publikováno 26. 8. 2014 [cit. 25. 3. 2018]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/rekodifikace/nektere-aspekty-upravy-verejnych-seznamu>
- 21 TÉGL, P. *Veřejné seznamy a ochrana dobré víry : Stručný pohled na českou a polskou právní úpravu a jejich srovnání*. Ad Notam. 2007, č. 5. ISSN 1211-0558
- 22 TRAJER, V. *Katastr nemovitostí: Poskytování údajů [ASPI] 2003* [cit. 13. 3. 2018]. Dostupné z: ASPI
- 23 TURČÍN, O. *Několik poznámek k článku „Knihy pozemkové a knihy městské“*, Archivní časopis. 1967, č. 17. ISSN 0004-0398
- 24 VAN ERP, S. *European and National Property Law: Osmosis or Growing Antagonism?* Maastricht University Faculty of Law Working Paper [online] 2007 [cit. 22. 3. 2018]. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=995979>
- 25 VAN ERP, S. *From 'Classical' to Modern European Property Law?* [online] 2009 [cit. 22. 3. 2018]. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=1372166>
- 26 WARREN, S. D., BRANDEIS, L. D. *The Right to Privacy*. Harvard Law Review. 1890, Vol. 4, No. 5.
- 27 WHITMAN, Q. J. *The Two Western Cultures of Privacy: Dignity Versus Liberty*. Yale Law Journal. 2004, Vol. 113, No. 6
- 28 WUDARSKI, A. *Le registre foncier «transparent» au service de la protection du marché immobilier?* European Property Law Journal. Vol. 4, No. 1, p. 3-21. ISSN 2190-8362
- 29 WUDARSKI, A., DOBROVOLNÁ, E. *Vybrané otázky formální publicity katastru nemovitostí v ČR a pozemkové knihy v Polsku s ohledem na rekodifikaci českého soukromého práva*. Rekodifikace a praxe. 2015, roč. 3, č. 1, s. 14-20. ISSN 1805-6822.

Rozhodnutí českých soudů

- 1 nález sp. zn. IV. ÚS 1378/16 ze dne 17. 10. 2017
- 2 nález sp. zn. Pl. ÚS 24/10 ze dne 22. 3. 2011 (N 52/60 SbNU 625; 94/2011 Sb.)
- 3 nález sp. zn. Pl. ÚS 26/16 ze dne 12. 12. 2017 (8/2018 Sb.)
- 4 nález sp. zn. Pl. ÚS 33/97 ze dne 17. 12. 1997 (N 163/9 SbNU 399; 30/1998 Sb.)

- 5 nálezn sp. zn. Pl. ÚS 38/02 ze dne 9. 3. 2004 (N 36/32 SbNU 345; 299/2004 Sb.)
- 6 nálezn sp. zn. Pl. ÚS 4/94 ze dne 12. 10. 1994 (N 46/2 SbNU 57; 214/1994 Sb.)
- 7 rozsudek NSS čj. 1 Afs 60/2009–119 ze dne 5. 11. 2009
- 8 rozsudek NSS čj. 1 As 36/2008-77 ze dne 16. 7. 2008
- 9 rozsudek NSS čj. 2 As 21/2011–171 a 2 ze dne 25. 3. 2011
- 10 rozsudek NSS čj. 22 Cdo 5330/2015-193 ze dne 20. 9. 2017
- 11 rozsudek NSS čj. 5 As 57/2010-79 ze dne 27.5.2011
- 12 rozsudek NSS čj. 8 As 55/2012-62, č. 3155/2015 Sb. NSS ze dne 22.10.2014,
- 13 rozsudek NSS čj. 9 As 34/2008-68 ze dne 12. 2. 2009

Rozhodnutí zahraničních soudů

- 1 rozsudek ESLP ve věci Amann proti Švýcarsku, stížnost č. 27798/95
- 2 rozsudek ESLP ve věci S. a Marper v. Spojené království, stížnosti č. 30562/04 a 30566/04
- 3 rozsudek ESLP ve věci Niemietz v. Německo, stížnost č. 13710/88
- 4 rozsudek ESLP ve věci Rotaru v. Rumunsko, stížnost. č. 28341/95
- 5 rozsudek Nejvyššího soudu USA ve věci Lawrence v. Texas, 539 U.S. 558 (2003)
- 6 rozsudek Nejvyššího soudu USA ve věci Olmstead v. United States, 277 U.S. 438 (1928)
- 7 rozsudek SDEU ve spojených věcech Österreichischer Rundfunk a další (C-465/00, C-38/01 a C-139/01), ze dne 20. 5. 2003
- 8 rozsudek SDEU ve věci C-101/2001 (Lindqvist) ze dne 6. 11. 2003
- 9 rozsudek německého Spolkového ústavního soudu ze dne 15. 12. 1983, sp. zn. 65 BVerfGE 1
- 10 rozsudek německého Spolkového ústavního soudu ze dne 28. 8. 2000, sp. zn. 1 BvR 1307/91
- 11 rozsudek Vrchního zemského soudu v Berlíně ze dne 20. 4. 2004, sp. zn. 1 W 294/03
- 12 rozsudek Zemského soudu v Offenburgu ze dne 14. 3. 1996, sp. zn. NJW-RR 1996, 1521

Rozhodnutí, vyjádření, sdělení, stanoviska ÚOOÚ a dalších orgánů

- 1 Pracovní skupina WP 29. *Opinion n. 3/99 : on public sector information and the protection of personal data.* [online, cit. 7. 4. 2018]. Dostupné z:

http://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/index_en.htm

- 2 Pracovní skupina WP29. *Stanovisko č. 4/2007 : k pojmu osobní údaje* [online, cit. 5. 4. 2018]. Dostupné z: https://www.uoou.cz/files/wp29-stanovisko_4-2007.pdf
- 3 Pracovní skupina WP29. *Vodítka k transparentnosti podle Nařízení 2016/679. s. 7* [online] změněno 7. 3. 2018 [cit. 25. 3. 2018]. Dostupné z: <https://www.uoou.cz>
- 4 protokol o kontrole Úřadu pro ochranu osobních údajů ze dne 7. 2. 2002
- 5 rozhodnutí předsedy Úřadu pro ochranu osobních údajů čj. 52/02/INSP/6
- 6 rozhodnutí předsedy Úřadu pro ochranu osobních údajů ze dne 17. 5. 2002, čj. 52/02/INSP/6/312/02-SP/RP
- 7 rozhodnutí Úřadu pro ochranu osobních údajů čj. SPR-5860/08-13
- 8 rozhodnutí Úřadu pro ochranu osobních údajů čj. UOOU-06722/14-5
- 9 stanovisko Generálního advokáta Cruz Villalóna ve věci Bara (C-201/14)
- 10 Úřad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky. *Otázka č. 42. Katastrálny bulletin, 2011, č. 2.* Dostupné z: <http://www.skgeodesy.sk>
- 11 Úřad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky. *Otázka č. 43. Katastrálny bulletin, 2011, č. 2.* Dostupné z: <http://www.skgeodesy.sk>
- 12 Úřad pro ochranu osobních údajů. *Katastr nemovitostí* [online] změněno 13. 12. 2013 [cit. 10.3.2018]. Dostupné z: <https://www.uoou.cz>
- 13 Úřad pro ochranu osobních údajů. *Nevyžádaná obchodní sdělení.* [online] změněno 13.12.2013 [cit. 25. 3. 2018]. Dostupné z: <https://www.uoou.cz>
- 14 Úřad pro ochranu osobních údajů. *Stanovisko č. 4/2013 : k pojetí zpracování osobních údajů* [online, cit. 22. 3. 2018]. Dostupné z: <https://www.uoou.cz>
- 15 Úřad pro ochranu osobních údajů. *Stanovisko č. 6/2009 : Ochrana soukromí při zpracování osobních údajů* [online] aktualizováno v únoru 2014 [cit. 8. 4. 2018]
- 16 Úřad pro ochranu osobních údajů. *Stanovisko k problémům z praxe č. 2/2007 : Možnost použití osobních údajů z veřejných telefonních seznamů.* [online, cit. 7. 4. 2018]. Dostupné z: <https://www.uoou.cz>
- 17 Úřad pro ochranu osobních údajů. *Udělit souhlas se zpracováním osobních údajů je možnost, nikoli povinnost.* [online] zveřejněno 16. 3. 2018 [cit. 7. 4. 2018]. Dostupné z: <https://www.uoou.cz>
- 18 Veřejný ochránce práv. *Stanovisko sp. zn. 4691/2013/VOP* [online] 2014 [cit. 8. 4. 2018]. Dostupné z: <http://eso.ochrance.cz/>

- 19 vyjádření Úřadu pro ochranu osobních údajů ke kasační stížnosti z 30. 7. 2013, čj. OPS-3236/12-6
- 20 vyřízení námitek proti protokolu o kontrole Úřadu pro ochranu osobních údajů sp. zn. UOOU-10410/17

Internetové odkazy

- 1 *FAQ* In: katasterportal.sk [online, cit. 1. 4. 2018]. Dostupné z: <https://www.katasterportal.sk>
- 2 Geodetický a kartografický ústav Bratislava. *Kataster nehnuteľností* In: gku.sk [online] aktualizováno 5. 5. 2017 [cit. 1. 4. 2018]. Dostupné z: <http://www.gku.sk/gku/produkty-sluzby/kataster-nehnutelnosti/>
- 3 <http://aryanrebel.files.wordpress.com/2008/03/castecny-seznam-zidu-a-zidovskych-misencu-v-politice-csfr-cr-a-sr-po-r-1989.pdf>
- 4 *Changes to land register online*. In: webarchive.nationalarchives.gov.uk [online] zveřejněno 5. 11. 2007 [cit. 21. 3. 2018]. Dostupné z: http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20080726223017/http://www1.landregistry.gov.uk/about_us/pressoffice/notices/default.asp?article_id=16489
- 5 *Ochránce bojuje za veřejný katastr nemovitostí*. In: ochrance.cz [online] zveřejněno 8. 7. 2009 [cit. 11. 3. 2018]. Dostupné z: <https://www.ochrance.cz/aktualne/tiskove-zpravy-2009/ochrance-bojuje-za-verejny-katastr-nemovitosti/>
- 6 *Poskytování údajů z katastru – podrobnější informace*. In: cuzk.cz [online, cit. 6. 4. 2018]. Dostupné z: www.cuzk.cz
- 7 *Stručná historie pozemkových evidencí* In: cuzk.cz [online, cit. 25. 3. 2018]. Dostupné z: www.cuzk.cz
- 8 *Z obchodního rejstříku zmizela rodná čísla podnikatelů*. In: iROZHLAS.cz [online] zveřejněno 4. 1. 2012 [cit. 25. 3. 2018]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/z-obchodniho-rejstriku-zmizela-rodna-cisla-podnikatelu_201201040345_akottova
- 9 *Zákaznické účty a uživatelská nastavení*. In: cuzk.cz [online, cit. 1. 4. 2018]. Dostupné z: www.cuzk.cz

Další zdroje

- 1 ČÚZK. *Výroční zpráva za rok 2014*. s. 5 [online, cit. 25. 3. 2018]. Dostupné z: www.cuzk.cz
- 2 ČÚZK. *Výroční zpráva za rok 2016* [online, cit. 25. 3. 2018]. Dostupné z: www.cuzk.cz
- 3 *Rozhovor s předsedou Úřadu RNDr. Igorem Němcem*. Profit [online] 2009, č. 29, s. 28-31 [cit. 25. 3. 2018]. Dostupné z: https://www.uoou.cz/vismo/zobraz_dok.asp?id_org=200144&id_ktg=3011&n=rozhovor-s-predsedou-uradu-rndr-igorem-nemcem

Formální publicita katastru nemovitostí a ochrana osobních údajů

Klíčová slova: formální publicita, katastr nemovitostí, osobní údaj

Abstrakt

Formální publicita patří mezi základní principy, jež se od nepaměti uplatňovaly při vedení pozemkových knih a později i pozemkových katastrů. Současný katastr nemovitostí převzal funkce obou výše zmíněných institutů, a proto se i v jeho případě uplatní široce pojatá formální publicita. Někteří autoři mají za to, že katastr nemovitostí může plnit svou funkci pouze tehdy, bude-li veřejný neomezeně. Takový názor však naráží na zájem (nejen) zapsaných osob na ochraně soukromí a osobních údajů, které byly uznány za základní lidská práva, a proto jsem přesvědčen, že je zapotřebí nalézt spravedlivou rovnováhu mezi ochranou soukromí a veřejností katastru.

Diplomová práce se zabývá jak stávající, tak i předchozí právní úpravou veřejnosti katastru nemovitostí. V případě každé významné legislativní změny se pak snažím o její kritické zhodnocení z hledisek ochrany osobních údajů.

První část práce popisuje samotný pojem katastru, historii pozemkových knih i pozemkových katastrů v kontextu státních předchůdců České republiky a konečně i vznik Katastru nemovitostí České republiky. Součástí části je i krátké zařazení zásady formální publicity mezi ostatní principy uplatňované při vedení katastru. Druhá část v obecnosti vymezuje pojem soukromí a dále představuje jednotlivé zásady sloužící k ochraně osobních údajů jakožto součásti ochrany soukromí. Třetí část se zabývá principy ochrany osobních údajů v konkrétnosti a jejich projevy v evropském právu i českém národním právu. Čtvrtá a pátá část jsou stěžejní části celé práce. Část čtvrtá se primárně zaměřuje na samotnou zásadu formální publicity, tj. veřejnost katastru. Na tomto místě se podává nejen v současnosti účinná právní úprava zavedená zákonem č. 256/2013 Sb. katastrální zákon, ale i katastrálním zákonem č. 344/1992 Sb. včetně jeho významné novely č. 8/2009 Sb., která za účelem získání údajů ze sbírky listin či přehledu vlastnictví uzákonila povinnost prokázat totožnost. Vzhledem k tomu, že českou právní úpravu veřejnosti katastru i přesto považuji z pohledu ochrany osobních údajů za nedostatečnou, pátá část práce hledá možnou inspiraci v zahraničí, a to zejména v právní úpravě Německa a Slovenska. Konečně šestá, závěrečná, část je věnována základním podmínkám pro korektní a zákonné zpracování osobních údajů se zaměřením na zvláštní charakter katastru nemovitostí jako veřejného seznamu.

Principle of formal publicity in the Cadastre of Real Estate and personal data protection

Key words: formal publicity, Cadastre of Real Estate, land registry, personal data

Abstract

The Cadastre of Real estate has relied on a principle of formal publicity for a long time since the Cadastre integrates functions of both land registry and land cadastre. According to some authors, unfettered access to information in the Cadastre is the only possible way to meet its purpose. Such idea is in a violation of a right to privacy and personal data protection that were accepted as fundamental human rights, therefore I am convinced that there exists a necessity to find an equity between the value of privacy and the principle of formal publicity.

The diploma thesis deals with contemporary legislation of Cadastre's publicity as well as its prior regulation. Every single important amendment concerning publicity is followed by a comment where I try to criticize it objectively with regard to the personal data protection.

The first part of the thesis consists of a description of what a cadastre is and what the word means, history of land registry and land cadastres in the context of predecessors of the Czech Republic and finally the Cadastre of Real estate of the Czech Republic. There is a short section categorizing the principle of formal publicity among other principles applied to the Cadastre at the end of the part as well. The second part explains in general the value of privacy along with fundamental principles as a mean of its protection. The third part deals with the principles of personal data protection *in concreto* under European and Czech national law. The fourth and fifth parts of the thesis are the crucial ones. The fourth part focuses on the principle of formal publicity itself. The part provides information about the regulation under Land Registry Act (2013) and Land Registry Act (1992) including its crucial amendment concerning personal data No. 8/2009 Coll. that enacted an obligation to provide the cadastral clerk with an identity in order to get access to documents saved in the Document Registry and to get a list of all individual's real property. Whereas I find the regulation unsatisfactory, I try to acquire some inspiration from legislation of Germany and Slovakia in the fifth part. The final part of the thesis is devoted to the elemental requirements for the fair and lawful processing of personal data with an extra attention to the special character of the Cadastre as a public register.